

کتابخانه
۱۹۵۸

۱۰۵

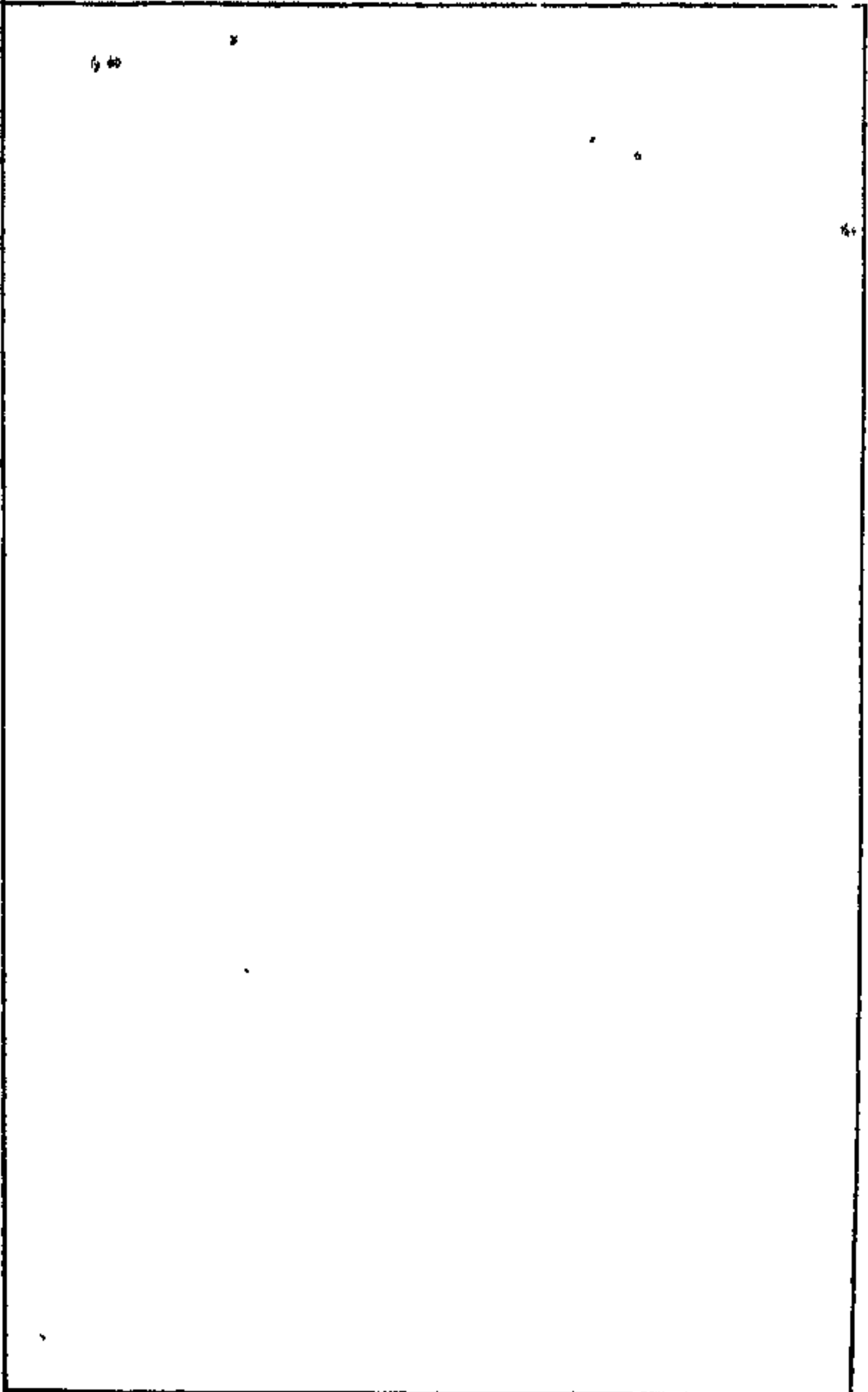
DALAB JUNG ESTATE LIBRARY
(Oriental Section)
HEMCHANDJI LINDT'S PRESS
Bombay

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقدّمی که نوبت به چهاردهمین جلد این کتاب رسید. خداوند کریم فرما نروا سے سلطنت
آصفیہ را سلامت وارو کہ بحسن اعانتش کم یابی کا غذالی الآن مانع طبع این کتاب نشد
والا ممکن نبود کہ ما در اشاعت این کامیاب شویم حالا ذخیرہ کا غرض ختم شد۔ می بینیم کہ فروا
شب چه می زاید۔

عزیز جنگ مولف

7

اعزاز و شکرانہ اعزاز

اعزاز (۱) میں اپنی اس تالیف کی اعلیٰ کامیابی پر خداوند کریم کا شکر گزار ہوں اور یہہہ بات میرے لئے باعث افتخار ہے کہ اسکا نام نامی میرے ^{نہایت} فاسے ^{نہایت} نعمت ^{نہایت} خصوصاً پورے ہندوستان کے علماء کے مبارک تخلص کو اپنے سر پہنے ہوئے ہے اور اسکا آغاز آپ ہی کی مبارک جوبلی پہل سالہ کی تقریب میں ہوا۔

(۲) میں ہیرا کلسنی لارڈ وٹوٹو بالقاہم گورنر جنرل ہند کا شکر یہ ادا کرتا ہوں کہ آپ نے براہ عنایت مجھکو اجازت عطا فرمائی کہ میں اس کتاب کا ڈبھی کیشن آپ کے نام نامی سے کروں۔

صاحب رزیڈنٹ حیدرآباد ذریعہ مراسلہ نشان (۲۲۵۸) مورخہ ۲۴ جون ۱۹۰۹ء کو اطلاع دیتے ہیں کہ ہیرا کلسنی آپ کا شکر یہ ادا کرتے ہیں کہ آپ نے ان کو ایسی عالمانہ تالیف میں انگلی یاد قائم ہونے کا موقع دیا۔

دعوت (۳) میں ہیرا کلسنی دیر سے موصوف کا دل سے شکر گزار ہوں کہ آپ نے باجلاس کونسل پہ حکم فرمایا کہ مولف کو اس کتاب کی ہر ایک جلد میں بطرح وہ شائع ہوتی جاے پان پانسورویہ کا انیریٹیم (صلیٰ تالیف) عطا کیا جاے

(۴) میں اپنے آقاے ولی نعمت علامہ حضرت والی سلطنت دکن جنھوں نے پورے سرکار نظام اور امرا و اہل خیال کا شکر یہ بیان و دلدادہ کرتا ہوں کہ سرکار مدوح نے حکم فرمایا کہ سلطنت آصفیہ کے شاہی خزانہ سے بھی مولف کو اس کتاب کی ہر ایک جلد پر جس حسب طرح وہ شائع ہوتی جاوے سات سو اسی روپیہ کی امداد عطا کی جاوے۔

(۵) خیدرآباد کے امراے عظام سے جناب نواب فخر الملک بہادر میں المہام صیغہ تعظیمات و عدالت و کوتوالی و امور عامہ کی علم دوستی کا یہی شکر گزار ہوں کہ آپ نے اپنے خاگی خزانہ سے اس تالیف کی ہر ایک جلد پر سو روپیہ کا اعزازی انعام مقرر فرمایا۔

شکر یہ جملی | (۶) اگرچہ اس کتاب کی ہر ایک جلد کے پانسو نسخوں کی طبع کا حتمی صرفہ ~~الطبع~~ سکہ عثمانیہ ہے اور معاونین بالقبائیم کی امداد کا مجموعہ بھی اسی کے قریب قریب ہے۔ لیکن محض اس خیال سے کہ پبلک کو نفع پہنچے میں نے جملہ فنہائے مطبوعہ کو بلا لحاظ اپنے نفع کے مع حق تالیف کتاب بلا کسی معاوضہ کے پبلک لائبریریوں، مدارس اور بعض شایقین و معاونین زبان فارسی کے لئے وقف کر دیا ہے۔ معزز ناظرین کتاب پر روشن ہے کہ یہ ۲۸ جلد کی کتاب ہے اور مجموعہ کی ضمیمہ کی وجہ سے کمال اہتمام کے ساتھ سال بھر میں ایک اور کبھی دو جلدیں شائع ہوتی ہیں اور بظاہر مجھ کو صرف خداوند کریم سے توقع ہے کہ میں اس کتاب کی تکمیل اپنی باقی ماندہ عمر میں کر سکوں۔ وہو علی کل شیء قدیر۔

پبلک کاندائی

احمد عبدالعزیز نائلی (خان بہادر شمس العلماء نواب عزیز جنگ بہادر)

بجای دیگر رختن بود بہ ارادہ سفر (ولی اللہ اشتیاق بقول آصفیہ نقل مکان - چلنے کا شگون آپ نے
 سے) گرد خط نیست بر خسار تو ای جان دریا بپنڈ سراحت کی ہے کہ جب کہین سفر کو جانا منظور
 حسن تو بر عزم سفر پامی تراب پڑ صاحبان اندر ہوتا ہے تو اچھا دن اور اچھی گھڑی دیکھ لیتے
 بحر نقل کار بہار مولف عرض کند کہ ما از زبان ہیں اگر اس روز یا اس گھڑی میں جانا ممکن نہ ہو
 معاصرین عجم (پا تراب) شنیدہ ایم معنی لغتی این تو کچھ اسباب اٹھا کر دوسری جگہ رکھ دیتے ہیں
 پامی زمین و کنا یہ از پامی بر زمین نہادن بارادہ سفر تاکہ شگون سفر ہو جائے - بول چال میں تاسے
 معاصرین عجم گویند آئین عجم است کہ چون ارادہ سفر موقتین کے ساتھ آتا ہے (ناسخ سے) سفر کے
 کنند وقت معینہ روانگی قافلہ را نامسعود و اتند چلنے کا جب دل نے اضطراب کیا پانگل کے
 بعض مسافرین کہ ساعت نیکو در ہر کار طوطی دارند آنکہ ہون سے آنسو نے پا تراب کیا پڑ
 پیش از وقت مقرر بساعت مسعود از خانہ خود **پامی تراب کروں** استعمال - صاحب
 برآمد و بجائی دیگر قیام عارضی کنند و از انجا بوقت آصفی ذکر این کردہ از معنی ساکت مولف
 معینہ یا قافلہ روانہ می شوند و ہمین عمل را پا تراب عرض کند کہ یعنی بر آمدن از خانہ و نقل مقام کروں
 گویند پس وہی نیست کہ این اصطلاح موافق قیام در ساعت مسعود بارادہ سفر پیش از وقت مقرر
 را کہ مرکب از دو لغت فارسی و عربی است اختراع سند استعمال این برد پا تراب گذشت (ارو)
 ہندو انیم چنانکہ خیال بہار است - صاحب بحر پا تراب کرنا - دیکھو پا تراب میں ہر اسکی مثال ہے
 بر بحر و معنی اکتفا کردہ و مثل بہار بر ہندی بودن **پامی ترسا** اصطلاح - بقول بہار کنا یاز
 این امر از کردہ (ارو) پا تراب و پامی تراب صراحی (بدر چاچی سے) بکوست خم مریم صفت

مجددش جام رز و خون دل مریم مگر در پای ترسا بضم ت مای فوتانی و و او به قول منصب علم برداری
 ریخته و صاحب بگر گوید که صراحی و پیاله شراب را توغ و ترکی علم فوج را گویند - معاصرین بجم مراحت
 گویند - صاحب رشیدی در اخذ این گوید که صراحی مزید کنند که علم بردار را نام است که پای علم در
 کوچک را نام است که بصورت پای راهبان دست اومی باشد و خود او هم پای علم را ماند
 سازند و در آن شراب خورند - خان آرزو در صراحی مولف عرض کند که موافق قیاس است
 گوید که خطای رشیدی است که این را مخصوص پای (اروو) علم بردار - مذکر -

ترسایان کند چرا که پای ترسا را صورت علم نیست **پای تیغ** اصطلاح - قبضه تیغ را گویند
 بلکه عام است برای صراحی کوچک که بصورت پای عکس سر تیغ که نوک تیغ را نام است مولف
 اومی سازند مولف عرض کند که ترکیب لغت خود عرض کند که موافق قیاس است (ظهوری) است
 اشاره و تخصیص کند که لفظ ترسا در آن داخل است به پای تیغ تو بر سر نیتوان بدون و شهید این
 مگر مطلق صراحی نازک را نظر بشا هست پابدین به موسم خون من بهائی نیست و (اروو) قبضه
 اسم موسوم کردند و لیکن مقصود او اخصیص بخصیص بقول آصفیه - مذکر - تلوار کی موثبه - دسته -
 پای راهبان است نظر به بزرگی شان و وجهی دیگر شمشیر کا قبضه -

هم برای این تخصیص بنظری آید که راهبان بوجه **پای جامه** اصطلاح - صاحب مانند
 ریاضت از عامه مردم نازک ترمی باشند در جسم بحواله فر هنگ فرنگ ذکر این کرده مولف
 (اروو) نازک پیاله - مذکر - نازک صراحی موثبه - عرض کند که مزید علیه همان پای جامه که بجایش
پای توغ اصطلاح - بقول انند و غیاث گذشت که شلوار باشد (اروو) دیگر پای جامه است

(۳۷۲۷۸)

پاچال

اصطلاح - بقول برہان بہمان (۲) پامی چراغ - بقول بہار چہوتراہ کو توالی
 پاچال باسند بمعنی اولش صاحب ناصری ہم (صائب س) گریزی بکت باہوی داشتہ پوپا
 ذکر این کردہ مولف عرض کند کہ صراحت ماخذ چراغی در افراشتہ پوز فرماید کہ گریز مالہ گراز
 این ہمدرا بنجامد کہ رواین مزید علیہ آنست و بیج بمعنی سرنگ و ہوان و باہو بمعنی چوب دستی
 نکشود کہ وجہ تخصیص این با معنی اول جبہ باشد است مولف عرض کند کہ ازین شعر معنی
 چرا معنی دوم آن درین نباشد یکی از معاصرین چہوتراہ کو توالی پیدا نیست بلکہ معنی زیر پیدا
 ہم گوید این متعلق است بمجاورہ زبان و لازم یعنی زیر چراغی درسی افراشتہ بود۔ اسی جائیکہ
 نمی آید کہ مزید علیہ یا مختلف ہر دو یک معنی باشد در افراشتہ بود بالائی آن چراغی بود۔ ہمہ
 (ارو) دیکھو پاچال کے پہلے معنی۔
 محققین فارسی زبان و معاصرین عجم از معنی بیان

پامی چراغ

اصطلاح - بقول بہار و اتند کردہ بہار ساکت اند حق آنست کہ بر معنی شعر
 (۱) کنایہ از تہ چراغ (صائب س) ہمیشہ داغ غور نکرد معنی تازہ پیدا کرد کہ ایجا و بندہ را
 سیاہست زیر وزن من ڈوران حریم کہ تاریکی نیست ماند اگر چہ کندہ باشد بالجملہ این معنی را بدون سند
 پامی چراغ پمولف عرض کند کہ تعریفی خوشا و بیکر تسلیم نکنیم (ارو) کو توالی کا چہوتراہ - مذکر۔
 کردہ اند مقصود شاعر و مقصد اصطلاح از تہ (۳) پامی چراغ - بقول بہار و بکر بحوالہ نسو
 چراغ نیست بلکہ مقامی است کہ در پامی چراغ مخلصی مراد و انعکاس و ہر دو نام جانی کہ
 باشد قائل (ارو) وہ مقام جو چراغ کے پہلوانان از انجا مشورہ پہلوانی بدست آرند
 نیچے ہو۔ مذکر۔
 خان آرزو در چراغ ہدایت بحوالہ اہل زبان

<p>وہمیں پامی چراغ است کہ درینجا قائم است (ا ر و و) نقشبندی فقراء کے چراغ گالگن جس میں چراغ روشن ہوتا ہے۔ مذکر۔</p>	<p>فکرین کردہ مولف عرض کند کہ معنی لفظی این با این تعلق ندارد و بدون سند استعمال تسلیم نہ کنیم کہ معاصرین عجم و دیگر محققین اہل زبان از ساکت اند (ا ر و و) وہ مقام جہان سے پہلوا</p>
<p>(الف) پامی چراغ تاریک است</p>	<p>پہلوانی کی سند حاصل کریں۔ مذکر۔</p>
<p>(ب) پامی چراغ تاریک می باشد</p>	<p>(۴) پامی چراغ۔ بقول بہار آنست کہ بعض فقرا چراغی می افروزند و مردم چیزی گذرانند حاجتی سخوا ہند چنانچہ در چہری شاہ مدارو</p>
<p>مثل۔ (الف) بقول بہار روانند کتا یہ از آنکہ ہر کہ قریب و نزدیکست قدر و رتبت او خوب درنی یابند و ہر کہ بعید و دور است منزلت و</p>	<p>سلطان سرور مہمانہ میشود (میرزا رضی دانش از خاک فیض بخش چمن حاجتی بجواہ پوفصل یہار و پامی چراغ است پامی گل پو مولف</p>
<p>رتبت او بیشتر بود و چشم تا توان بنیان صاحبان خزینہ و امثال فارسی ذکر (ب) کردہ از معنی و محل استعمال ساکت مولف عرض کند کہ</p>	<p>عرض کند کہ تعریف خوشی نکرده فقرا می نقشبند چراغی در لگن روشن کردہ بدست دارند و خانہ بنجانہ می روند و اشعار خوانند و اہل خانہ</p>
<p>فارسیان این مثل بحق عالم بی عمل و واعظی عمل زند و نیز چون کسی ہمیشہ با احتیاط حکم فرماید و خود مرتکب بی احتیالی بود بحق او ہم زند (ا ر و و)</p>	<p>مذرا نہ شان کہ آنرا چراغی گویند پیش کنند و پامی چراغ در لگن می ہند و حاجت خود بخو ہند</p>
<p>چراغ کے نیچے اندھیرا۔ صاحب آصفیہ نے اس کے مصدر کا ذکر کیا ہے یعنی (چراغ کے نیچے اندھیرا ہونا) منصف حاکم کے قریب میں</p>	<p>تا اگر حاجت بر آید باز نہ راند پامی چراغ میگفتند</p>

ظلم ہونا۔ روشن دلون سے بے خبری کا وقوع میں (سومی فقرہ نامہ شست ساسان نخست) گوید
 آنا۔ اور دن کو فائدہ پہنچانا اور اپنوں کو محروم کرنا۔ کہ بحیم فارسی مفتوح یعنی ترجمہ مولف عرض کند
 وکن میں اس کا استعمال عالم بے عمل کی نسبت ہوتا ہے۔ کہ اسم جامد فارسی قدیم است مرکب از پای
 پای چراغ و آشتن | مصدر اصطلاحی۔ بقول بمعنی بنیاد و تہم بمعنی معنی (اُرو) ترجمہ بقول
 بھر توقع نفع و آشتن و فرماید کہ این زبان اہل زبان آصفیہ۔ مذکر۔ ایک زبان سے دوسری زبان
 است (شاعر) من و پروانہ جگر سوز ترا ز ہند گیم کا میں بیان کیا ہوا۔

این قدر بہت کہ او پای چراغی دارد و خان آرزو پای چنار | اصطلاح۔ بقول بھرمان
 در چراغ ذکر این کردہ و بہار بیدیل (پای چراغ) پا چناری کہ گذشت (قدسی) نسیم پای چنار
 بذر معنی بالا گوید کہ اہل زبان گویند کہ ہر دو کا نداری قدیمی میں است پڑ کہ کہ مطیع خزانست و گداز
 وقت روشن کردن چراغ ستاخ خوب را بر میدارد و بہار پڑ صاحبان بھر و وارستہ ہم ذکر این کردہ
 مولف عرض کند کہ متعلق بمعنی چارم (پای چراغ) مولف عرض کند کہ (پا چناری) کہ گذشت
 است و معنی لغتی این بولی و آشتن چنار کہ پای چراغ اصل است و (پای چناری) کہ می آید مزید
 نقشبندان بولی دارد و ذکرش بہرہ راجا گذشت آن داین بخت پای آخرہ تحقیقش و جاوارو کہ
 پرواہ چون بھر چراغ سوز و پای چراغ می افتد این را مزید علیہ (پا چنار) بمعنی اولش دانیم کہ
 شاعر میں را بول پای چراغ قرار دادہ (اُرو) گذشت (اُرو) دیکھو پا چنار کے پہلے معنی۔
 نفع کی توقع رکھنا۔ پای چنار بہت | مثل۔ صاحبان عزیز تانا

پای چم | اصطلاح۔ صاحب سفر نگاہ شرح و امثال فارسی ذکر این کردہ از معنی و محل استعمال

<p>(ب) پانچہ بالازون</p>	<p>بمعنی بلند کردن پانچہ بدنامی است۔ خان آرزو بند کر معنی بیان کرده</p>
<p>(ج) پانچہ بالاکرون</p>	<p>پیدا است کہ موافق برہان گوید کہ معلوم نمیشود کہ پانچہ معنی بچہ مناسبت</p>
<p>قیاس است (اروو) (الف) ویکہو پانچہ (ب) و مستعمل شد۔ مولف عرض کند کہ در پای حوض</p>	<p>یعنی در تہ حوض گل ولای جمع می باشد پس جای</p>
<p>(ج) پانچہ چڑ پانا۔</p>	<p>پای حساب اصطلاح۔ بقول بہار واند معنی مجاہد رسوائی و بدنامی را پای حوض گفتن کنایہ ایست کہ</p>
<p>(صائب) در زمان خطہ ار چشم او پر دمیت بگرون ہوا تا در انجا پای می لغزو (اروو) رسوائی اور</p>	<p>عالم شود بار یک در پای حساب بمولف عرض کند کہ بدنامی کی جگہ۔</p>
<p>معنی فعلی این بقایای حساب دسلک آخر حساب و مجازاً</p>	<p>پای خاصستہ اصطلاح۔ بقول جہانگیری مراد</p>
<p>بمعنی حاصل مستعمل شد و نتیجہ حساب بہمین بقایای حساب است</p>	<p>پای خست کہ می آید و چیزی را گویند کہ در زیر پای</p>
<p>کہ از عامل لائق وصول قرار می یابد (اروو) محاسبہ مالیدہ و کوفتہ شدہ باشد مولف عرض کند</p>	<p>نذکر۔ بقول آصفیہ کسی سے حساب لینا۔ کہ (پانخواست) بہمین معنی گذشت و (پانوست)</p>
<p>پای حوض اصطلاح۔ بقول برہان کنایہ ہم۔ اصل این (پانختہ) پانچہ معنی خودش و خستہ</p>	<p>از رسوائی و بدنامی صاحب رشیدی بذر معنی از مصدر خستن کہ معنی مجروح کردن و آزرہ سنا</p>
<p>بالا گوید کہ پانچہ حوض ہم بہمین معنی می آید (میلوی) می آید اسم مفعول است و کنایہ از مالیدہ و</p>	<p>معنوی (س) پیش ازین گرو پای حوض مگر و کہ کوفتہ پای و این خرید علیہ آن زیادت تھائی</p>
<p>من امروز رندی خوارم بچ صاحبان بہار ہم بر پا و الف بعد خا و پای خست کہ می آید</p>	<p>و موید و جامع گویند کہ کنایہ از جای رسوائی و (پای خستہ) و (پانخواست) و (پانوست) کہ گذشت</p>

<p>آنهم مزید علیه و مختلف (پانزده) که در او بعد نمانی همه این خشم ناکي بوجوهت کرد پای خویش خاکی ب (دوله زیاده کردند پای بتوز آخره را حذف کردند این است) اگر پای خاکی کنی بر درم ب (چون رشید بر خاک چین تصرف محاوره زبان و لب و لجه مقامی است دیگر بگذرم ب صاحب بر بان بر لب) بذكر معنی اول و بیج (آرو و) دیگر پانزده است -</p>	<p>پای خاطر سنگ در آمدن مصدر</p>
<p>دوم گوید که (۳) یعنی طلبگاری نمودن هم - صاحب رشیدی بذكر لب (بر معنی اول قانع صاحب مؤید ذکر هر سه معنی کرده بهار نسبت معنی اول گوید که تهنیه سفر کردن باشد و نسبت معنی دوم فرماید که رجوع آوردن بچیزی - صاحب بکر لب) بذكر هر سه معنی بالا گوید که (۴) پیاده آمدن و (۵) تواضع نمودن هم</p>	<p>اصطلاحی - بقول بحرول در جانی سیلی بهر سانیان مولات عرض کند که پاسبنگ در آمدن بجایش گذشت و اصنافت پاسبوی خاطر انیقدر تبدیل در معنی کرده که سکندری خوردن خاطر میل آنست</p>
<p>خان آرزو در سراج بر معنی اول قانع مولات نشد و دیگر محققین فارسی زبان و معاصرین بجم بزرگ عرض کنند لب) اصل است و (الف) مختلف آن ندارند و لیکن موافق قیاس است (آرو و) دل اگر و آلوده شدن پاکنایه از رفتار باشد و دیگر همه معانی مجاز آن و لب) مزید علیه در پای خاکی کردن) است که بجایش گذشت (آرو و) (۱) سفر کرنا</p>	<p>بسی چیزهای حیف است که سندا استعمال پیش نشد و دیگر محققین فارسی زبان و معاصرین بجم بزرگ عرض کنند لب) اصل است و (الف) مختلف آن ندارند و لیکن موافق قیاس است (آرو و) دل اگر و آلوده شدن پاکنایه از رفتار باشد و دیگر همه معانی مجاز آن و لب) مزید علیه در پای خاکی کردن) است که بجایش گذشت (آرو و) (۱) سفر کرنا</p>
<p>صاحب جهانگیری جانان (۲) قدم رنجه کرنا (۳) طلب کرنا (۴) پیاده</p>	<p>مصادر اصطلاحی صاحب جهانگیری جانان (۲) قدم رنجه کرنا (۳) طلب کرنا (۴) پیاده</p>
<p>در مطقات گوید که (۱) کنایه از سفر کردن و (۲) کنایه آنا - پیدل آنا (۵) تواضع کرنا - از قدم رنجه کردن (فطامی شاه) فرستاده چو دید پای خاکی خجسته اصطلاح - بقول اندر بحواله فریبگ</p>	<p>در مطقات گوید که (۱) کنایه از سفر کردن و (۲) کنایه آنا - پیدل آنا (۵) تواضع کرنا - از قدم رنجه کردن (فطامی شاه) فرستاده چو دید پای خاکی خجسته اصطلاح - بقول اندر بحواله فریبگ</p>

بمعنی بیت الخلا مولف عرض کند که معاصرین گویند (حکیم اسدی) فرادان کس از پهل سوز
 بزبان ندادند و دیگر محققین اهل زبان هم ذکر این پای نخست پایی کس نگون مانند پای پوست و
 کرده اند و در مرکبات پاهم نیامده فارسی و انان صاحب ناصری شفق با برهان در الف صاحبان
 پسند (پاخانه) بخندن شمعانی زانده بزبان و اند جامع و سراج ذکر هر دو کرده اند مولف عرض
 موافق قیاس است مرکب از پا و خانه هر دو معنی کند که مابر (پای خواسته) صراحت کامل کرده ایم
 حقیقی و از پا قدم چه با مراد است که در ان معنی (الف) مخفف (ب) باشد (آرو) دیگر
 بعضی نقلی باین خاکه که پای یعنی قدم چه با وار و کلاب پای خواسته.

از بیت الخلا (آرو) پاخانه - ذکر دیگر ادب خانه پای شفق | مصدر اصطلاحی - چهار جرمون

(الف) پای نخست | اصطلاح - بقول برهان صاحب آصفی هم ذکر این کرده از معنی

(ب) پای نخست | هر دو باغای نقطه وار ساکت مولف عرض کند که خشتن پایکا شفتن

بروزن پای بست و پای بست - هر چیز را که بید که از مرن باشد (غنی کشمیری) رفیق اهل

مدیر پاک گرفته و مالیده شده باشد اعلم از زمین غفلت بر که شد از کاری ماند و چپ لغت

چیزی دیگر صاحب جهانگیری ذکر الف کرده پای دیگر از فارسی ماند (آرو) پاؤن کا

و مراد (پای خواسته) گفته (شمس غفری) بی کارهونا -

بر اسحاق آلی شاه فازی که شد کویا طلوش پای خوان | اصطلاح - بقول برهان با

زحل پای نخست با صاحب مسوری بهمانند بود و معده بر وزن آسمان یعنی ترجمه باشد

تعمیر و پای خوست مگر یک پیش می آید آن معنی لغت است از زبانانی دیگر صاحبان

ناصری و بکر ہمزبانہ۔ صاحب سفرنگ بشرح بقول بہار یعنی پا از حد بیرون بردن و فرمایا این
 پہل و ہشتمی فقرہ دناہ شت و خوشور سیاہک (نور) ظاہر ترجمہ ہندی است (امیر خسرو) رہا
 این بہین معنی کردہ مولف عرض کند کہ در زمانہ کنی کہ ہند پای بر دلم زلفت و ترا چہ شد کہ چنین
 حال و سلف مترجمین پیش شاہ یا افسر بیامی باشند پای خود را با کروی و صاحب انند نقل نگارش
 و با مخاطبش ترجمہ کنند پس معنی لغتی این کسی کہ استاد صاحب بکر گوید کہ مراد (پا از حد بیرون بردن)
 باشد و گفتگو کند۔ اسم فاعل ترکیبی است۔ جہا از است مولف عرض کند کہ معاصرین مجسم ہم
 کہ فارسیان قدیم مجازاً این را بہنی ترجمہ استمال این را خلاص زبان خود نمیدانند پس چرا گوئیم
 کردہ باشند و میتوان کہ این را مختلف (پا خوانی) ترجمہ ہندی است امیر خسرو را کم از اہل زبان
 گیریم بحدت تھانی (اردو) ترجمہ نہ کر۔ ویکو پای ہم ندانیم صاحب بہار از خورکار زنگرفت (اردو)
 پای خود آمدن | مصدر اصطلاحی۔ بقول ویکو پا از حد بیرون بردن۔

بہار یعنی پای خود آمدن کہ کنایہ است کہماں پای خوردن | مصدر اصطلاحی صاحب
 بلوغ و رغبت آمدن و فرماید کہ حذف با در کلام اکسفی گوید کہ معنی فریب خوردن است مولف
 فصاحتاً شائع (حسن تاثیر) پای خود ز طلبکار عارض کند کہ ماصراحت کامل این بر (پا خوردن)
 اومی آید و ہر کہ چون سکہ زرا از سزر بر خیزد و کردہ ایم جزین نیست کہ این مزید علیہ بہانست
 مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (اردو) زیادت تھانی بر پا (اردو) ویکو پا خوردن۔
 اپنے پاؤں سے آپ آنا۔ نہایت رغبت کے ساتھ (الف) پای خواست | اصطلاح صاحب
 پای خود را کرون | مصدر اصطلاحی۔ (ب) پای خواستہ | بہان ذکر (الف) کردہ

گوید کہ مراد آن پای خست است که گذشت - نه بمعنی خوشه - صاحب بخرتم این را آورده -
 صاحبان سروری و رشیدی و موید و اندو جامع خان آرزو در سراج نقل قول رشیدی کرده
 هم ذکر این کرده اند و خان آرزو در سراج (ب) مولف عرض کند که خوشیدن بمعنی خشک شدن
 را مراد آن پای خست و پای خسته گفته مولف می آید پس (پای خوش) اسم مفعول ترکیبی است
 عرض کند که ما صراحت کامل بر پای خاسته کرده یعنی چیزی که از پای خشک شده است و کنایه
 (آرزو) و کلهو پای خاسته -
 از زمین مذکور (ب) مزید علیه آن (آرزو)

دالت) پای خوش اصطلاح صاحب و زمین جو آمد و رفت کی کثرت است خشک آور

رب) پای خوشه رشیدی ذکر کرده که سخت ہو گئی ہو - موث

که بضم خم خاست بمعنی زمین کلنگ که لگد کوب شده پاید اصطلاح - بقول سروری بروزن آید
 از کثرت مالش خشک شود مرکب از پا و خوش بمعنی بماند و یا بست صاحب اند می فرماید که بفتح
 که اسم مفعول است از خوشیدن بمعنی خشک تخمائی بمعنی قائم ماند - صاحب غیاث هم این
 شدن - صاحب برمان بر (ب) ذکر همین معنی را به همین معنی آورده صاحب سفرنگ بشرح چنان
 کرده - صاحب جهانگیری هم این را آورده (است) مقرونه (دو سائیر آسانی بفرز آباد و خشوران خشور)
 فرخی (ب) بیار بر بر کشت پای خوشه زمین می فرماید که مشتق از پائیدن است که بمعنی پائیدن
 بهشت خرم گشتت خشک شورستان و صاحب داستان و استوار ماندن باشد مولف عرض کند که
 سروری بکواله او ذکر این کرده - صاحب ناصر می ظاهر است که مضارع مصدر پائیدن است
 بدکر این می فرماید که خوش درین مختلف خشک است نمی دانیم که محققین بالا چرا این را هم جا بدوانسته اند

<p>دارو) ویکھو پائیدن یہ اسکا مضارع ہے۔ معنی مباحثہ کہ این مزید علیہ (پا داون) است کہ پچا (الف) پایداو اصطلاح صاحب مؤید گذشت (ارزو) (ب) (۱) پاؤن عطا کرنا (ب) پایداون نسبت (الف) گوید کہ معنی کی طاقت وینا (۲) قوت وینا (الف) اسی کا (ج) پاکی داوند قوت داو روان کرو یا ضعی مطلق اور (ج) اسی کا صیغہ جمع۔</p>	<p>صاحبان بہارم و اتند نسبت (ب) گویند کہ پایدار اصطلاح بقول بران بروزن نامدار کتابہ از سر داون کشتی و جزآن (نظامی سے) (۱) نام خدای تعالی شانہ و (۲) معنی ہمیشہ و برقرار و گراہ برومی دریا ش بود پو طریق مساحت و جا دیدان و (۳) اسب جلد پا و (۴) کعبتین ہتیا ش بود پو و کشتی بہم باز پیوستہ بود پو میان قلب صاحبان چہانگیری و رشیدی گویند کہ مراد و کشتی رسن بستہ بود پو یکی را بہ لنگر خویش خوانند (پاوار) است کہ گذشت۔ صاحب جامع برہنی</p>
<p>کی بقدر رسن پیش راند پو و گراہ آن بستہ را دوم و سوم قانع بہار گوید کہ (۵) کتابہ از ثابت پای داو پو شتابندہ را در سکون پایداو پو کہ از حکم و فرماید کہ معنی دوم مجاز است (صائب سے) کہ این را رسن ساختی پو خطرین کرنیساں رسن از خون ناختہ دیوار بوستان غلطید پو نہ جای خوشین ساختی پو صاحب مؤید بر (ج) گوید کہ معنی روا آن سرو پایدار زلفت پو صاحب بجز ذکر معنی او ۳ و ۲ کہ وہ مولف عرض کند کہ (ب) (۱) یعنی عطا وہ کردہ معنی چارم را ترک کرو۔ خان آرزو در سر کہ دن پای و کتابہ از بارای رفتار داون است نقل بہ معانی کردہ کہ بر (پاوار) گذشت و این و (۲) مجازاً یعنی قوت داون و (الف) ماضی مراد من فرمودہ مولف عرض کند کہ این نیز مطلقش و (ج) جمع ہمان ماضی و نگر ہیج آنست و معنی حقیقی این (۶) پاوارندہ و صاحب</p>	<p>یہ اسکا مضارع ہے۔ معنی مباحثہ کہ این مزید علیہ (پا داون) است کہ پچا اصطلاح صاحب مؤید گذشت (ارزو) (ب) (۱) پاؤن عطا کرنا نسبت (الف) گوید کہ معنی کی طاقت وینا (۲) قوت وینا (الف) اسی کا قوت داو روان کرو یا ضعی مطلق اور (ج) اسی کا صیغہ جمع۔ و اتند نسبت (ب) گویند کہ پایدار اصطلاح بقول بران بروزن نامدار کتابہ از سر داون کشتی و جزآن (نظامی سے) (۱) نام خدای تعالی شانہ و (۲) معنی ہمیشہ و برقرار دریا ش بود پو طریق مساحت و جا دیدان و (۳) اسب جلد پا و (۴) کعبتین ہتیا ش بود پو و کشتی بہم باز پیوستہ بود پو میان قلب صاحبان چہانگیری و رشیدی گویند کہ مراد بستہ بود پو یکی را بہ لنگر خویش خوانند (پاوار) است کہ گذشت۔ صاحب جامع برہنی گراہ آن بستہ را دوم و سوم قانع بہار گوید کہ (۵) کتابہ از ثابت پایداو پو کہ از حکم و فرماید کہ معنی دوم مجاز است (صائب سے) خطرین کرنیساں رسن از خون ناختہ دیوار بوستان غلطید پو نہ جای خوشین گوید کہ معنی روا آن سرو پایدار زلفت پو صاحب بجز ذکر معنی او ۳ و ۲ یعنی عطا وہ کردہ معنی چارم را ترک کرو۔ خان آرزو در سر رفتار داون است نقل بہ معانی کردہ کہ بر (پاوار) گذشت و این ماضی مراد من فرمودہ مولف عرض کند کہ این نیز ماضی و نگر ہیج آنست و معنی حقیقی این (۶) پاوارندہ و صاحب</p>

<p>و معنی چمکنا یہ ازین۔ اسم فاعل ترکیبی است و دیگر (اُرو) پائنداری۔ بقول اصفیہ فارسی۔ مرنٹ۔ ہمہ معانی مجاز آن (اُرو) (دا) خدا سے تعالیٰ۔ مضبوطی۔</p>	<p>و معنی چمکنا یہ ازین۔ اسم فاعل ترکیبی است و دیگر (اُرو) پائنداری۔ بقول اصفیہ فارسی۔ مرنٹ۔ ہمہ معانی مجاز آن (اُرو) (دا) خدا سے تعالیٰ۔ مضبوطی۔</p>
<p>مذکر۔ (۲) ہمیشہ۔ برقرار (۳) تیز گھوڑا۔ مذکر (۴) پائنداری آمدن مصدر اصطلاحی۔ استحکام و یکہوکل (۵) پائندار۔ بقول اصفیہ۔ محکم (۶) پائون و پامرومی و استقلال بوتوق آمدن۔ مولف رکنے والا۔ عرض کند کہ موافق قیاس است (ظہوری سے)</p>	<p>مذکر۔ (۲) ہمیشہ۔ برقرار (۳) تیز گھوڑا۔ مذکر (۴) پائنداری آمدن مصدر اصطلاحی۔ استحکام و یکہوکل (۵) پائندار۔ بقول اصفیہ۔ محکم (۶) پائون و پامرومی و استقلال بوتوق آمدن۔ مولف رکنے والا۔ عرض کند کہ موافق قیاس است (ظہوری سے)</p>
<p>پائندارہ اصطلاح۔ بقول برہان و چہانگیری پائنداری نیاید از ہمہ کس پڑ مرد بالاسی وار و جامع و رشیدی و سرورمی و پھر و سراج بفتح رای می باید پڑ (اُرو) استقلال اور استحکام ظاہر ہونا قرشت یعنی پامی مرد است کہ مدوگار و یاری ہوندا پائنداری آوردن مصدر اصطلاحی۔</p>	<p>پائندارہ اصطلاح۔ بقول برہان و چہانگیری پائنداری نیاید از ہمہ کس پڑ مرد بالاسی وار و جامع و رشیدی و سرورمی و پھر و سراج بفتح رای می باید پڑ (اُرو) استقلال اور استحکام ظاہر ہونا قرشت یعنی پامی مرد است کہ مدوگار و یاری ہوندا پائنداری آوردن مصدر اصطلاحی۔</p>
<p>باشد (رضی الدین نیشاپوری سے) زہی ہووت استقلال لعل آوردن و ظاہر کردن استقلال تو پائندارہ اقبال پڑ زہی عداوت تو دست موزہ و مستحکم بودن۔ مولف عرض کند کہ موافق قیاس درمان پڑ مولف عرض کند کہ ہامی ہوزیر پائندار است (ظہوری سے) چون تصور آورم صد پائنداری زیادہ کردہ اند معنی بالا مجاز آن و موافق قیاس بسرواریم اگر این اہتمام است (اُرو) استقلال (اُرو) مدوگار۔ مدوینے والا۔ معین۔ اور استحکام ظاہر کرنا اور مستقل ہونا۔</p>	<p>باشد (رضی الدین نیشاپوری سے) زہی ہووت استقلال لعل آوردن و ظاہر کردن استقلال تو پائندارہ اقبال پڑ زہی عداوت تو دست موزہ و مستحکم بودن۔ مولف عرض کند کہ موافق قیاس درمان پڑ مولف عرض کند کہ ہامی ہوزیر پائندار است (ظہوری سے) چون تصور آورم صد پائنداری زیادہ کردہ اند معنی بالا مجاز آن و موافق قیاس بسرواریم اگر این اہتمام است (اُرو) استقلال (اُرو) مدوگار۔ مدوینے والا۔ معین۔ اور استحکام ظاہر کرنا اور مستقل ہونا۔</p>
<p>پائنداری اصطلاح۔ یعنی استحکام است پائی و آشن مصدر اصطلاحی بقول بہار و بس یا می مصدری بر لفظ پائندار زیادہ کردہ اند و انند قیام و استقامت گرفتن۔ صاحب بحر از کمال اسمیل سے) پہل است پائنداری تو در مقام گوید کہ مراد (پامی آوردن) است بہار۔ وصل پڑ چون دست برد بجز یعنی بدر پامی پڑ سندی کہ از کمال اسمیل پیش کردہ ہمان کہ برد پائنداری</p>	<p>پائنداری اصطلاح۔ یعنی استحکام است پائی و آشن مصدر اصطلاحی بقول بہار و بس یا می مصدری بر لفظ پائندار زیادہ کردہ اند و انند قیام و استقامت گرفتن۔ صاحب بحر از کمال اسمیل سے) پہل است پائنداری تو در مقام گوید کہ مراد (پامی آوردن) است بہار۔ وصل پڑ چون دست برد بجز یعنی بدر پامی پڑ سندی کہ از کمال اسمیل پیش کردہ ہمان کہ برد پائنداری</p>

<p>گذشت مولف عرض کند که موافق قیاس است و پادام مخفف پادام - زکمه بر وارث بهار گوید (آر و و) پادامی رکبنا - استحکام رکبنا - که دهم بچوبی که جولا بنگان در وقت بانفدگی پای پادام اصطلاح - صاحب بر بان بزرگ هر دو بران گذارند و پروارند - صاحب بجز زبان بر بان</p>	<p>معنی پادام گوید که (۳۳) حلقه هم که از چرم سازند باختصار معنی مولف عرض کند که این مزید علیہ و هر دو پای در آن کشند و بالاسی و رخت های بلند پادام است زیادت تحتانی بر لفظ پای نه پادام همچون درخت خرما و مانند آن می روند صاحباً مخفف این چنانکه خان آرزو خیالی کرده و قلب</p>
<p>سروری در شیدی و موید بر هر دو معنی پادام قانع خاتمی (له) گفتم بسیار گاه ملائک توان رسید بپادام که ذکرش بر معنی اول پادام گذشت و معنی گفتم توان اگر نشود حرص پادام بپادام صاحب دوم پادام هم که مجاز است و معانی سوم و چهارم</p>	<p>هم بر دو پای در آن کشند و بالاسی و رخت های بلند پادام است زیادت تحتانی بر لفظ پای نه پادام همچون درخت خرما و مانند آن می روند صاحباً مخفف این چنانکه خان آرزو خیالی کرده و قلب سروری در شیدی و موید بر هر دو معنی پادام قانع خاتمی (له) گفتم بسیار گاه ملائک توان رسید بپادام که ذکرش بر معنی اول پادام گذشت و معنی</p>
<p>گفتم توان اگر نشود حرص پادام بپادام صاحب جهانگیری بر معنی اول پادام قانع (حکیم سوزنی (له) اجل پادامی نهاد است صعب بپادام کام حرف نهاد (آر و و) ۲ و ۱ و دیگر پادام (۳۳) و چیزی</p>	<p>باید همی در فتا و بپادام (مختاری له) از بخل چون نیاید بر سنی حلقه جنس کے سروں کو دو ٹون پائون میں ہی دست موزہ ساخت بپادام طبع تو هر دو را بسخا پادام باند بزرگ بلند و رخت پر چڑسته بین - مذکر (۴۴) کرد بپادام صاحب نامری گوید که نوعی از تله و دام دیگر پادامی انتشار کے پہلے معنی -</p>
<p>است که مذکور شد - خان آرزو در سراج بزرگ قول دیگر محققین می فرماید که در اصل دامی حلقه ایست که در پادام و تفرقه صاحب بر بان خطا</p>	<p>است که مذکور شد - خان آرزو در سراج بزرگ قول دیگر محققین می فرماید که در اصل دامی حلقه ایست که در پادام و تفرقه صاحب بر بان خطا</p>
<p>پای و امان اصطلاح - صاحب بجز بزرگ این گوید که مراد (پادامان) که گذشت مولف عرض کند که همان (پادامان) که گذشت و این</p>	<p>این گوید که مراد (پادامان) که گذشت مولف عرض کند که همان (پادامان) که گذشت و این</p>

<p>مزید علیہ آن و (پامی وامن) ہم همچنین کہ صاحبان بدون اصناف بسوی آن پیدا نشود و (پامی وامن)</p>	<p>انند و موید ہم ذکرش کرده اند (اروو) ویکو پادامان کشیدن) بیش ازین نیست کہ معنی دامن کشیدن</p>
<p>مصادر اصطلاحی - گیریم و انرا ہم سندا استعمال باید و ذوق محاوره و اجاب</p>	<p>پاند ام شدن (الف) پاند ام شدن</p>
<p>این نمید بد کہ بدون سندا استعمال این مصدر را معنی</p>	<p>(ب) پاند ام کردن (الف) یعنی فوریہ</p>
<p>بیان کرده صاحب انند کہ سندا ترا د است تسلیم کنیم مشتاق سندی باشیم (اروو) افعال ذمیہ</p>	<p>قید شدن و دام و زپا افتادن و مقید شدن سندا این از خاقانی بر (پاند ام) گذشت و (ب) یعنی مقید کردن و پاند ام در پاکرون سندا این از خاقانی</p>
<p>سندا ترا د است تسلیم کنیم مشتاق سندی باشیم (اروو) افعال ذمیہ</p>	<p>بر (پاند ام) مذکور شد و هر دو موافق قیاس است پاند ام نهادن مصدر اصطلاحی مراد</p>
<p>پاند ام کردن و سندا این از کلیم سندی بر (پاند ام) گذشت (اروو) ویکو پاند ام کشیدن</p>	<p>(اروو) (الف) پاند ام ہونا - مقید ہونا - گرفتار ہونا (ب) گرفتار کرنا - قید کرنا</p>
<p>پاند ام کشیدن</p>	<p>پامی وامن خود کشیدن مصدر اصطلاحی - پامی دان</p>
<p>فرہنگ فرنگ (۱) بمعنی کفش و پا افزار و (۲) بمعنی ہمد مولف عرض کند کہ ہر محققین اہل زبان و</p>	<p>بقول انند بحوالہ فرہنگ کنایہ از پا زادن از افعال ذمیہ و گرائیدن باعمال حذو مولف</p>
<p>تر پاندان ازین ساکت و معاصرین عجم بزبان سندا اگرچہ موافق قیاس است و لیکن طالب سندا استعمال</p>	<p>عروض کشید کہ دیگر محققین اہل زبان و پاندان ازین ساکت و معاصرین عجم ہم بزبان سندا (وامن)</p>
<p>میشم (اروو) (۱) ویکو پا افزار کے پہلے سے ہم بجائش می آید و از چہ می</p>	<p>کشیدن) مصدریست کہ بجائش می آید و از چہ می ہم بجائش گذشت یعنی ترک افعال ذمیہ (۲) ہمد بقول اصفیہ عربی - مذکر گہوارہ ہندو</p>

<p>پاک وری اصطلاح - بقول بہارچیزی است</p>	<p>پاک وری اصطلاح - بقول بہارچیزی است</p>
<p>کہ تختہ ویران بگردو آن در ہندوستان چوں نام بہاروانند ذکر این کردہ اند مولف عرض کند کہ دارو (طاغراسہ) در تہ تاکی باستی شاہ را بر آستانہ بہر و معنی بہان (پاور از کشیدن) است کہ گذشت آخر از استادہ بودن پای و رسم ابراست پوجا و سند معنی اول از سلمان بہدر انجا مذکور (ارو) بگردانند و آری ہم ذکر این کردہ اند مولف</p>	<p>کہ تختہ ویران بگردو آن در ہندوستان چوں نام بہاروانند ذکر این کردہ اند مولف عرض کند کہ دارو (طاغراسہ) در تہ تاکی باستی شاہ را بر آستانہ بہر و معنی بہان (پاور از کشیدن) است کہ گذشت آخر از استادہ بودن پای و رسم ابراست پوجا و سند معنی اول از سلمان بہدر انجا مذکور (ارو) بگردانند و آری ہم ذکر این کردہ اند مولف</p>
<p>عرض کند کہ حقیقت معنی بر (پاشندور) گذشت (ارو) دیکہ پاشندور۔</p>	<p>عرض کند کہ حقیقت معنی بر (پاشندور) گذشت (ارو) دیکہ پاشندور۔</p>
<p>پاک وری اورون پریشٹ مصدر اصطلاحی۔ (مغیلان پای نازک طیتان را در خدا اور و پوجا صاحب آصفی این را (پای پریشٹ اسپ و ارو) چہ غم داروزخار آنکس کہ آتش زیر پا دارو پوجا نوشته گوید کہ بمعنی سوار شدن بر اسپ است مولف عرض کند کہ موافق قیاس است کہ مولف عرض کند کہ ضرورت ندارد کہ اسپ را بوجہ خار خون از پای بر آمدن گلگون جوار اماند در مصدر داخل کردہ این را با اسپ خاص کنیم (ارو) زخمی کرنا - بروج کرنا۔</p>	<p>پاک وری اورون پریشٹ مصدر اصطلاحی۔ (مغیلان پای نازک طیتان را در خدا اور و پوجا صاحب آصفی این را (پای پریشٹ اسپ و ارو) چہ غم داروزخار آنکس کہ آتش زیر پا دارو پوجا نوشته گوید کہ بمعنی سوار شدن بر اسپ است مولف عرض کند کہ ضرورت ندارد کہ اسپ را بوجہ خار خون از پای بر آمدن گلگون جوار اماند در مصدر داخل کردہ این را با اسپ خاص کنیم (ارو) زخمی کرنا - بروج کرنا۔</p>
<p>معنی این مصدر مطلق سوار شدن است لائق نامی جامی) پریشٹ نگاور و اور و پای (اور و) بقول بہاروانند معروف و سندی پیش نشد۔</p>	<p>معنی این مصدر مطلق سوار شدن است لائق نامی جامی) پریشٹ نگاور و اور و پای (اور و) بقول بہاروانند معروف و سندی پیش نشد۔</p>
<p>آواز روئینہ نامی پوجا معنی مباد کہ در سند بالا استماع پای پریشٹ است معنی ندارد کہ موحدہ ہم افادہ معنی برگند (ارو) سوار ہونا۔</p>	<p>آواز روئینہ نامی پوجا معنی مباد کہ در سند بالا استماع پای پریشٹ است معنی ندارد کہ موحدہ ہم افادہ معنی برگند (ارو) سوار ہونا۔</p>
<p>پاک وری اورامان شکستن مصدر اصطلاحی۔</p>	<p>پاک وری اورامان شکستن مصدر اصطلاحی۔</p>

<p>بقول صاحب آصفی معنی ترک آمد و شد کردن (صائب) بقول بہار مراد (پای در و امن آوردن) ہے ہر کہ خار آرزو در ویدہ دل بشکند چہ بی ترود مولف عرض کند کہ موافق قیاس است پای در و امن منزل بشکند چہ مولف عرض کند (صائب) سہر بجیب خویش در ویدم کلاہی کہ قناعت کردن و باز آمدن از وادوی (ارو) شد مرا چہ جمع کردم پای در و امن پناہی شد مرا چہ قناعت کرنا۔ و وادوی سے باز آنا۔ آمد و رفت ترک کرنا۔ (ارو) دیکھو پای در و امن آوردن۔</p>	<p>بقول بہار مراد (پای در و امن شکستن) صاحبان انند و بحر ہم ذکر این کردہ با صراحت مزید مثنوی کہ ذکرش ہمہ را بجا گذشت مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (سعدی) اگر پای در و امن آری چو کوہ چہ سرت ز آسمان بگذرد و در پای در و امن شکستن۔</p>
<p>پای در و امن آوردن مصدر اصطلاحی۔ پای در و امن شکستن مصدر اصطلاحی۔ بقول بہار مراد (پای در و امن شکستن) صاحبان انند و بحر ہم ذکر این کردہ با صراحت مزید مثنوی کہ ذکرش ہمہ را بجا گذشت مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (سعدی) اگر پای در و امن آری چو کوہ چہ سرت ز آسمان بگذرد و در پای در و امن شکستن۔</p>	<p>بقول بہار مراد (پای در و امن شکستن) صاحبان انند و بحر ہم ذکر این کردہ با صراحت مزید مثنوی کہ ذکرش ہمہ را بجا گذشت مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (سعدی) اگر پای در و امن آری چو کوہ چہ سرت ز آسمان بگذرد و در پای در و امن شکستن۔</p>
<p>پای در و امن کشیدن مصدر اصطلاحی۔ بقول بحر و بہار و انند مراد (پای در و امن کشیدن) کہ گذشت مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (ارو) دیکھو (پای در و امن آوردن) کہ گذشت مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (ارو) دیکھو (پای در و امن آوردن)۔</p>	<p>پای در و امن سچیدن مصدر اصطلاحی۔ بقول بحر و بہار و انند مراد (پای در و امن سچیدن) کہ گذشت مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (ارو) دیکھو (پای در و امن آوردن) کہ گذشت مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (ارو) دیکھو (پای در و امن آوردن)۔</p>
<p>پای در و امن جمع کردن مصدر اصطلاحی۔ پای در و امن گره کردن مصدر اصطلاحی۔</p>	<p>پای در و امن جمع کردن مصدر اصطلاحی۔ پای در و امن گره کردن مصدر اصطلاحی۔</p>

<p>بفقیل بھر مراد ہن رہ پای وردامن آوردن) بقول عرض کند کہ مشاق سند استعمال می بشیم (اُروو) خانہ بیرون رفتہ است (اُروو) ملاقات کا موقع دیکھو پای وردامن آوردن۔ نہیں ہے گہرین نہیں۔ باہر گئے ہیں۔ سواری پائی و در راہ نہا و ن مصدر اصطلاحی۔ جانے والی ہے۔</p>	<p>بفقیل بھر مراد ہن رہ پای وردامن آوردن) بقول عرض کند کہ مشاق سند استعمال می بشیم (اُروو) خانہ بیرون رفتہ است (اُروو) ملاقات کا موقع دیکھو پای وردامن آوردن۔ نہیں ہے گہرین نہیں۔ باہر گئے ہیں۔ سواری پائی و در راہ نہا و ن مصدر اصطلاحی۔ جانے والی ہے۔</p>
<p>بقول انشد بخواند فرہنگ فرہنگ معنی بردان شد کوچ نمودن مولف عرض کند کہ موافق تیار است (اُروو) جانا۔ کوچ کرنا۔</p>	<p>بقول انشد بخواند فرہنگ فرہنگ معنی بردان شد کوچ نمودن مولف عرض کند کہ موافق تیار است (اُروو) جانا۔ کوچ کرنا۔</p>
<p>صاحب آصفی ذکر (ب) کردہ از معنی سہاکت و سندش برای (پای و در رکاب باشند) است (صائب ۷) باقامت خم از عمر استا و گی مجوید پا در رکاب باشد تیریکہ در کمان است و مولف عرض کند کہ پا و پای ہر دو یکی است و درین سند</p>	<p>صاحب آصفی ذکر (ب) کردہ از معنی سہاکت و سندش برای (پای و در رکاب باشند) است (صائب ۷) باقامت خم از عمر استا و گی مجوید پا در رکاب باشد تیریکہ در کمان است و مولف عرض کند کہ پا و پای ہر دو یکی است و درین سند</p>
<p>استعمال آہست نہ پای عیبی ندارد (پا پر رکاب باشند) بجائیش گذشت و (الف) مراد و خرید علیہ آہست و (ب) مراد (الف) (اُروو) دیکھو پا پر رکاب باشند۔</p>	<p>استعمال آہست نہ پای عیبی ندارد (پا پر رکاب باشند) بجائیش گذشت و (الف) مراد و خرید علیہ آہست و (ب) مراد (الف) (اُروو) دیکھو پا پر رکاب باشند۔</p>
<p>پائی و در رکاب دان مصدر اصطلاحی صاحب آصفی ذکر این کردہ از معنی سہاکت و مولف</p>	<p>پائی و در رکاب دان مصدر اصطلاحی صاحب آصفی ذکر این کردہ از معنی سہاکت و مولف</p>

عرض کند کہ مرادف همان (پا برکاب ماندن) است که بجایش گذشت ولیکن از سند فغانی شیرازی است که بجایش گذشت (اروو) دیگر پا برکاب ماند پیدا است که (۲) مجرد معنی آماده کردن هم ازین پامی در رکاب زدن | مصدر اصطلاحی - مصدر پیدا است و هیچ تعلق با سفر ندارد (۳)

ساحبان بهار بنجم و انند ذکر این کرده از معنی ساکت ساتی بیا که روزه برهن شتاب کرد و پومی ده که عید مولف عرض کند که کنایه از سوار شدن است پامی طرف در رکاب کرد و پومی (اروو) (۱) دیگر پا در رکاب (میر معزی ۵) خدمت کند عثمان و رکاب ترا قدر رکاب کردن (۲) آماده کرنا -

چون دست در عثمان زنی و پامی در رکاب (اروو) پامی در رکاب گردیدن | مصدر اصطلاحی - سوار ہونا - صاحب آصفی ذکر این کرده مولف عرض کند

پامی در رکاب شدن | مصدر اصطلاحی کہ مزید علیہ و مرادف همان (پا در رکاب گردیدن)

صاحب آصفی ذکر این کرده از معنی ساکت مولف عرض کند کہ مرادف (پامی در رکاب زدن) است پامی در رکاب نہا دن | مصدر اصطلاحی -

کہ گذشت محض مباد کہ این مزید علیہ (پا در رکاب) صاحب آصفی ذکر این کرده از معنی ساکت مولف شدن) است کہ بجایش گذشت (اروو) دیگر عرض کند کہ مرادف (پا در رکاب کردن) است کہ بجایش گذشت (اروو) دیگر پا در رکاب کردن -

پامی در رکاب کردن | مصدر اصطلاحی - پامی در زخم پش و وستان مثل صاحبان

صاحب آصفی ذکر این کرده از معنی ساکت مولف بہ کہ با بیگانگان در بوستان خزینہ الامثال عرض کند کہ (۱) مزید علیہ همان (پا در رکاب کردن) و امثال فارسی ذکر این کرده از معنی ساکت مولف

عرض کند کہ فارسیان بتعریف صحبت دوستان و متقابل ہر دو محققین ہندوستان اور سکندری خوردہ اند کہ تو
 ان با صحبت و شمنان این مثل رازند مقصود آن است در آخرش نقل کردند و یکی سین ہملہ یومین شین معجم
 کہ باوشمنان آزادی و سیر باش فائق نیست صحبت نقل کرد و ہندو ملاحظہ فرمائید ہم نقطہ در واثرہ شین معجم
 دوستان اگرچہ با دوستان پامی در زنجیر و قید باشد افزو دو اللہ اعلم بحقیقہ الحال معاصرین معجم
 (ارو) دکن کہتہ میں "دوستوں میں فقیری بہتر باخیال ما اتفاق دارند و دیگر محققین زبان دان
 و شمنوں میں امیری سے" و اہل زبان ازین لغت ساکت مخفی مہیا کہ این را
 (الف) پامی ورسن اصطلاح بہار بکرالف باوریکہ ہیچ تعلق نیست بلکہ از و ر بادشاہان و
 (ب) پامی ورسن گوید کہ زمینی کہ در زیر غرفہ آستان شان مراد است (ارو) بادشاہوں
 واقع شود و این اصطلاح بادشاہان و ملی است کے درپچے کی زمین آستان کی زمین۔ موتش۔
 (ملاحظہ فرمائیں تفصیلات گوید) سقائی شبنم و جار بکش پامی ورسن | مصدر اصطلاحی۔ بقول برہان
 نسیم سحر خیز آما وہ خدمت شدہ باب پاشی و رفت و گناہ از عاجز و ناتوان شدن۔ صاحبان بکھرو
 سوب پامی ورسن اشتعال نمودند صاحب اتند (جہانگیری و رطلحات) ذکر این کردہ اند مولف
 بہ تصریح (ب) نقل عبارت بہار کند مولف عرض کند کہ معنی لغتی این گردیدن پامی یعنی بے کار
 عرض کند کہ ورسن بہ سین ہملہ و ورسن بہ معجم چیزی شدنش و کلرہ ورسا آمد است و (در گشتن) ہم
 نیست بخیاں ما (پامی ورسن) باشد بہ شین معجم ویران و خراب شدن بجایش می آید پس
 آخر کہ معنی زمین زیر غرفہ استعمال کردہ و شین معجم این کنایہ باشد از معنی عاجز شدن (ارو)
 در آخر این برای ضمیر فاعل است و اشارہ بہ باد عاجز ہونا۔ ناتوان ہونا۔

پامی درگل اصطلاح - بہار گوید کہ کنایہ از
 مقتید و گرفتار (شفیق اثر ہے) از سرشک خود بغیرت
 پامی درگل ماندہ ام ہر ہچنان کہ آب گیر و سبز بیگانہ
 پا ہر مولف عرض کند کہ مزید علیہ (پا در گل) بمعنی
 اول دوست کہ گذشت (اُروو) ویکہو پا در گل
 کے پہلے معنی۔
 عارض کند کہ موافق قیاس است و مراد (پا در میان
 نہادون) کہ گذشت (اُروو) قدم در میان ہونا۔

پامی درگل ماندن مصدر اصطلاحی۔ معنی ویکہو پامیان نہادون۔

اصفنی ذکر این کردہ گوید کہ مقتید و گرفتار بودن است
 مولف عرض کند کہ یارای رفتارنداشتن کہ
 اصطلاح۔ بقول وازیرتہ

پامی دکان (الف) پامی دکان
 و بجز ہر دو مراد مندرجہ بالا
 کسی کہ پایش در گل ولای فرور و طاق رفتار و (پا دکانی) کہ گذشت بہار ہم ذکر این کردہ مولف
 نزار و کنایہ از مقتید و گرفتار بودن سند این بر
 عرض کند کہ ماصراحت کافی بہدراجا کردہ ایم و این

پامی درگل گذشت (اُروو) گرفتار ہونا مقتید مزید علیہ آنست بزیادت تخمائی برپا حکیم شہنشاہ
 ہونا۔ صاحب اصفیہ نے (کیچڑ میں پھنسنا) پر فرمایا
 شغالی (ع) بچار نسوی تگدی چو مشتری گیران ہر

ہے کہ کسی وقت یا مصیبت میں گرفتار ہونا۔
 ہماہ بہت شبہ روز پامی و کافش ہر سند (ب)
 ویکہو درگل رفتن پا)
 بر (پا دکانی) مذکور شد (اُروو) ویکہو پا دکان

پامی درمیان آمدن (الف) پامی درمیان آمدن
 مصادر و پا دکانی۔

پامی درمیان باشین (ب) پامی درمیان باشین
 اصطلاحی۔ مصادر و پا دکانی۔ بقول بجز

(۷۸۲۱)

<p>مولف عرض کند کہ صریحت ماخذ ہمدراہچا کردہ</p>	<p>مراد پای آوردن - صاحبان اصفہانی و بہار عجم بذکر این گویند کہ (پای و وقتن بر چیزی) قیام و استقامت</p>
<p>پای رنج وادون</p>	<p>گرفتار است مولف عرض کند کہ موافق قیاس</p>
<p>پای رنج کشیدن</p>	<p>است (حافظ شیرازہ) کہ بارنجم بر زمین و وقت پای</p>
<p>پای رنج</p>	<p>بضرب اصولم بر آوز جای (ارو) ویکو پای آوردن</p>
<p>پای رنج</p>	<p>پایر اصطلاح - بقول انند بر وزن دار نام تیر ماہ</p>
<p>پای رنج</p>	<p>مولف عرض کند کہ صاحب جامع این را بکسر پای رنج</p>
<p>پای رنج</p>	<p>تختانی وزای ہوتو بمعنی فصل خریف آورده باعتبار</p>
<p>پای رنج</p>	<p>گوئیم کہ اسم جامد فارسی قدیم است و از طعقات لفظاً کہ گذشت و صراحت ماخذ بر (ایرین) کردہ ایم</p>
<p>پای رنج</p>	<p>پای نہ باشد و آنچه صاحب انندان را بر رای ہمدراہ (ارو) ویکو پای رنج -</p>
<p>پای رنج</p>	<p>آخر قائم کرد غلطی کتابت می نماید بای حال بدون</p>
<p>پای رنج</p>	<p>سند استعمال این را تسلیم نہ کنیم (ارو) (ماہ تیر)</p>
<p>پای رنج</p>	<p>گذر - ماہ ہامی شمس کا چوتھا ہیندہ خریف بقول اصفیہ</p>
<p>پای رنج</p>	<p>عربی - اسم موث - ساونی - وہ فصل جس میں جو</p>
<p>پای رنج</p>	<p>کئی وغیرہ پیدا ہوتی ہے -</p>
<p>پای رنج</p>	<p>پایر اصطلاح - بقول برہان و بکر وہا</p>
<p>پای رنج</p>	<p>مختلف پائیر کہ فصل خزان و برگ ریزان باشد</p>
<p>پای رنج</p>	<p>دنا سری و موید و سراج مزید علیہ ہمان پای رنج کہ گذشت</p>
<p>پای رنج</p>	<p>و فرماید کہ بازای فارسی ہم آمدہ - صاحب جامع</p>

این را فصل خریف گوید و صاحب جهانگیری بحقیقت کینیم (آردو) و یکپو پا افزار -

پائیز قانع - صاحبان سروری و رشیدی با جملت متفق **پای زون** مصدر اصطلاحی - صاحب آصفی

مولف عرض کند که صراحت ماخذ بر پائیز کینیم که ذکر این کرده از معنی ساکت مولف عرض کند

اصل این است و در اینجا همین قدر کافی است که که مزید علییه بیان پا زون است که بجای خود گذشت

این مختف آنست بحدف یک تثنائی (آردو) خزان - و صراحت معنی و ماخذ به در اینجا کرده ایم (ظهوری

دیکو باریز - خریف و یکپو پایر - (ه) الحق که کارهای بد از بخت دیده ام و بخت

پایزار اصطلاح - بقول بریان بروزن پا کدار خویش پای زون التزام ماست (آردو)

کنش و پا افزار باشد - صاحبان بهار بجم و بحر و یکپو پا زون -

سروری هم ذکر این کرده اند - خان آردو در سر **پای زون در رکاب** مصدر اصطلاحی -

می فرماید که این مختف پا افزار است و پیزار مالک صاحب آصفی گوید که معنی سوار شدن است -

این چرا که پی امانه پاست که یک یای آن حدت مولف عرض کند که موافق قیاس است

شد اندر نیصورت بکسر اول باشد و میتوان گفت (معزنی نیشاپوری ه) خدمت کند عنان و

که پی مختف پای بود برین تقدیر بفتح اول خواهد بود رکاب ترا قدر که چون دست و رعنان زنی و

در بین شهرت دارد مولف عرض کند که بخیاال پای در رکاب در مختف مباد که اصل این (پا در

ماصل این (پای ازار) است و کنایه از کنش رکاب زون) است و این مزید علییه آن زیاده است

و پا افزار که کنش هم سائر پنجه پاست الف چهارم تثنائی بر پا (آردو) سوار هونا - پا و رکاب یعنی رکنا

حدف شده پایزار باقی ماند و صراحت پیزار بجایش **پای زون** اصطلاح - بقول اندر بحواله

<p>فرہنگ فرنگ معنی رہزن و حرامزادہ مولف</p>	<p>پیدایش قدم و کنایہ از وثیقہ کہ برای حاکم نو میزد</p>
<p>عرض کند کہ (پازن) بد معنی گذشت و این نیز علی</p>	<p>کہ در مقام مقررہ پیدامی شود و نسبت معنی</p>
<p>آنست بزبات تختانی بر لفظ پادو ذکر این معنی</p>	<p>دوم عرض می شود کہ بدون سند استعمال تسلیم</p>
<p>و رانجامیت پس بدون سند استعمال این معنی را</p>	<p>نہ کنیم و صراحت کامل این معنی اول بر (پاژہ</p>
<p>تسلیم نہ کنیم کہ دیگر بہ محققین و معاصرین مجازین سا</p>	<p>بہ زامی فارسی) می آید۔ صاحبان کترو لغات ترکی</p>
<p>اند (ارو) چور۔ حرامزادہ۔ مذکر۔</p>	<p>ازین لغت ساکت پس نمیشود کہ این را لغت</p>
<p>پاژہ اصطلاح۔ بقول برہان بروزن جاژہ</p>	<p>ترکی دانیم مخفی بہا کہ تکمیل تعریف این بر پاژہ</p>
<p>(۱) حکمی باشد کہ طوک کسی و ہند تا مردم اطاعت</p>	<p>می آید (ارو) (۱) پروانہ تقریر و ماموری جو</p>
<p>انگس گفتہ صاحب سروری این را آورده فرماید</p>	<p>بادشاہون سے کسی حاکم کو عطا ہو۔ مذکر۔ ویکہو</p>
<p>کہ در فرہنگ (۲) معنی علم آورده اما در بیچ نسخہ</p>	<p>پاژہ (۲) علم۔ مذکر (۳) ویکہو پاژہ۔</p>
<p>معنی علم نیامدہ (تزاری قبستانی ۷) ایچی آمدہ و</p>	<p>پاچی زہرا اصطلاح۔ بقول سروری (۱)</p>
<p>خلعت خان آورده و ایرغ و پاژہ از حکم نغان آورده</p>	<p>چہ نسبت معروف کہ در شیروان بزگوہی یا بند</p>
<p>صاحب نامری بذکر معنی اول گوید کہ ہاتا این لغت</p>	<p>و آن را حجر القیس گویند و (۲) کافی نیز کہ از معدن</p>
<p>ترکی است۔ صاحب موتید این را (۳) مراد</p>	<p>حاصل شود و فرماید کہ (۳) در فرہنگ معنی تریاق</p>
<p>پاژہ گوید کہ بہ زامی فارسی می آید۔ صاحب جامع</p>	<p>آورده (شاعر ۷) بسان و خست گردند و ہر</p>
<p>ہمزبان برہان مولف عرض کند کہ پای معنی گہی زیر مارش گہی پای زہر</p>	<p>صاحب محیط بر</p>
<p>اوست و نہ بالغ معنی میلا و پس معنی لغتی این</p>	<p>حجر القیس گوید کہ باوزہر حیوانی است۔ صاحب</p>

انندی فرماید کہ ہمان پازہر کہ گذشت مولف

عرض کند کہ معنی اول و دوم و سوم کی است و تحقیق

ماجزین نیست کہ این مزید علیہ (پازہر) است کہ

بجایش گذشت (آر و و) و یکو پازہر۔

پامی زیب اصطلاح۔ بقول اشد بجوالہ فر

فرنگ نوعی از زیور است کہ زمان در پاکشند

مولف عرض کند کہ مزید علیہ ہمان پازیب است کہ

بدون تھمانی سوم بجاش گذشت (آر و و)

و یکو پازیب اور پا اور بنج۔

پا پزہ اصطلاح۔ بقول برہان و ناصر می باز

فارسی مفتوح (۱) رسیمانی کہ بردامن خمیر و سر پزہ

نصب نمایند و آنرا بیخ بستہ بر زمین استوار کنند

و (۲) چیز می کہ عنان را بدان بندند۔ صاحب

سروری می فرماید کہ رسیمان و امن خمیر و چیزی کہ

عنان بدان استوار کنند۔ صاحب رشیدی بزرگ

ہر دو معنی بالا گوید کہ (۳) بزبان مغول سگ کہ سگ

بہ حکام می دادند و آن سگ بود کہ برای امرای

بصورت شیر و برای وسط صورت دیگر برای نود

از ان۔ صورت دیگری ساختند و چون کسی را می

در حضور خود سگ را فراتر مرتبہ آن می زدند و

بدوی سپردند و بعد از غزل باز پس می گرفتند تا

پتلیس بار دیگر بر کس حکم نکند (چنانکہ رحیب السیر

مسطور) خان آرزو در سراج ذکر معنی اول و دوم

بجوالہ رشیدی کرده و پایزہ را کہ بزای عربی گذ

بجوالہ برہان با این مخلوط فرمودہ می گوید کہ تحقیق

انست کہ این لفظ مرکب است از پا و پزہ کہ کلمہ

نسبت است چنانکہ در آتشیزہ و پاکیزہ پس بزای

تازی باشند فارسی و تھمانی را بنا بر تخفیف

حذف کرده اند مولف عرض کند سیمان اللہ

چہ خوش تحقیق است بخیاں ما این مبدل پایزہ

باشد لفظاً چنانکہ باز و باثر کہ زای ہو ز بدل شد

بزای فارسی و معنی لفظی این ہمان بنیاد میلا و

سوازا بمسنی بنیاد و پیدایش چیز می و از نیکہ بنیاد

از رسی است کہ بر بیخ بستہ می شود و آن رسی

برین نام سوم کرونڈ و مجازاً بعضی اوم مشتمل شد و پایستہ کردہ از صراحت کامل ساکت صاحب
 صاحب بن عجم گویند کہ حقیقت معنی سوم همین قد است سروری و زحمتی (الف) یا بر بان متفق (سوم و بعد
 از اصفہان حاکم نومقرر شدہ را شیعہ می دانند) چون سوزن و ذل تو نپایست پر ہم ذل
 از پروانہ و بعضی جا با بوسیلہ تمغہ کہ برای ہر یک من و عز تو پایید پر صاحب ناصر بر (الف) ہیضہ
 خندہ بصورتی خاص معین است و از نیکہ این پروانہ کہ معنی پایندہ و پائیدن و ثبات و بقا صاحب موید
 یا تمغہ بنیاد حکومت مقرر شدہ می باشد آن را ہم بریل بر (الف) میفرماید کہ معنی بقا و ثبات کردہ و پایندہ
 مجاز بدین اسم می خوانند و استعمال این لغت بمعنی خان آرزو و رسراج می فرماید کہ (الف) مشتق از
 سوم با زامی فارسی و عربی ہر دو میشود این است پایستن معنی پائیدن یعنی بقا و ثبات و برین قیاس
 حقیقت این لغت کہ طرز بیان محققین با نام نشان پایستہ مولف عرض کند کہ غیر از بر بان محققین
 آنرا پریشان کردہ (اُرو) (اُرخم) کی وہ رسی جو در (الف) سکندری خوردہ اند یا از اجمال کارگرنتہ
 میخون پر باندہی جاتی ہے جس سے خیمہ کھڑا رہتا ہے یا بی بحقیقت نبروہ و محققین اہل زبان از قواعد خود
 نوشت (۲) وہ رسی جو گہوڑے کی لگام پر باندہی ہے بی خبر حق آنست کہ (الف) معنی اول اسم مصدر
 برین (۳) وہ پروانہ یا تمغہ جو اصفہان میں حاکم نو است یعنی (ب) از ہمین اسم مصدر و علامت
 مقررہ کو دیا جاتا ہے۔ مذکر۔ مصدر حق وضع شدہ بحدیث یک نامی فوقانی و (۲)

(الف) پایست (الف) بقوا بر بان (۱)

(ب) پایستن (ب) معنی بقا و (۲) ثبات کردہ بحر بوزن و انستن کامل التصریف معنی بقا و

پایستہ ماند۔ صاحب رشیدی ذکر ہر دو بالغت ثبات کروں و پایندہ و وایم برون و فرماید کہ پایستہ

مصارع اوست مایگو نیم که (ب) سالم التصریف
 است نه کامل التصریف و در سالم التصریف غیر از زیادت پای بهوز بر ماضی مطلقش (آروو)
 ماضی مستقبل و اسم مفعول نیاید و باید مضارع مصدر همیشه رهنه والا -

پای سخت کردن | مصدر اصطلاحی -

پائیدن است که می آید (آروو) (الف) (۱) پاییدن
 بجا - موتث (۲) باقی رہا - همیشه رہا (ب) همیشه رہتا - باقی رہتا -

پای ستور | اصطلاح - بقول برهان و جهانگیری
 از میان کمر که گن گسخت پ مولا عر من کند

و جامع و بحر و سراج با تالی قرشت مضموم بود که موافق قیاس است (ظهوری ه) هر جانها
 و رای بی نقطه زده نام سازیت و آن کینه ترین آرزیم پای سخت کرد پ دست زمانه زحم بدوش
 سازهاست مولا عر من کند که ساخت این تبر نهاد پ (آروو) قدم همانا - قدم کارنا - ریکو بارنا

پای سخن | اصطلاح - بقول برهان و رشیدی

شبیبه به پای ستور است مرکب اضافی است
 کنایه (آروو) ایک ساز کا نام فارسی مین پایه سراج و بحر و جهانگیری (ملقات) کنایه از قوت و استوار
 ستور ہے جو ادنی قسم کا ساز ہے - مذکر - سخن (نظامی ه) پای سخن را کہ در از است دست

پایست | اصطلاح - بقول برهان و جهانگیری

پایست
 رشیدی و سروری بر وزن دانسته بقا کرده و پایند که موافق قیاس است (آروو) گنگو کی توت موتث

پای مست کردن | مصدر اصطلاحی - بقول

دو آئی (ناصر خسرو ه) چپا تا چه در خور و پایست
 اگر چند با کس نپایست پ مولا عر من کند از بهار و اند کنایه از بیجا کردن پا ک و صاحب

<p>تہنہ کارمن بہ نگاہ نخست کرد و ہر کس کہ دید پای سنگ اصطلاح - بقول بہار و بحر و جلوہ او پای است کرد و مولف عرض کند کہ رشیدی نوید مرادف ہمان پای سنگ کہ گذشت (مولانا معنی لفظی این آہستہ رفتار کردن و کنایہ باشد کاتپی رخ) لیک در میزان حملت کم بود از پای سنگ از کم طاقت شدن در رفتار (اردو) رفتار مولف عرض کند کہ حقیقت این بر پارنگ بیان میں کم طاقت ہونا چیل نہ سکنا۔</p>	<p>کردہ ایم و این مزید علیہ پای سنگ است کہ گذشت</p>
<p>پای سفر اصطلاح - بقول بہار و مانند دیگر بیچ (اردو) دیکہو پای سنگ اور پارنگ۔</p> <p>با عنایت - پای کہ بدان سفر کنند و برین قیاس پای سنگین اصطلاح - بقول بحر (۱) استواری (پای ہرب) و پای گریز و پچنین است (پای بہت) و (۲) پای کہ از جانچند صاحبان آند و موید بر معنی و (پای سستی) و (پای طلب) و (پای جستجو) و (پای دو م قافح مولف عرض کند کہ مرکب توصیفی است آن و فرماید کہ درین استعارہ است (صائب) و کنایہ از معنی دوم و معنی اول مجازان مشتاق سند چون خم از کوی معان پای سفر نیست مرا پوگر شوم استعمال می باشیم کہ محققین اہل زبان ازین ساکت آند تب ازین خاک گذر نیست مرا پو مولف عرض (اردو) (۱) استواری موتث (۲) وہ پاؤن کند کہ معنی بیان کردہ محققین بالاعطاست پای جو جگہ سے نہٹے - مذکر۔</p>	<p>اصطلاح - بقول بہار و مانند دیگر بیچ (اردو) دیکہو پای سنگ اور پارنگ۔</p>
<p>در نیجا معنی طاقت و یار است کہ بر معنی دوش گذشت پای پیل اصطلاح - بقول رشیدی صراحی پس معنی لفظی این طاقت سفر و یار ای سفر است بصورت پای پیل نام و بعضی گفتہ اند کہ نوعی نیپال زمین معنی است و دیگر مرکبات ہم کہ بالاندکور شد است (نظامی) پای پیل از سر نطع ادیم پیل (اردو) سفر کی طاقت - سفر کی قدرت - موتث - نشان بر سروریتیم پو خان آرزو در صراح مذکر قول</p>	<p>اصطلاح - بقول بہار و مانند دیگر بیچ (اردو) دیکہو پای سنگ اور پارنگ۔</p>

<p>اصطلاح -</p>	<p>ارشیدی گوید کہ وجہ تسمیہ ویکری باشد مولف</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>عرض کند کہ سہیل بقول منتخب سے معنی وارد (۱) نام</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>سارو (۲) نام قطعہ و (۳) نام شخصی مشہور بنیاد</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>مارشیدی درست گوید و معاصرین محکم ہم تائیدش</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>کنند کہ این قسم پیالہ بطرز خاص ایجاد سہیل است</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>کہ بسیار نژاد بود و فارسیان بہاچی سہلیش رسوم کردند</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>دارو) ایک خاص قسم کے پیالہ شراب کو فارسیوں</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>نے ہاچی سہیل کہا ہے مذکر</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>پاچی شکم بقول انندجوالہ فرہنگ</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>فرنگ یعنی تہنگہ است۔ صاحب غیاث برہنگہ بند ہے</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>گوید کہ یعنی کمر است و صاحب برہان گوید کہ تہنگہ</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>ہاچین شکم و پہلو را گویند و صاحب ناصر بن ہرناش</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>مولف عرض کند کہ کمر پاچی شکم گفتن من وجہ</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>درست باشد کہ کمر زیر شکم است دیگر ہر متعین ازین</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>اصطلاح ساکت و این از قبیل (انگشت شکم) باشد</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>و معنی کمر موافق قیاس۔ مشتاق سند استمال می باشیم</p>
<p>اصطلاح -</p>	<p>معاصرین محکم بزبان ندارند (آرو) کہ موت۔ صراحت مزید کنند کہ مکانی را نام است کہ در</p>

<p>واقع است و رانجاست عقبہ کہ چون شیطان در انجا رسد در بندی افتد مولف عرض کند کہ پ یعنی اوست و شیب مختلف نشیب زمین سخت را ہم نام است و معنی لغظی این چیز سختی دارندہ و گناہ از ہمان مقام کہ بالا مذکور شد (ارو) مونث (۲) شفاعت۔ موتث۔</p>	<p>اول گویند کہ (۲) بمعنی شفاعت است مولف عرض کند کہ معنی اول موافق قیاس است و برا معنی دوم طالب سدا استعمال می باشیم معاصرین عجم بزبان ندارند (ارو) (۱) عدل کی قوت موتث (۲) شفاعت۔ موتث۔</p>
<p>وہ مقام جہان حجاج رمی جہا کرتے ہیں یعنی پتھر پھینکتے ہیں۔ مذکر۔</p>	<p>اصطلاح۔ بقول بحر (۱) بمعنی قوت عقل و (۲) حرف لام۔ صاحبان انندو</p>
<p>پای طرب بر آرون مصدر اصطلاحی۔ موید بر معنی اول قانع مولف عرض کند کہ معنی بقول بحر معنی چرخ زون و رقص کردن۔ صاحبان</p>	<p>انندو موید ذکر امر حاضر این (پای طرب یک بار) کو وہ گویند یعنی چرخ زن و رقص کن مولف عرض کند کہ لفظ سبک را درین مصدر اصطلاحی داخل کرد</p>
<p>پای علم اصطلاح۔ بقول بہار و انند یعنی درست نباشد و این مصدری است موافق قیاس</p>	<p>مولف (پای علم) کہ گذشت مولف و لیکن معاصرین عجم بزبان ندارند (ارو) ناپنا۔ رقص کرنا۔</p>
<p>پای عدل اصطلاح۔ بقول بحر (۱) قوت و قدرت عدل۔ صاحبان انندو موید مذکر معنی کہ نعلک</p>	<p>پای علم (پای علم) کہ گذشت مولف عرض کند کہ صراحت کامل بہدر انجا کردہ ایم عزیزین نیست کہ این مزید علیہ آنست زیادت سبحانی</p>
<p>پای عدل اصطلاح۔ بقول بحر (۱) قوت و قدرت عدل۔ صاحبان انندو موید مذکر معنی کہ نعلک</p>	<p>بقول بحر (۱) قوت و قدرت عدل۔ صاحبان انندو موید مذکر معنی کہ نعلک</p>

<p>کنایہ از ماندن و توقف کردن مولف عرض کند</p>	<p>دیکھو پا علم -</p>
<p>مصدر اصطلاحی صحیحاً کہ موافق قیاس است (اُرو) توقف کرنا</p>	<p>پای علم رنگین کردن</p>
<p>بمحرّم و وارستہ ذکر این کرده مولف عرض کند اصفیہ نے (پاؤن کینچنا) پر فرمایا ہے ترک کوچہ کہ مزید عالیہ بہان (پا علم رنگین کردن) کہ بجایش گذشتہ گروی کرنا۔ چلنے پھرنے سے ہاتھ اٹھانا۔</p>	<p>بمحرّم و وارستہ ذکر این کرده مولف عرض کند اصفیہ نے (پاؤن کینچنا) پر فرمایا ہے ترک کوچہ کہ مزید عالیہ بہان (پا علم رنگین کردن) کہ بجایش گذشتہ گروی کرنا۔ چلنے پھرنے سے ہاتھ اٹھانا۔</p>
<p>وسند این ہم ہمدرا بخاند کور (اُرو) دیکھو پا علم پای فرار اصطلاح۔ بقول چہانگیری و شیبانی</p>	<p>وسند این ہم ہمدرا بخاند کور (اُرو) دیکھو پا علم پای فرار اصطلاح۔ بقول چہانگیری و شیبانی</p>
<p>مرادف پای انزار کہ گذشتہ مولف عرض</p>	<p>رنگین کردن -</p>
<p>مصدر اصطلاحی۔ صاحب کند کہ صراحت کافی ہمدرا بجا کردہ ایم (اُرو)</p>	<p>پای فروفتن گنج</p>
<p>اصفیٰ ذکر این کرده مولف عرض کند کہ فری علیہ ہا دیکھو پا انزار۔</p>	<p>اصفیٰ ذکر این کرده مولف عرض کند کہ فری علیہ ہا دیکھو پا انزار۔</p>
<p>(الف) پای فشارون مصدر اصطلاحی۔</p>	<p>(پا گنج فروفتن) است کہ بجایش گذشتہ (اُرو)</p>
<p>(ب) پای فشرون (الف) بقول انند</p>	<p>دیکھو (پا گنج فروفتن)</p>
<p>مصدر اصطلاحی۔ و موید یعنی استوار کردن و (ب) بقول بران</p>	<p>پای فرو کردن و رچہری</p>
<p>بقول بہار و بھر و انند یعنی پای انداختن و بران و بھر و (چہانگیری در لطعات) کنایہ از استواری</p>	<p>بقول بہار و بھر و انند یعنی پای انداختن و بران و بھر و (چہانگیری در لطعات) کنایہ از استواری</p>
<p>و خواجہ جمال الدین سلمان سے) زمانہ و وقت و ثبات قدم و زیدین و کنایہ از ایستادگی کردن</p>	<p>و خواجہ جمال الدین سلمان سے) زمانہ و وقت و ثبات قدم و زیدین و کنایہ از ایستادگی کردن</p>
<p>در صورت و ہم مولف عرض کند کہ (ب) مزید علیہ</p>	<p>در صورت و ہم مولف عرض کند کہ (ب) مزید علیہ</p>
<p>مصدر اصطلاحی۔ (اُرو) کسی چیز میں پاؤن ڈالنا۔ بہان (پا فشرون) و (پا فشرون) کہ بجایش</p>	<p>مصدر اصطلاحی۔ (اُرو) کسی چیز میں پاؤن ڈالنا۔ بہان (پا فشرون) و (پا فشرون) کہ بجایش</p>
<p>مصدر اصطلاحی۔ بقول گذشتہ معنی سبب کہ فشارون و فشرون یا ہم</p>	<p>پای فرو کشیدن</p>
<p>مترادف است تعریف بیان کردہ انند و موید</p>	<p>مترادف است تعریف بیان کردہ انند و موید</p>

<p>نسبت (الف) ناقص باشد (الف) و (ب) پاپیکار آب وستان و طشت (ف) (فردوسی طه)</p> <p>پرو و مرادف یکدیگر است (ظہوری س) پائے بدو گفت بہرام رو پاپیکار (ف) بیاد کہ سرگین کند</p> <p>بجفا مشرود شوق (ف) صبر ہو یونفا بر آمد (ف) بر کنار (ف) معنی میاد کہ معنی ختم کار ہم آمدہ و این</p> <p>(آر و و) ویکہو افشرون پا۔ معنی درای ہر پنج معانی (پاکار) است (ظہوری)</p>	<p>پاپاک بقول انند و غریب بفتح تحتانی معنی (س) مگر و روی بیای کار آمد (ف) برای مالہ دل را</p> <p>پیادہ مولف عرض کند کہ معاصرین مجسم است (آر و و) ویکہو پاکار۔ ختم کار۔</p> <p>و محققین اہل زبان ترک کردہ اند شتاق سند استغما آخر کار۔</p>
<p>می باشیم۔ ظاہر کاف نسبت یافتہ میشود یعنی منسوب</p> <p>پا و کتایہ از پیادہ (آر و و) پیادہ۔ بقول آصفیہ فرہنگ فرہنگ زخیکہ برای کاشت و زراعت</p> <p>فارسی ماہم ذکر۔ پیدل۔ سوار کالقیص۔ شطرنج بر عایای غیر ساکنان آنجا بدہند مولف عرض</p> <p>یا مہرہ ویکہو (پیادہ) کند کہ موافق قیاس است و این قسم کاشتکاران</p>	<p>پاچی کار اصطلاح۔ بقول بر بان و بحر وہا را ہا نگار ہم گفتہ کہ بر معنی نیم پا کار گذشت۔ ماخذ</p> <p>دوسرہ می و جہا نگیری و رشیدی و سراج و مویذ این جزین نباشد کہ این زمین است کہ فراہین</p> <p>مرادف پاکار گذشت مولف عرض کند کہ این از مقامات خود آمدہ کاشت می کنند گویا</p> <p>این مزید علیہ آفت و شامل باشد بر ہمہ پیشا بوسیلہ پائینی سفر این کاشت واقع شد۔ اسم</p>
<p>صراحت ماخذ ہمدرا آنجا کردہ ایم (حکیم اسدی) مفعول ترکیبی است لے زمین کہ کاشت آن</p> <p>شہ) گرفتہ نور شہا ہمہ کوہ و وشت (ف) کشتان بوسیلہ پامی شد (آر و و) وہ زمین جس کی کاشت</p>	<p>اصطلاح۔ بقول بر بان و بحر وہا را ہا نگار ہم گفتہ کہ بر معنی نیم پا کار گذشت۔ ماخذ</p> <p>دوسرہ می و جہا نگیری و رشیدی و سراج و مویذ این جزین نباشد کہ این زمین است کہ فراہین</p> <p>مرادف پاکار گذشت مولف عرض کند کہ این از مقامات خود آمدہ کاشت می کنند گویا</p> <p>این مزید علیہ آفت و شامل باشد بر ہمہ پیشا بوسیلہ پائینی سفر این کاشت واقع شد۔ اسم</p>

ساکنان مواضع غیر کریں۔ موتث۔

نرید علیہ بیان (پا زمین نرسیدن) است گذشت

پای کالسکہ

اصطلاح۔ بقول صاحب لغت (ظہوری سے) سر را ہوا ای پایہ منصور در مسرت

بحوالہ سفرنامہ ناصر الدین شاہ قاجار بازمی ہل اینک ز شادیم بزمین پائیرسد پو مخفی مباد کویت

را گویند مولف عرض کند کہ موافق قیاس است

سند استعمال پاست عیبی ندارد کہ اصل پای

(آرو) پیا۔ بقول آصفیہ ہندی۔ اسم مذکر۔

باشد (آرو) دیکھو (پا زمین نرسیدن)

گڑھی کا چکر۔ چاک۔

پای کسی در حنا بستن

پای کسی در حنا بستن

اصطلاحی بقول بہار و بکھروا نند کنایہ از بازداشتن کسی را

اصطلاحی بقول بہار و بکھروا نند (۱) کنایہ از بزبون ساختن

پای کسی بز زمین آوردن

اصطلاحی بقول بہار و بکھروا نند (۱) کنایہ از بزبون ساختن

و (۲) بز زمین زدن چنانچہ پہلو انان قوی حرین

از رفتن (انوری سے) دست قضا بستہ در حنا

ضعیف را بزبوی سازند و بز زمین زنند (انوری

موتد پو بر در قدر تو پای بخت جو از اہ (پادشاہ)

سے) کہ روزگار شگرا پے زمین آرد و پیش ہم بتو خواہم

ممدوار اشکوہ اخلص بہ سلطانی سے) دیر شد ویر

شدن کہ دستش گیر پو مولف عرض کند کہ چون

چون نمی آئی پو گرت پای در حنا بستن پو مولف

کسی را بز زمین زنند پایش مثل کسی کہ بز زمین

عرض کند کہ چون حنا در پای بندند موقع رفتار

کشند بز زمین می آید از ہمین عادت این اصطلاح

نماند از ہمین عادت این اصطلاح قائم شد

قرار یافت مہنی اول مجاز آن (آرو) کسی

(آرو) چلنے سے روکنا۔ صاحب آصفیہ نے

کو مغلوب کرنا (۲) زمین پر دسے مارنا۔

پاؤن مین ہندی لگنا) پر فرمایا ہے عذر سجا

ہونا۔ یہا نہ ہونا۔ آپ ہی نے (پاؤن مین کیا ہند)

پای کسی بز زمین نرسیدن

پای کسی بز زمین نرسیدن

اصطلاحی لگی ہے) پر فرمایا ہے (بطور طنز) کیا ہندی کے

پای کسی بز زمین نرسیدن

<p>باعث آنے جانے سے مجبور ہو یہ مولف عرض صاحب (جہانگیری در طمحات) بر معنی اول و دوم کرتا ہے کہ فارسی مصدر لسی کا متعدی ہے۔ فایغ۔ مولف عرض کند کہ این مزید علیہ آنست و صراحت ماخذ ہمدرا بنجا گذشت (اروو) ویکہو پاکشاون۔</p>	<p>(الف) پامی کسی در میان باشیدن (ب) پامی کسی در میان بودن</p>
<p>پامی کشیدن مصدر اصطلاحی۔ بقول انند معا ورا اصطلاحی۔ ب بقول بہار و بحر وانند و اسطہ بودن آنکس در میان چیزی (صائب سے) از غیرت رکابت از دیدہ خون روانست تا چہ میتوان کرد پامی تو در میانست (ب) جگر خوردن بود کرد پامی رشکی در میان باشد</p>	<p>معا ورا اصطلاحی۔ ب بقول بہار و بحر وانند و اسطہ بودن آنکس در میان چیزی (صائب سے) از غیرت رکابت از دیدہ خون روانست تا چہ میتوان کرد پامی تو در میانست (ب) جگر خوردن بود کرد پامی رشکی در میان باشد</p>
<p>ملاقات قومی سرمایہ بی دستگاہان را پمولف (اروو) ویکہو پاکشیدن۔ عرض کند کہ مذ صائب متعلق بہ (ب) نباشد و مند اصل متعلق است بہ (الف) و این مرادون (پامی در میان باشیدن) است کہ گذشت آنانکہ است</p>	<p>ملاقات قومی سرمایہ بی دستگاہان را پمولف (اروو) ویکہو پاکشیدن۔ عرض کند کہ مذ صائب متعلق بہ (ب) نباشد و مند اصل متعلق است بہ (الف) و این مرادون (پامی در میان باشیدن) است کہ گذشت آنانکہ است</p>
<p>پامی کشاوند مصدر اصطلاحی۔ بقول بہار و بحر وانند مرادون (پاکشاوند) کہ گذشت چون شود پامی کلاغ پمولف عرض کند کہ فارسی</p>	<p>پامی کشاوند مصدر اصطلاحی۔ بقول بہار و بحر وانند مرادون (پاکشاوند) کہ گذشت چون شود پامی کلاغ پمولف عرض کند کہ فارسی</p>

خط شکسته را که قسمی از خطوط است (پای کلاغ) مولف عرض کند که موافق قیاس است

گویند و از سند سلیم (اُرُو) و یکپو (پای کم آوردن)

(ب) پای کلاغ نشدن **بمعنی نوشته شدن پای کم داشتن** | مصدر اصطلاحی - خان آرزو

خط شکسته ظاهراً است فمائل و معنی دوم (الف) در سراج این را مراد است (پای کم آوردن) گفته

اگر چه موافق قیاس است ولیکن بدون سند و صاحب بحر گوید که بمعنی حریت نشدن و برابری

استعمال تسلیم نکنیم که محققین اهل زبان و معاصرین نکردن و بر نیامدن مولف را با خان آرزو آلفا

جم ازین ساکت (اُرُو) (الف) (ا) شکسته است و موافق قیاس (اُرُو) و یکپو پای کم آوردن

خط - مذکر (ب) قلم - مذکر (ب) شکسته خط کبابان پای کم نبودن از کسی | مصدر اصطلاحی

پای کم آوردن | مصدر اصطلاحی - بقول بهار مراد است (پای کم نیامدن و پای کم

بحر کوتاهی کردن و در کاری بمقابل کسی مراد است (نداشتن از کسی) کنایه از مساوی و برابر بودن

(پای کم بودن) که می آید - خان آرزو در سراج و در تبه (محمد سعید اشرف ع) مارست و نیست

گوید که مراد است (پای کم داشتن) که می آید بمعنی پای کمش از هزار پای پو مولف عرض کند که

مساوی و برابر نبودن مولف عرض کند که این مراد است همان هر سه معاد و گذشته و زنی است

معنی بیان کرده خان آرزو بهتر از بحر است تسامح بهار است که نیست را در طمحات نبودن

و موافق قیاس (اُرُو) مساوی او برابر نه هونا خیال کرد (اُرُو) مرتبه بین مساوی او برابر هونا

پای کم بودن | مصدر اصطلاحی - بقول (الف) پای کم نداشتن از کسی | معاد

بحر مراد است (پای کم آوردن) که گذشت - (ب) پای کم نیامدن از کسی | اصطلاحی

بہار مراد مصدر گذشتہ مولف عرض کند نبات کا نام ہے جو چڑیا کے پنجے سے مشابہ ہوتی ہے۔

کے موافق قیاس است (محسن تاثیر سے) تا یاد رخی **پای کند و گردون** | مصدر اصطلاحی - بقول

گشتہ چراغ دل تاثیر پڑ پای کمی از صبح نثار دوم بحر مراد (پای آوردن) گذشتہ مولف

شامش پڑ (آرو) الف و ب دیکھو (پای کم نبود) عرض کند کہ مشتاق سند استعمال می باشم معاصرین

بمجم بزبان نثارند و دیگر تحقیقین ازین ساکت۔

(از کسی)

پای کنجشک

اصطلاح - صاحب محیط بذیل (آرو) دیکھو پای آوردن -

(پتاکال) گوید کہ این را در ہندی (چٹکا چرن) **پای کوب** | اصطلاح - بقول بہان و موید

نامند و بعضی (رجل العصافیر) و بعضی مردم آنرا و بجز بہار و ناصری و رشیدی و سروری و سمرج

(باتا جوڑی) نامند و آن نباتی است بسیار مراد پا کوب گذشتہ مولف عرض کند کہ

خرد و نازک مثل پنچ کنجشک کہ بروقت گرفتن چیزی مزید علیہ آنت (حکیم اسدی سے) ترا شاید ای

جمع می گرداند گرم و خشک در روم است جہت گلرخ سیم تن پڑ کہ ہم پای کوبست و ہم جنگ زن پڑ

بیماری ہای طفلان و صبیان و وقع سرعت آنرا (حافظ شیراز سے) شاید و ساقی بدست افشان

موتراست و فرماید کہ از بعضی زمان تجربہ کار سہو مطرب پای کوب پڑ غمزہ ساقی ز چشم می پرستان

شدہ کہ ایسا نیدن او بزتان حاطہ در حین عسولاب بروہ خواب پڑ (آرو) دیکھو (پا کوب)

و شدت دروزہ موجب سہولت تو شد است **پای کوبان** | اصطلاح صاحب مدارج بمذیل

مولف عرض کند کہ موافق قیاس است و پای کوب این را یعنی (۱) رقص کنان و (۲) رقص

استعارہ (آرو) پتاکال - چٹکا چرن ایک دو پای کوب گفتم (میر خسو سے) پس انکہ جبت و متوری

<p>ز خوبان پڑ روان شد سوی شیرین پای کوبان پڑ مولف عرض کند کہ معنی اول اسم حال مصدر و ملحقات ذکر این کرده (مولوی معنوی سے) (پای کوبیدن) است و معنی ووم بالف و نون چون پیش ازین ولادت بودیم پای کوبان پڑ و طلعت جمع (آرو) (۱) اسوقت ناپختن والا۔ رقصان (۲) رحم با از بہر شکر جان پڑ مولف عرض کند کہ مزید ناپختن والے۔</p>	<p>پای کوبی اصطلاح۔ مزید علیہ یہاں پای کوبی است کہ معنی رقص گذشت (ظہوری سے) کجا شمع کو بدور و سوید و جامع بروزن جایگاہ (اکفش کن وصف فعال) پای کوبی پڑ کہ پروانہ دستک زنان بر نپرو پڑ مولف عرض کند کہ موافق قیاس (آرو) دیکھو پای کوبی۔ خان آرزو در سراج گوید کہ در حقیقت این لفظ پای کوتاہ کردن مصدر اصطلاحی۔ ترک جامی پاست و بد معنی مجاز است مولف آمد و شد کردن است مولف عرض کند کہ عرض کند کہ جامی را کہ در اینجا صفت فعال است موافق قیاس است (ظہوری سے) کرد کوتاہ ظہور پایگاہ و جامی پافتن موافق قیاس است کہ پای اگر از کوی تو پای پڑ دستش از دست جنای تو در اینجا کنش را دور کند و باز می پوشد و اسحق یہاں بر سر سبت پڑ (آرو) پاؤن سخیٹا۔ بقول کہ ان معنی مجاز است (آرو) وہ مقام جہان اصفیہ ترک کوچہ گروی کرنا۔ پاؤن کنیچنا ہی نہیں جو تیان پاؤن سے جدا کرتے ہیں۔ مذکر۔ سنون میں ہے دیکھو پای فرو کشیدن۔</p>
<p>پایگاہ اصطلاح۔ بقول برہان و بحر و ناصری صاحب ناصری گوید کہ معنی ترکیبی این جامی پای خان آرزو در سراج گوید کہ در حقیقت این لفظ ترک جامی پاست و بد معنی مجاز است مولف عرض کند کہ جامی را کہ در اینجا صفت فعال است موافق قیاس است (ظہوری سے) کرد کوتاہ ظہور پایگاہ و جامی پافتن موافق قیاس است کہ پای اگر از کوی تو پای پڑ دستش از دست جنای تو در اینجا کنش را دور کند و باز می پوشد و اسحق یہاں بر سر سبت پڑ (آرو) پاؤن سخیٹا۔ بقول کہ ان معنی مجاز است (آرو) وہ مقام جہان اصفیہ ترک کوچہ گروی کرنا۔ پاؤن کنیچنا ہی نہیں جو تیان پاؤن سے جدا کرتے ہیں۔ مذکر۔ سنون میں ہے دیکھو پای فرو کشیدن۔</p>	<p>پایگاہ اصطلاح۔ بقول برہان و بحر و ناصری صاحب ناصری گوید کہ معنی ترکیبی این جامی پای خان آرزو در سراج گوید کہ در حقیقت این لفظ ترک جامی پاست و بد معنی مجاز است مولف عرض کند کہ جامی را کہ در اینجا صفت فعال است موافق قیاس است (ظہوری سے) کرد کوتاہ ظہور پایگاہ و جامی پافتن موافق قیاس است کہ پای اگر از کوی تو پای پڑ دستش از دست جنای تو در اینجا کنش را دور کند و باز می پوشد و اسحق یہاں بر سر سبت پڑ (آرو) پاؤن سخیٹا۔ بقول کہ ان معنی مجاز است (آرو) وہ مقام جہان اصفیہ ترک کوچہ گروی کرنا۔ پاؤن کنیچنا ہی نہیں جو تیان پاؤن سے جدا کرتے ہیں۔ مذکر۔ سنون میں ہے دیکھو پای فرو کشیدن۔</p>

(۳۱۲)

<p>(۴) پایگاه - بقول برهان و بحر و ناصری و ناصر صاحب ناصری معنی اصل گفته صراحت فرید کند که مرکب از پای و گاه است و پانشار چهار پای (انوری) مسجد جامع هر شهر ستورانشان را پایگاهی است که ز سقفش پیداوند و در پای صاحب مویده می فرماید که جامی بستن اسپان باشد - خان آرم دست تو دستگاه روزی در سراج گوید که مجاز است چرا که پای ستوران والا در آنجا بسته میشود مولف عرض کند که باخان گفت شاه اتفاق داریم و فرید علیہ پاگاد است که بهین خان آرزو در سراج معنی گذشت (آر و و) دیگر پاگاه کے تیسرے معنی پای گاه و این (۳) پایگاه - بقول برهان و بحر معنی اہل نسب و مرتبہ نیز مجاز است صاحبان جهانگیری و جامع گویند کہ نسبت و اہل و اہل با صاحب و بنای ہر چیز (سعدی) از ان پیش حق پایگانہ باند و اشکال خان آرزو نسبت قوی است کہ دست ضعیفان بجاہش قوی زبان شان بیچ (آر و و) قدر است و مولف عرض کند کہ یا معنی بنیاد آمد (۵) پایگاه - بقول برهان پس معنی لفظی این مقام بنیاد و کنایہ باشد از اہل و رشیدی و جامع و نسب و بنای ہر چیز (آر و و) بنیاد - مونث - پای بہ آن رسد و از آنجا گذر توان کرد و فردوسی</p>	<p>(۴) پایگاه - بقول برهان و بحر و ناصری و ناصر صاحب ناصری معنی اصل گفته صراحت فرید کند کہ مرکب از پای و گاه است و پانشار چهار پای (انوری) مسجد جامع هر شهر ستورانشان را پایگاهی است که ز سقفش پیداوند و در پای صاحب مویده می فرماید که جامی بستن اسپان باشد - خان آرم دست تو دستگاه روزی در سراج گوید که مجاز است چرا که پای ستوران والا در آنجا بسته میشود مولف عرض کند که باخان گفت شاه اتفاق داریم و فرید علیہ پاگاد است که بهین خان آرزو در سراج معنی گذشت (آر و و) دیگر پاگاه کے تیسرے معنی پای گاه و این (۳) پایگاه - بقول برهان و بحر معنی اہل نسب و مرتبہ نیز مجاز است صاحبان جهانگیری و جامع گویند کہ نسبت و اہل و اہل با صاحب و بنای ہر چیز (سعدی) از ان پیش حق پایگانہ باند و اشکال خان آرزو نسبت قوی است کہ دست ضعیفان بجاہش قوی زبان شان بیچ (آر و و) قدر است و مولف عرض کند کہ یا معنی بنیاد آمد (۵) پایگاه - بقول برهان پس معنی لفظی این مقام بنیاد و کنایہ باشد از اہل و رشیدی و جامع و نسب و بنای ہر چیز (آر و و) بنیاد - مونث - پای بہ آن رسد و از آنجا گذر توان کرد و فردوسی</p>
---	---

<p>مرادف پانہادون (صائب سے) دوران محفل کہ بنو دروی گرمی پامی نگذارم پوسپندم از حریر شعلہ پا اندازی خواہم پومولف عرض کند کہ موافق قیاس و قریب معنی حقیقی است (ارو)</p>	<p>بدریا ہی کرد پای آشاہ پویا مد بجانی کہ بد پازگاہ پومولف عرض کند کہ مجاز معنی حقیقی است (ارو) دیکھو پایاب کے پہلے معنی - اصطلاح - بقول برہان و رشیدی بر بہار و انند بضم کاف فارسی کنایہ از مدوگار حکیم دیکھو پانہادون در چہری -</p>
<p>پامی گذار مسدداً اصطلاحی - بقول آصفی پامی گزفتن مرادف پاگرفتن کہ بجایش گذشت شامل ہر معانیش و نیز بمعنی حقیقتش یعنی قدم بوسی گزون (اشرفی سمرقندی سے) مردی ہر لحظہ دست او بوسد در عثمان پوسوری ہر لحظہ پای او بگیر چون رکاب پو (ارو) دیکھو پاگرفتن - قدم بوس ہونا</p>	<p>استوائی سے) بود تو شرع بر تو اند داشت پوزانکہ اور روشن است و بود تو ناز پوزدین نیاید بیت پامی گزفتن مرادف پاگرفتن کہ بجایش گذشت شامل ہر معانیش و نیز بمعنی حقیقتش یعنی قدم بوسی گزون (اشرفی سمرقندی سے) مردی ہر لحظہ دست او بوسد در عثمان پوسوری ہر لحظہ پای او بگیر چون رکاب پو (ارو) دیکھو پاگرفتن - قدم بوس ہونا</p>
<p>پامی کشاوند مصدر اصطلاحی - بقول برہان باکاف فارسی (۱) کنایہ از باز آمدن یعنی اینکہ قبل ازین نمی آید و حالامی آید (۲) طلاق وادون (۳) بمعنی گزشتن مولف عرض کند کہ (پامی کشاوند) بکان عربی بہین معنی گذشت و این مزید علیہ آن دکاف</p>	<p>اصطلاح - بقول موید کنایہ اصطلاح - بقول موید کنایہ موافق قیاس است کہ یابی مصدری اور آخر (پامی گذار) مرکب شدہ (ارو) مدوگاری - اعانت - موثث - مصدر اصطلاحی - بقول آصفی و ہمان اصل است و این مزید علیہ آن دکاف</p>

<p>پاکی لغز اصطلاح - بقول برہان و بکر مرادف</p>	<p>فارسی عومن کاف عربی است مخفی مباد کہ گشاون</p>
<p>معنی اول پا لغز (خواجہ نظامی) مباد کہ شہ را رسد پای لغز پو کہ گرو دوسر ملک شور پد مغز پو</p>	<p>سبدل گشاون است کہ بجایش می آید (ارو) ویکھو پای گشاون -</p>
<p>اصطلاح - بقول بہار و ناصری این را مرادفش بہرہ صاحبان بہار عجم و ناصری این را مرادفش بہرہ معنی گفتہ اند مولف عرض کند کہ چرانیان کشتہ</p>	<p>پاکی گل اصطلاح - بقول بہار و ناصری زیر گلبن کہستان و تماشائیان موسم در انجا و از شراب و باغ تر سازند (شوکت) زاہد مزید علیہ آنت (ارو) ویکھو پا لغز -</p>
<p>پاکی لغز رسیدن مصدر اصطلاحی - متحقی پاکی لغز رسیدن است کہ می آید و (پاکی بقا لغز رسیدن) کناہ از گرختن (کمال اسفہانی) سخاوت است کہ دست بسیار تنگ کند پو شجاعت است کہ</p>	<p>بست ہوای گل نیست پو مغز تو ہوای پای گل نیست پو مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (ارو) درخت گل کے نیچے کی زمین جو سرد رہتی ہے - موث -</p>
<p>پاکی بقا بلغزاند پو (ارو) باعث لغزش ہونا لغزش کرانا -</p>	<p>پا نگاہ کہ گذشت (ارو) ویکھو پای گاہ -</p>
<p>پاکی لغز رسیدن استعمال - صاحب اصفی ذکر این کردہ از معنی ساکت مولف واقع شدن لغزش سندان بر (پاکی) عرض کند کہ اسم مفعول ترکیبی موافق قیاس (ارو) لغز از کلام خواجہ نظامی گذشت و این مزید علیہ (پا لغز رسیدن) است کہ بجایش گذشت (ارو)</p>	<p>پاکی گیر اصطلاح - بقول بہار و ناصری بقید زلف تا جانم اسیر است پو ولم در دام فتنے پای گیر است پو مولف مقید - پابند -</p>

لغزش واقع ہونا۔

اصف ہا از تری جو یہ پو گرفتہ دست و انگلندم

الف) پای لغزیدن

منما، راصہ نطنازی۔ اصف پای ماچانش (مولوی معنوی سے) آدم

ب) پای لغزی شدن

معاصی، معنی ذکر از ترو و سر، ار بالائی زنت پو پای ماچان

الف) کرده از معنی ساکت موکلت و من کندہ از بر ہی عذر رفتہ پو خان آرزو و در سراج پر

لغزش پا واقع شدن است (۱) بمعنی حقیقی و پای ماچان گوید کہ ماچ بمعنی بوسہ است معنی

مجازاً (۲) گناہ و جرم واقع شدن و پا لغز کہ گذشت ترکیبی آن پا پوش و الف و نون افادہ معنی

حاصل بالمصدر این و پا لغزی زیادت تحتانی نسبت کند و مجازاً آن مکان، اگر بند کہ برای

در آخر ہم حاصل بالمصدرش و ب) کہ مرکب با پوش آید و آنجا ابتدا و شوند چنانکہ رسم قلندران

است از پا لغزی مراد و الف) (ظہوری سے) و صوفیان است و فرماید کہ از شعر مولوی چنان

پای لغزی شد ظہوری ہو شد ار پو طره از چاہ معلوم میشود کہ بمعنی عذر خواہی گناہان است

ذوق دل پرکشت پو (آرو) الف و ب) (۱) پس بای طرفیہ درینجا مخدوف است چنانکہ و

پاؤن پہلستا۔ بقول آصفیہ۔ پاؤن رہٹنا۔ ویکہو استعمال شائع یعنی بی پای ماچان کہ صفت نعال

از جا رفتن پا (۲) لغزش واقع ہونا۔

پای ماچان

اصطلاح۔ بقول بریان و ماچان است کہ گذشت چنانکہ سپاروک و سہلک

بکر و سروری و ناصر و رشیدی و موید (۱) و صراحت ماخذش و را سجا کرده ایم در شعر خاقانی

صفت نعال و (۲) مراد و (پای ماچان) کہ (اصف پای ماچان) نوشتہ مقصودش از صفت

گذشت (حکیم خاقانی سے) ہوا می خواست تا کسانکہ بہ سزای پای ماچان گرفتار باشند و کج

<p>این ستر برای تذلیل به صفت نعال می دهند مجازاً مولف عرض کند که هر دو مزید علیہ پامرو پامرو بجز (پامی ماچان) را برای صفت نعال هم استعمال است که بجایش گذشت (حکیم خاقانی الغنی) ای کرده باشند و در کلام مولوی معنوی هم (پامی ماچان) زهر تو و سنگیر تریاق پو وی ورد تو پامرو و برمان پو بهین معنی مستعمل شد یعنی آدم برای عذر خواهی (انوری الغنی) گفتم که پامرو وسیلت که باشدم پو بحالت (پامی ماچان) پیش خداوند تعالی رفت گفتا که بهتر از گرم او کسی دیگر پو (سعدی بیہ) حقا خان آرزو و در تعریف ماخذ این سکندری خورده که با عقوبت و وزخ برابر است پو رفتن به پامرو و کار از غور و معنی لغتی نگرفته (اروو) (۱) جو تیون همسایه در پشت پو (اروو) و یکپو پامرو و پامروی کامقام - مذکر (۲) و یکپو پامی پاچان -</p>	<p>پامی مرکب اندر آمد مقوله - بقول بہار وانند - ای لغزید و بیفتاد مولف عرض کند که معاصرین عجم بر زبان ندارند و دیگر محققین ازین ساکت و موافق قیاس ہم نیست و سدا استعمال ہم پیش نہ شد بدون سدا استعمال این را تسلیم نہ کنیم (اروو) لغزش واقع ہوئی - گر پڑا -</p>
<p>اصطلاح - بقول بحر و انندی پامال و خراب مولف عرض کند کہ مزید علیہ پامال است کہ بجایش گذشت (ظہوری ۵) بیفانده پامال گشتیم پو دستی گرفت دست مارا پو (اروو) و یکپو پامال -</p>	<p>اصطلاح - صاحبان برہان و بجز دیہار و سروری و ناصری و بحر و بہار و موید و سروری ذکر این کرده اند - و چہا نگیری و رشیدی و موید و سراج ذکر (الت) کرده اند و صاحبان بحر و موید و انندی (ب) را آرد گذشت و صراحت معنی بر پارسی گذشت (استاد</p>
<p>اصطلاح - صاحبان برہان و پامی مزو اصطلاح - صاحبان برہان و رشیدی</p>	<p>اصطلاح - صاحبان برہان و بجز دیہار و سروری و ناصری و بحر و بہار و موید و سروری ذکر این کرده اند - و چہا نگیری و رشیدی و موید و سراج ذکر (الت) کرده اند و صاحبان بحر و موید و انندی (ب) را آرد گذشت و صراحت معنی بر پارسی گذشت (استاد</p>

علاجی سے) ہمہ پامی مزد و غلامان تست و بھین بر ہر دو معنی را تسلیم نہ کنیم از نیکہ معاصرین عجم نیز زبان ہند
 از امروز فرمان تست و (آرو) ویکہو پامی و اور پانچ دیگر محققین زبانندان و اہل زبان ازین لغت
 پامی موز اصطلاح - بقول انندجو الہ فرہنگ **محققہ ساکت (آرو) (۱) ویکہو پامین (۲)**
 فرنگ نوعی از کبوتر باشد مولف عرض کند کہ کم قیمت -

معاصرین عجم بدون تھائی سوم (پاموز) بر زبان **پا پیندا** اصطلاح - بقول انندجو الہ
 وارند و این قسم کبوتر پرہامی در از بر پاوار و کہ موزہ فرہنگ فرنگ بہمان پا انداز کہ بالاند کور شد
 راماند و پنچہ پامیش از کثرت پرہا بنظر نیاید ہامی ہوتے **مولف** عرض کند کہ مزید علیہ آن بحدف الف
 حذف شدہ پاموز باقی ماند (آرو) پاموز بقول **چہارم** کہ اصل این (پامی انداز) بود (آرو)
 آصفیہ اردو ایک قسم کبوتر کی جن کے پنجے موزوں **دیکہو پا انداز** -

کی طرح پروں سے ڈبکے ہوتے ہیں **مولف** **پا پیندان** اصطلاح - بقول برہان جہانگیر
 عرض کرتا ہے کہ یہ فارسی زبان کا لفظ ہے جسکو **دوسری** و **رشیدی** جامع و **سراج** بفتح ثالث
 صاحب آصفیہ نے تسامحاً اردو کہا ہے -
دوال ایجد بالف کشیدہ بروزن آصفیان (۱)

پامین اصطلاح - بقول انندجو الہ فرہنگ
 فرنگ بکسر ہامی تھائی و سکون نون (۱) یعنی **محل خورشید من** و جامی اندر صفت پانندان
 زیر و تحت و (۲) کم قیمت و محقر **مولف** عرض **بود** و صاحب سروری این بیت را مال منجیک
 کند کہ مخفف پامین است کہ می آید بحدف یک یا **ندانند** - صاحب ناصری گوید کہ جہانگیری این را
 و معنی دوم مجاز آن ولیکن بدون سند استعمال **پا پیندہ** موحده سوم دانستہ - صاحب رشیدی ہم

نقلش برداشته گوید که صفت فعال را پائیدان بموتد (رزق را دست تو پائیدان شد پو علم را ملک
 سوم از ان گویند که مردم در گاه کندن کفش و پوشیدن تو پائیدان باد پو صاحب رشیدی بحواله سامانی
 کفش اینجا مقام کنند و پامی بند شوند مولف صراحت مزید کند که ضامن را از ان (پائیدان)
 عرض کند که یکی از معاصرین عجمی فرماید و قولش به موحده سوم گویند که کفالت پائیدان ضامن و مشهور است
 قرین قیاس است که اصل این پامی بندان بود و هر دو باشند - صاحب مؤید ذکر معنی بالاکوید که میانی
 یعنی بند کننده پامی که مردمان در صفت فعال از است که بتاریخ ضامن خوانند مولف عرض
 رفتار بازمانند و ایسا و یا نشسته کفش را از پا کنند که در اینجا هم اصل این پامی بند است و موحده
 دور کنند یا در پا کنند موحده حذف شده پائیدان باقی ماند حذف شد و الف و نون زائدتان در آخرش آوردند ضامن
 (آرو) و مقام جهان جو تیان چو رتے ہیں و کفیل یا بند ضمانت و کفالت است از اینجا است
 اور پنتے ہیں - مذکر -
 کہ اورا بدین اسم موسوم کردند (آرو) ضامن
 (۳) پائیدان - بقول برهان و جهانگیری و سرور کفیل - ضمانت دار -
 و ناصر و رشیدی و جامع و سراج یعنی ضامن (۳) پائیدان - بقول برهان و ناصر یعنی پامی
 و کفیل (مولوی معنوی) دی ہی گفتی کہ پائیدان کنندہ - خان آرزو در سراج این معنی و معنی ضمان
 شدم پو کہ بود تافع و نصرت و سپدم پو کہ پائیدان را واحد و اند مولف عرض کند که در معنی میانجی
 و شد و صل یا ز پو او چه ترند از شکست کارزار و ضمان فرق است - میانجی قاصد را گویند و نما
 (ابن بابوسه) مشتری صد سال دیگر و بقا پو ضامن کفیل را پس این را مبدل پائیدان
 گشته پائیدان مجدالدین طلیست پو مؤید الدین و انیم کہ موحده اول گذشت چنانکہ تب و تب

<p>و صراحت ماخذش بہدرا نجا کرده ایم (آر و و) دیگر ہر کج (۶) پائیدان - بقول برہان معنی در قید و بند</p>	<p>(۴۲) پائیدان - بقول برہان و جہانگیری و ناصری کسی بون - خان آرزو در سراج بڈکرا این گوید کہ</p>
<p>و جامع معنی رہن و گرد (حکیم نزاری قہستانی ۵) ای اینہرہ رابع بمعنی سیاحتی گری است مولف</p>	<p>پسر و ام خواہ روز پسین پو جان ستاند برہن و پائید ^{معنی} عرض کند کہ اصل این ہم پای بندان است</p>
<p>صاحب رشیدی بجوانک سامانی گوید کہ معنی مرہون نیز مزید علیہ پای بند و پای بند مزید علیہ پائید پس</p>	<p>آوردہ اند و حق آنست کہ در جمیع ابیات معنی کفیل معنی بیان کردہ برہان شکل مصدر و درست نیست</p>
<p>و ضامن درست می آید و حاجت بمعانی دیگر نیست و معنی این پائید است و بس (آر و و) دیگر پائید</p>	<p>فرماید کہ در نسخ معتبرہ مشنوی مولوی پائیدان ^{شاید} (الف) پائیدانی اصطلاح - الف بقول</p>
<p>نہ بہ پای موقدہ و از مردم معتبرہ نیز چنین شنیدہ شد (ب) پائیدانی گردن اتند بجوانک فرہنگ</p>	<p>کہ جہانگیری گفتہ و تخطیہ سامانی محض بقیاس است بمعنی ضمانت و کفالت و (ب) بمعنی ضمانت</p>
<p>خان آرزو در سراج بڈکرا این گوید کہ بعضی معنی مرہون و کفالت گردن و کفیل شدن صاحب مویہ نسبت</p>	<p>نوشتہ اند و اینہرہ رابع بمعنی سیاحتی گری است ^{معنی} الف متفق با اتند مولف عرض کند کہ زیادت</p>
<p>عرض کند الحق و در شعر بالا پائیدان بمعنی کفالت یا مصدریست بر لفظ پائیدان کہ معنی ضامن</p>	<p>بہتر از رہن است و لیکن باعتبار ناصری و جامع گذشت شتاق سند استعمال می باشیم کہ معاصرین</p>
<p>کہ اہل زبانند استعمال این معنی رہن و گرد ہم درست بحکم بزبان ندارند (آر و و) (الف) ضمانت -</p>	<p>و انیم کہ مجاز معنی دوم است (آر و و) رہن دیگر کفالت - سوئت (ب) ضامن ہونا - کفیل ہونا -</p>
<p>بند کے سولہویں معنی - کفالت - سوئت - ضامن</p>	<p>(الف) پائیدگان اصطلاح - الف بقول</p>

<p>(ب) پاپندگی</p>	<p>سروری و موید و اند چیز ہائیکہ کسی را نیز گویند کہ چیزی را اور نظر داشته باشند</p>
<p>(ج) پاپندن</p>	<p>باقی باشد و فانی نشود چون چشم از آن بردار و صاحبان سروری و ناصری</p>
<p>(د) پاپندن</p>	<p>بہشت و دوزخ و عرش و کرسی و موید و سراج بر معنی اول قانع (سعدی لہ)</p>
<p>و امثال آنها (شیخ نظامی لہ) پیش وجود ہمہ آید گاہ بسی بر سر خلق پاپندہ دار و بتوفیق طاعت</p>	
<p>پیش بقای ہمہ پاپندگان و مولف عرض کند و لش زندہ دار و (ناصری لہ) خوشی ہای دنیا</p>	
<p>کہ جمع (د) است بقاعدہ فارسی و (ب) حال لحد چو پاپندہ نیست و پرو دل نہا و ن چو شاپندہ</p>	
<p>از پاپندن (ظہوری لہ) خضر و قمر عمرم از عشق تو نیست و خان آرزو و سراج نسبت معنی دوم</p>	
<p>در پاپندگی است و منت بہر لحظہ مردن و غمت گوید کہ غالب کہ این تصحیف پاپند بیامی موحدہ</p>	
<p>بزرندگی است و (ج) بقول انند بجا کہ فرنگ است مولف عرض کند کہ معنی اول اسم فاعل</p>	
<p>فرنگ معنی توقف نمودن مولف عرض کند کہ این مصدر پاپندن است کہ می آید و معنی دوم مجاز</p>	
<p>مربک از پاپندن است بخند یک تحمانی و موافق آن و بیخ تعلق با پاپندہ دار و چنانکہ خان آرزو</p>	
<p>قیاس و لیکن محققین معادرا این را ترک کرده اند خیال کرده (ارو) الف ہمیشہ رہنے والے</p>	
<p>اگر سند استعمال بدست آید مستقل و انیم۔ حالاً (ب) ہمیشگی۔ پاپندگی۔ موتث (ج) توقف کرنا</p>	
<p>مصدر نسبت متروک۔ صاحب بر بان نسبت (د) (و) (۱) ہمیشہ رہنے والا (۲) وہ شخص جو کسی</p>	
<p>گوید کہ بروزن سازندہ (۱) معنی ہمیشہ و جاوید چیز ہائیکہ لگایا ہوا ہو اور اس پر سے انگہ نہ پٹائے</p>	
<p>و وائٹم و باقی و دمام و ہر چیز کہ فانی نشود مثل بہشت پاپی نسب اصطلاح۔ بقول بحر (۱) بمعنی تو</p>	
<p>و دوزخ و امثال آن و (الف) جمع این و (۲) آہا و اجدا و آن عبارت از درستی نسب باشند</p>	

موتش - دب) طاقت توانائی رکھنا۔ طاقتور ہونا بمعنی مردن۔ مولف عرض کند کہ کنایہ پامی وجود و رگل اجل رفتن | مصدر باشد و موافق قیاس (اُرو) مرنا۔ اصطلاحی۔ بقول انند بھوالہ فرہنگ رنگ فوت ہونا۔

پایون | بقول برہان و سروری و جامع بروزن قارون بمعنی پیرایہ و آرایش و زیور۔ صاحبان جہانگیری و رشیدی بر پیرایہ قانع۔ خان آرزو و سراج بذکر معنی بالاکوید کہ لیکن صحیح بذیون است بمعنی نوعی از حریر کہ می آید مولف عرض کند کہ بیچ تعلق با بذیون ندارد این بنفسہ اسم جامد فارسی قدیم است (اُرو) پیرایہ۔ بقول آصفیہ۔ فارسی۔ مذکر زیور۔ آرایش۔ زینت۔

پامی وند | اصطلاح۔ بقول برہان و رشیدی و سروری و ناصر و رشیدی و موید و جامع و بہار و سروری و موید بمعنی پای بند است مولف عرض کند کہ متبدل آن چنانکہ آب و آو (اُرو) و کپہو پای بند۔

پایولین | اصطلاح۔ بقول صاحب رہنما بحوالہ سفر نامہ ناصر الدین شاہ قاجار بمعنی مکان مولف عرض کند کہ حقیقت این بر (پایون) بیان کردہ ایم جزین نیست کہ ہیں مفترس است از لغت انگلیسی زبان (اُرو) و کپہو پایون پایہ | اصطلاح۔ بقول برہان و جہانگیری و چنانکہ بلند پایہ (اُرو) پایہ۔ بقول آصفیہ نامی

نذکر۔ رتبہ۔ درجہ۔

دوسرے جامع یعنی زینہ و زوبان (ابن یمن سے)

(۲) پایہ۔ بقول برہان و جہانگیری و ناصری و سبکی چون ہند پر پایہ منبر بہر و عطا پایہ پڑا نکہ چون

دوسرے جامع یعنی بنامی عمارت (سعدی سے) کہ وہ بیان دارد بصمت اشتہا کے صاحب نامی

اول اندیش انگہی گفتار کے پایہ پیش آمدست و گوید کہ ہر جہ بترتیب بنا کنند۔ صاحب رشیدی

پس دیوار کے صاحب سروری بہ سند ہمین شعر گوید کہ ہر مرتبہ از زینہ و منبر و تپہ و درجہ زوبان

سعدی یعنی ستون گفتہ۔ صاحب رشیدی صراحتاً خان آرزو در سراج گوید کہ ہمین اصل است

مزید کنند کہ برستون نیز اطلاق کنند بر سبیل مجاز۔ خان یعنی درجہ زوبان و امثال آن مولف عرض

آرزو در سراج یعنی اصل گفتہ مولف عرض کنند کہ انہمیں ہم مجاز است کہ معنی حقیقی این سبب

کہ معنی لفظی این منسوب بہ پاؤں کنایہ باشد از بنامی بہ پاست و از نیکہ زینہ با پای نسبت دارد۔

عمارت و ستون را پایہ گفتن ہم من و جیہ درست فارسیان آن را پایہ موسوم کردند و خصوصیت

است کہ انہم زیر سقف مکان پایہ را ماند (آر و و) با یک پایہ زینہ و منبر ندارد بلکہ مجموعہ زینہ را ہم پایہ

پایہ کہہ سکتے ہیں۔ اسم نذکر۔ بنامی عمارت۔ نیو۔ پایہ گویند چنانکہ پایہ بام بزبان معاصرین ہم است

صاحب آصفیہ نے پایہ پران معنون کو ترک فرمایا و تعریف صاحب ناصری بہتر از دیگر بہرہ مستحقین

ہے و رعالے کہ اردو میں مستعمل ہے جیسے اس باشد (آر و و) پایہ۔ بقول آصفیہ۔ فارسی

کام کا پایہ پڑ گیا۔ آپ ہی نے پایہ کے ذیل میں پا کہا۔ زینہ۔ سیڑھی۔ قدیم۔ تہم۔ کھم۔ نذکر۔

کھم۔ تہم کا ذکر فرمایا ہے۔ (۳) پایہ۔ بقول برہان و ناصری و رشیدی و

(۴) پایہ۔ بقول برہان و جہانگیری و سروری جامع یعنی پایاب (حکیم فرالادی سے) جو دتی

چنان رفیع ارکان پو عمان چنان شگرت مایہ پو موثق۔ اور زور جس سے سرکون پر یا یاب
ازگریہ و آہ استخیم پو گاہی سرہ است و گاہ پایہ پو تدیان بہین۔
خان آرزو در سراج گوید کہ بدین معنی مرکب است (۶) پایہ۔ بقول برہان و جہانگیری و سرودی
از پایہ معروف وہاں نسبت یعنی جائیکہ پایہ و جامع بمعنی ضائع و زیون (مولوی معنوی ۵)
بدان رسد و مقابل آن سرہ است بمعنی غرقاب جو ہر است انسان و چرخ اور اعرض پو جملہ
مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (ارو) فرع و پایہ اندو و غرض پو خان آرزو در سراج
دیکھو پایہ۔
(۵) پایہ۔ بقول برہان بمعنی باریدن باران۔ شد معنی زینہ بی تکلف درست می شود و غایتش
صاحبان جہانگیری و سرودی و جامع و سراج در لفظ عرض اندک تکلیف باید نمود و مولف عرض
گویند کہ فرورختن باران در یکجا (جگہ آذری ۵) کند کہ قول سرودی و جامع کہ از اہل زبانند برای
شک بسیار نخت بر باران پو پو پو ژالہ ز پایہ انہ معنی اعتبار را شاید شک نیست کہ سند بالاب
باران پو مولف عرض کند کہ مقصود محققین و معنی شامل (ارو) ضائع۔ بقول اصفیہ۔
فرورختگی باران است در یکجا یعنی کثرت زور۔ ارکات۔ نکما۔ رایگان۔ بے سرو۔ بر تھا۔
چنانکہ بر راء ماجوی پایہ روان شود و ما باعتبار (۷) پایہ۔ بقول برہان بلغت اہل گیلان بمعنی
سرودی و جامع کہ محققین اہل زبانند این را تسلیم چوب تاویب استاد و معلم و آقائی تحصیل دار۔ صاحب
کنیم و من و جہانگیری و سرودی ہم ہمین معنی پیدا است جہانگیری و سرودی در شیدی بر مجر و چوب قانع
مجاز معنی چہارم و انیم (ارو) بارش کی کثرت (میر علی سیلی در پنجویکی از بزرگان ۵) شنیدن

از تو خوشست این عتاب با فرہ را بچو کہ بار پایہ موشگانی چو شانہ کچمپین اینقدر پایہ بر خود چو منبر
وزن پیلہ غل بلا یزدہ را کچو خان آرزو در سراج صاحبان بحر و وارستہ ذکر (ب) کرده اند مولف
با برہان متفق مولف عرض کند کہ چوب باریک عرض کند کہ موافق قیاس است بلحاظ معنی باطل
تا ویب بر پای می زنند از نیجاست کہ این در ایست پایہ (اُروو) اپنی عزت اورا پنا مرتبہ قرار دینا۔
موسوم کردند کہ معنی حقیقی منسوب بیجا است تعمیم پایہ پایہ اصطلاح بقول اندکوالہ فرہنگ
محققین بر تخصیص برہان و خان آرزو و فائق (اُروو) فرنگ بمعنی درجہ بدرجہ مولف عرض کند کہ
وہ بالکل باریک لکڑی یا بید جس سے استا و قیاس میخو اہد کہ (پایہ بیایہ) را بد معنی گیریم چنانکہ
شاگردون کو سزا دیتے ہیں۔ موتش۔ لف فارسیان معاصر گویند: "او پایہ بیایہ بدین مرتبہ
(۸) پایہ بقول رشیدی بمعنی فرع ہر چیز مولف رسیدہ است یعنی بتدریج و لیکن استعمال
عرض کند کہ بدون سند استعمال آید معنی را بجز (پایہ پایہ) ہم خلاف مادہ نیست بعض معاصرین مجہم
قول رشیدی تسلیم نہ کنیم کہ دیگر برہمہ محققین ازین تسلیم کنند (اُروو) درجہ بدرجہ بتدریج کہہ سکتین
ساکت اند جزین نیست کہ رشیدی از ریژہ زو با پایہ حوض اصطلاح بقول برہان و رشیدی
نہیں را پیدا کردہ است (اُروو) فرع بقول بفتح حامی بی نقطہ و سکون واو و ضا و نقطہ وار
اصغیہ۔ موتش۔ شاخ۔ ہنی۔ کتابیہ از جای رسوائی و بدنامی (نظامی)۔
(الف) پایہ کچو و چیدن مصادر اصطلاحی بشب زان حوض پایہ ہیج نگزشت پو ہمہ شب
(ب) پایہ بر خود چیدن بقول اندکوزن کہ وہ پای سرمن می گشت ک (خاقانی) (پ) یک
و قعی بخود قرار دادن (قدسی) مکن اینقدر بوسہ کرو پایہ حوض پو بسی گشم تودل دریا نگروی

<p>صاحب بھرگوید کہ مرادف (پای حوض) است کہ گذشت مولف عرض کند کہ صراحت ماخذ (پای حوض) ہمدانجا کردہ ایم وہ بیان ماخذ این است کہ معنی لغتی پای حوض ہم معنی تہ حوض باشد (اُرو) دیکھو پای حوض۔ دروز نامہ بحوالہ سفر نامہ ناصر الدین شاہ قاجار بمعنی زیر ہر پردہ مولف عرض کند کہ موافق قیاس</p>	<p>صاحب بھرگوید کہ مرادف (پای حوض) است کہ گذشت مولف عرض کند کہ صراحت ماخذ (پای حوض) ہمدانجا کردہ ایم وہ بیان ماخذ این است کہ معنی لغتی پای حوض ہم معنی تہ حوض باشد (اُرو) دیکھو پای حوض۔ دروز نامہ بحوالہ سفر نامہ ناصر الدین شاہ قاجار بمعنی زیر ہر پردہ مولف عرض کند کہ موافق قیاس</p>
<p>پایہ وادان مصدر اصطلاحی۔ یعنی مرتبت وادان درتبه عطا کردن مولف عرض کند کہ متعلق بمعنی اول پایہ و موافق قیاس (ظہوری) (اگر بلند یہاں عشق اینست خواهد پایہ وادان کہ عرش را وصایہ کوتاہی دیوار پایہ (ولہ) باید رساند رتبه افتادگی بہم کہ ہمت بلند پایہ معراج می دہند (اُرو) رتبه عطا کرنا۔</p>	<p>پایہ وادان مصدر اصطلاحی۔ یعنی مرتبت وادان درتبه عطا کردن مولف عرض کند کہ متعلق بمعنی اول پایہ و موافق قیاس (ظہوری) (اگر بلند یہاں عشق اینست خواهد پایہ وادان کہ عرش را وصایہ کوتاہی دیوار پایہ (ولہ) باید رساند رتبه افتادگی بہم کہ ہمت بلند پایہ معراج می دہند (اُرو) رتبه عطا کرنا۔</p>
<p>پایہ شناس اصطلاح۔ الف بقول (ب) پایہ و آشنان بر بان و بجزو بہار و موید برہ زن مایہ دار۔ صاحب قدیم منزلت مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی (ب) مصدر آن (ظہوری) بمعنی غنا شست و ایہ منصور پایہ چندان (اُرو) مرتبہ شناسنہ والا۔ مرتبہ شناس۔</p>	<p>پایہ شناس اصطلاح۔ الف بقول (ب) پایہ و آشنان بر بان و بجزو بہار و موید برہ زن مایہ دار۔ صاحب قدیم منزلت مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی (ب) مصدر آن (ظہوری) بمعنی غنا شست و ایہ منصور پایہ چندان (اُرو) مرتبہ شناسنہ والا۔ مرتبہ شناس۔</p>

اور ہر شخص کا رتبہ اور درجہ جانتا ہو۔

و عهد شکن پوچھ دوستی است کہ بادستان نمی پای

پایہ گاہ | اصطلاح - بقول مؤید مراد ہمان پایہ

(مومن استر ابادی لکھ) دل من گم نشد جائیکہ

کہ گذشت و پایگی کہ می آید مولفت عرض کند کہ ہمیں

تواند شدن پیدا پڑولی جائیکہ گم شد کشتن و

اصل است و رسم الخط متقاضی آنست کہ این را بجز

پائیدنی دارد پڑ (آر و و) (۱) نظر میں رکھنا (۲)

پای ہوز چہارم پایہ گاہ نویسیم و (پایگی) مخفف پایہ

انگہ نہ اٹھانا محو ہونا (۳) ہمیشہ رہنا (۴) جستجو

بخدمت الف (آر و و) و یکو پایگاہ اور پایگی۔ کرنا (۵) کھڑا رہنا۔

کرنادہ (۵) کھڑا رہنا۔

پائیدن | بقول برہان و ناسری بروزن ساکت

پائیدن کیش | اصطلاح - بقول

بمعنی (۱) در نظر داشتن و (۲) چشم پرند داشتن و (۳) اند بجا الہ فرہنگ فرنگ بکسر کاف تازی نام

بہمیشہ پیوستہ و جاوید و مدام بودن۔ وارستہ فرماید جائی است مولفت عرض کند کہ ازین اجمال

کہ (۴) جستجو کردن۔ صاحب بجز بند کہ ہر چہا معنی بالا

بیان بہتر بود ترکش کند دیگر محققین لغات فرس

گوید کہ معنی (۵) ایستادن ہم فرماید کہ کامل التقریب

ازین ساکت۔ معاصرین مجم ازین بی خبر (آر و و)

است و مضارع این پاید۔ صاحب موارد معنی پائیدن کیش ایک مقام کا نام جس کا احوال

سوم را ترک کرد کہ اصل است و ترکیب این مصدر

از ہمان پای تعلق است کہ معنی ہمیشگی گذشت فارسی

مزدید معلوم نہ ہو سکا مذکر

یای معروف و علامت مصدر آن بران زیادہ

پائیدن | اصطلاح - بقول برہان و بحر و ناصری

بروزن فالنیز (۱) فصل خزان و ایام بگ بریزان

کرده مصدری ساخته اند و دیگر ہمہ معانی مجاز و (۲) کنایہ از ایام پیری ہم و باز ای فارسی ہم

معنی سوم است (سعدی لکھ) زہی زمانہ ناپائید آمدہ (شاعر لکھ) گل رفت و لایبا و پائیز کو گو

گل رفت و لایبا و پائیز کو گو

خشک شو این زمان گیا نیز پڑ صاحبان سروری و بی ہو و بلحاظ ماخذ اصل معنی این موسم خزانست
 و رشیدی بر معنی اول قانع - خان آرزو در سراج چنانکہ محققین اول الذکر نوشته اند و معنی دوم مجازاً
 گوید کہ پائیز (بیک تھانی بجایش گذشت) محقق و معنی سوم سبیل پائیز کہ می آید و سبیل اول تبدیل
 این و نسبت معنی اول فرماید کہ غلط است بلکہ نون بزای ہوز ہمین یک مثال است و تعمیم معنی
 خریف را گویند و آن مدت ماندن آفتاب بود و سوم بیان کردہ رہنما و درست است (ارو) و
 میزان و عقرب و قوس چنانکہ روز مرہ گواہ است (۱) و یکہو باریز کے پہلے معنی (۲) بڑا پاپا - ایام پاپی
 و قوسی نیز تصریح کردہ چنانکہ پائیز و صفایان گذرا گذر (۳) نیچے -
 یعنی موسم خریف در انجا بسر یوم و تحقیق آنست **پائیزہ** اصطلاح - بقول انند بھوالہ فرہنگ
 کہ چنانکہ اول ربیع را بہار گویند اول خریف را اوتھان حکمی باشد کہ ملوک شخصی دہند و او بہر جا کہ
 پائیز گویند و مجازاً سہ ماہ مذکور را ہم صاحب روزگار و وہمہ اطاعتش کنند مولف عرض کند کہ
 بھوالہ سفر نامہ ناصر الدین شاہ قاجار بذکر معنی مزید علیہ بہان (پائزہ) کہ بمعنی اولش گذشت
 موسم خزان گوید کہ (۳) بمعنی حصہ پائیز خانہ - تاکہ تھانی درین زائد است چنانکہ نسبت ہوسیت
 رہنما بر معنی سوم قانع بدین صراحت کہ مطلقاً بمعنی (ارو) و یکہو پائزہ کے پہلے معنی -
 زیرا است مولف عرض کند کہ معنی اول سبیل **پائی کار** اصطلاح - بقول انند بھوان پاکار
 (باریز) است کہ بجایش گذشت موعدہ بدل شد کہ گذشت مولف عرض کند کہ پائیکار زیادت
 بہ بای فارسی چنانکہ تب و تب و یک رای پہلہ تھانی بر (پاکار) بجایش گذشت و آنچه در نیجا
 حذت و رای دوم بدل شد بہ تھانی چنانکہ بہر زیادت و تھانی نقل کردہ است قساح صاحب

انندی نماید و گریچ معاصرین عجم و همه محققین ازین کئی پائین پرستی چند را یاد و مولف عرض کتند
 ساکت (آرو) و یکپا کار اورا پیکار - که درین اصطلاح از پائین قدم مراد است
پائین | اصطلاح - بقول سروری بمعنی زیر و پرستش قدم کنایه باشد از قدم بوسی و مراد
 باشد صندبالا (شیخ نظامی سے) سهیل سین گنتا از خدمت گاری و اطاعت و بندگی (آرو)
 ندروی و بیبازی بود و پائین سروری پرمحابب اطاعت و بندگی خدمت گاری - مونت -
 موی گوید که همان پایان که گذشت صاحب بول **پائین گاه** | اصطلاح - بقول بهار و انند
 بحواله معاصرین عجم با سروری متفق مولف عرض **پائین** که طرفت پایان که مغایل باین باشد
 کند که شک نیست که این مرکب از پائی و (یا اول) مولف عرض کند که مقام طرفت پائی و
 است که افاده معنی نسبت کند) یعنی منسوب به پائین است (میر خسرو سے) گنم صد سال
 و لیکن معنی این مخصوص است برای زیر (آرو) اگر خدمت و گروید و شوم صد پایه از پائین
 نیچے - پائین بھی کہہ سکتے ہیں - صاحب آصفیہ نے کہتے زیر پائین معنی مہا و کہ گاہ و مخففش کہ ہر وہ
 (پائین باغ) کا ذکر کیا ہے معنی نکلے کے نیچے کا باغ - کیلی است (آرو) پائنتی - بقول آصفیہ
پائین پرستی | اصطلاح - بقول ربان و (جہانگیر) پلنگ کا وہ حصہ جس طرفت پاؤں پہیلا تہین
 در لطقات) و بہار و بحر و انند و موی کنایہ از اطاعت سر ہائے کے خلاف مولف عرض کرتا ہے
 و بندگی و خدمت گاری (حکیم فردوسی سے) بدرگاہ کہ پلنگ کی تخصیص نہیں - پاؤں کی جانب کو
 خسرو خرامش کہنیم پائین پرستیش رامش کہنیم پائنتی کہتے ہیں - مونت -

بای فارسی بابای فارسی

(میر خسرو سے) نذاری شرم ازین خوشید و شاد

(الف) پتیک

(الف) بقول برهان و ناصر و محتمل که پیره را برهان پیره خوانده باشد چه پیره

(ب) پتیک

(ب) کبسر اول بر وزن خشک (۱) جوان معروف و پیره به تخمائی دوم بمعنی مرشد نیز

خوشه کوچک از خرما و انگور باشد (۲) پاره خوشه مولف عرض کند که ازینکه وگیری از محققین با

هم صاحب سروری بمعنی دوم قانع و فرماید که صاحب برهان نیست و معاصرین عجم هم بر زبان نداشتند

در شرفنامه پیره و بای تازی آمده صاحب مویده و سند استعمال هم پیش نشد ما با صاحب ناصری

بر معنی دوم قناعت کرده و بکاف عربی و فارسی هر دو اتفاق داریم که تصحیف کتابت از برهان راه یافته

آورده صاحب جامع هم از معنی اول ساکت و آنچه به تخمائی دوم می آید اصل باشد (ارو)

بکاف عربی آورده مولف عرض کند که این و یکپیره - بدها - مذکر -

مبتدل بتیک است که پیره و موحده و کان تصغیر (الف) پیریشید

(الف) بقول صاحب برهان

گذشت و ما بعد را بنا اشاره این کرده ایم و اگر (ب) پیریشیدن

و ناصری و انند بر وزن اندیشید

با کاف فارسی سند استعمال بدست آید توایم هم برهان پیریشان و پراگنده ساز و چه پیریشیدن بمعنی پریشان

که (ب) مبتدل (الف) باشد چنانکه کند و کند معنی و پراگنده کردن آمده مولف عرض کند که درین

دوم اصل است و معنی اول مجازش (ارو) لغت تسامح برهان و انستیم که موحده اول رابای

(۱) و یکپیره بتیک (۲) خوشه انگور یا خرما کا حقه بتیک فارسی نوشت و لیکن صاحب ناصری که محقق اهل زبان

پیره بقول برهان مفتوح اول یونانی و رای بی است با دوست - موحده به بای فارسی بدل شیوه

بلغت زنده و پازند پیر را گویند و در مقابل جوان چنانکه تب و تب و جادارو که (الف) را مبتدل پیر

صاحب ناصری گوید که پیره به تخمائی دوم هم گفته و انیم که موحده اول گذشت صاحب بحر (ب) را

<p>فای فارسی بابای تازی با بشاره برهان (الف) را مضارع آن گفته و صاحب سرور می صراحت مزید کند که بقسم اول نوادر این را ترک کرده بنیال ما پریشیدن کمی آید و تحفه السعادت طعامی باشد بنجایت سهیل اما اصل است و پریشیدن مزید علیه آن زیادت موحده معنی اول اصح است چه هم او گوید (س) در اولش (ب) مبتدل آن به تبدیل موحده بابا و گر پرولین پلس از آن میان که بشد و پس نان فارسی - اگر صاحب ناصری که محقق اهلزبانست خشکی نهان که صاحب ناصری می فرماید که اشکن با برهان همزبان نمی بود ما این را تصحیف می دانستیم نان خورشی است که از روغن و پیاز و آب و نان و حال چاره جزین نیست که این را صحیح و مستعمل خشک سازند - خان آرزو در صراج گوید که به بای و انیم (ارو) و یکپو پریشیدن - تازی هم آمده و اغلب که بای تازی تصحیف است</p>	<p>فای فارسی بابای تازی با بشاره برهان (الف) را مضارع آن گفته و صاحب سرور می صراحت مزید کند که بقسم اول نوادر این را ترک کرده بنیال ما پریشیدن کمی آید و تحفه السعادت طعامی باشد بنجایت سهیل اما اصل است و پریشیدن مزید علیه آن زیادت موحده معنی اول اصح است چه هم او گوید (س) در اولش (ب) مبتدل آن به تبدیل موحده بابا و گر پرولین پلس از آن میان که بشد و پس نان فارسی - اگر صاحب ناصری که محقق اهلزبانست خشکی نهان که صاحب ناصری می فرماید که اشکن با برهان همزبان نمی بود ما این را تصحیف می دانستیم نان خورشی است که از روغن و پیاز و آب و نان و حال چاره جزین نیست که این را صحیح و مستعمل خشک سازند - خان آرزو در صراج گوید که به بای و انیم (ارو) و یکپو پریشیدن - تازی هم آمده و اغلب که بای تازی تصحیف است</p>
<p>چاپلیس بقول برهان و ناصری و موید و انند بابای فارسی بر وزن مه سیما بلغت زند و پازند جامه و قبا را گویند مولف عرض کند که اسم جامه فارسی قدیم است (ارو) جامه - مذکر - قبا - مونت -</p>	<p>چاپلیس بقول برهان و ناصری و موید و انند بابای فارسی بر وزن مه سیما بلغت زند و پازند جامه و قبا را گویند مولف عرض کند که اسم جامه فارسی قدیم است (ارو) جامه - مذکر - قبا - مونت -</p>

بای فارسی بانوقانی

پست | بقول برہان مفتوح اول و سکون ثانی (۱) آزاری باشد کہ بر کاغذ چامہ و ہند و (۲) ششم نری
 را نیز گویند کہ از برن موی بزر وید و آثر ایشانہ پر آورند و از ان شمال بپا فند و کلاہ نند و کینک و امثالہ
 ان بیا آمدہ (۳) ہر چیز کہ ان نری داشته باشد۔ صاحبان جہانگیری و رشیدی و سروری و ناصر
 و جامع بتنی اول و دوم قانع۔ خان آرزو و سرسراج بذکر معنی اول و دوم می فرماید کہ (۴) تحقیق
 آنست کہ معنی شور با ست و لہذا در ہندی معنی شور بانی آمدہ کہ بیمار را دہند بلکہ طعام بیمار را پست
 خوانند و آنچه بہ بای موخہ گذشت مخصوص برنج است بخلاف انہ این مولف عرض کند کہ ما این را
 بمعنی متبدل بت و ایم کہ موخہ اول گذشت چنانکہ اسب و اسب و معنی دوم اسم جامد فارسی زبان
 و معنی سوم مجاز آن و معنی چہارم قائم کردہ خان آرزو بی بنیاد است تسلیمش نہ کنیم کہ ما سرین مجہم ہم از ان
 افکار کنند و محققین اہل زبان ہم از ان ساکت (ارو) و کپوت کے پہلے معنی (۲) نرم شیم۔ موث
 (۳) ہر نرم چیز۔ موث (۴) شور با۔ مذکر۔

پتارہ | بقول برہان و سروری و ناصر و رشیدی و جامع بروزن شرارہ غرواشہ را گویند و ان
 دست افزار است جو لاہنگان را مانند جاروب کہ با آن آب بر جائہ کہ می بافند پاشند صاحب
 جہانگیری می فرماید کہ این را غرواش و غرواشہ نیز خوانند۔ خان آرزو و سرسراج گوید کہ بعضی بہر
 گفتہ اند و ہمین اصح است مولف عرض کند کہ ما با خان آرزو اتفاق داریم و صراحت ما خذ ہر
 کردہ ایم و این متبدل آنست چنانکہ اسب و اسب (ارو) و کپوت پتارہ۔

پست | بقول برہان و موث و جامع بکسر اول بروزن صفت بمعنی توبہ و استغفار۔ صاحب

ناصری گوید کہ لغت زند و پازند است (زرتشت بہرام سے) پتت باید کہ باشد برز بانٹ پتت روشن کند روح دروانت پتت فرماید کہ این را پتت نیز گفته اند۔ خان آرزوی فرماید کہ طاہر این منقح پتت معلوم۔ صاحب سفرنگ بشرح ہی فقرہ پند نامہ سکندر ذکر این کردہ مولف عرض کند کہ اسم جامد فارسی قدیم است (آرو) توبہ۔ بقول آصفیہ۔ اسم موتث۔ استغفار۔ ندامت افعال۔ افسوس۔ پچھتاوا۔

پتخ | بقول برہان و جہانگیری و ناصر و رشیدی و جامع و سراج بفتح اول و سکون ثانی و خامی نقطہ دار (۱) مہوت و متحیر و حیران و (۲) ابلہ را گویند مولف عرض کند کہ اسم جامد فارسی قدیم است و بس (آرو) (۱) مہوت۔ بقول آصفیہ۔ عربی۔ حیران۔ پوچھا۔ متحیر۔ بگا بگا (۲) و کیہو ابلہ۔

پتر | بقول برہان و جہانگیری و ناصر و رشیدی و جامع بروزن شرتنکہ طلا و نقرہ و مس و بھنج و امثال آن کہ دران اسماء و طلسمات و تعویذ نقش کنند (حکیم خاقانی سے) ہر حامل کہ دران تعبیر تعویذ راست پت یا زرش و یک وزا ہن پتر آمیختہ اند پت (ولہ سے) چشم بد گرت پتر آہن و تعویذ نگشت پت بند تعویذ برید پتر باز و ہید پت صاحب رشیدی گوید کہ این ہندسیت لیکن در شعر خاقانی تبر است و صاحب فرہنگ آرا پتر خواندہ خان آرزو در سراج گوید کہ جتواند کہ توافق لسانین باشد مولف عرض کند کہ اسم جامد فارسی قدیم است و اتفاق ناصر و جامع کہ از اہل لسانند صحت این لغت را کافی است (آرو) چاندی یا سونے یا پتیل یا تانے کا وہ پتر جس پر اسماء یا نقشہ یا تعویذی اعداد کندہ کرتے ہین۔ مذکر۔

<p>پتخت بقول برہان و موید و انند یعنی اول ہی کوفت چون پتک آہنگران پڑ بہار گوید کہ و ثانی و سکون فا و فوقانی بمعنی پتت باشد مولف از اہل زبان تحقیق پیوستہ کہ این بزرگتر است و عرض کند کہ بقول خان آرزو کہ بذیل پتت گفتہ ہانا چکش کو چک ترش مولف عرض کند کہ ہمیں این اصل است و پتت مخففش و ہمیں است اسم اصل و اسم جاہ فارسی زبان است و بت کہ جاہ فارسی (آر و و) ویکہوتت۔ بموعدہ و کاف عربی گذشت مخفف و تبدیل این</p>	<p>پتقور بقول برہان بروزن سردور مراد (آر و و) ویکہوتت کے چوتھے سنے۔ پتقور و پتقور صاحب نامری گوید کہ پتقور و پتقور بد پوز ہم پر ہمیں معنی (حکیم ازرقی سے) بند فولاد ویکہوتت۔ بر زبان باید پڑا ہوا سر شمرند پتقور پڑ (نامری) پتقور (ہ) وہاں خشک دیگر و پتقور کف پڑ زبان از و کسور بہاں تنگن کہ گذشت بمعنی اول و ثانی و خستہ سیر و ن رفت پڑ مولف عرض کند کہ صرف بحوالہ ادوات گوید کہ با کاف فارسی است و ناخذ بر پتقور کردہ ایم و صراحت معانی بر پتقور فرماید کہ او از اعراب ساکت است مولف و این تبدیل آمنت (آر و و) ویکہوتت و پتقور۔ عرض کند کہ اگر شد استعمال این پیش شود تبدیل پتک بقول برہان و نامری و سراج و موید و انیم چنانکہ تب و تپ دیگر بمعنی فارسی زبان بضم اول و سکون ثانی و کاف خایسک و پیش ازین لغت ساکت اند (آر و و) ویکہوتت کن۔ آہنگری و زرگری و امثال آن کہ بعضی مطراق پتکیر بقول برہان و جہانگیری و نامری و موید خوانند (فرودوسی سے) بگردن بر آرد و گر زگران پڑ بروزن کفگیر پر ویزن و ما شود اگر بندہ صاحب</p>
--	---

رشیدی می فرماید که (تنگبیر) را چنین خوانده باشند این مرکب است از پت بمعنی اولش و گیر بمعنی خودش اسم که بمعنی بار یک نیز است و القدا علم صاحب سروری فاعل ترکیبی است بمعنی ایا گیرنده یا شور با گیرنده یا صراحت کاف فارسی کرده - خان آرزو در سراج ذکر هر چیزی زخم گیرنده که اینهمه بوسیله پر ویزن حاصل میشوند این نقل قول رشیدی فرموده مولف عرض کند که (اروو) و یکپرویزن -

پتل | بقول انند بجواله فرینگ فرنگ بفتح اول و ثانی و سکون لام پوریا را گویند (پتل بند) پوریا که می آید مولف عرض کند که معاصرین عجم گویند که اسم جادزند و پازند است (اروو) و یکپرویزن - مذکر -

(الف) **پتلاو** | بقول انند بجواله فرینگ فرنگ با لقمه پتپس در که بدان در را بندند مولف
(ب) **پتلاوه** | عرض کند که دیگر همه محققین ازین ساکت معاصرین عجم گویند که اسم جادزند و پازند است و همان که بر سبک گذشته و (الف) مختلف (ب) می نماید (اروو) و یکپرویزن -

پتل بند | اصطلاح - بقول انند بذیل پتل بجواله مرکب کرده اند با بند - اسم فاعل ترکیبی
فرینگ فرنگ پوریا بان را گویند مولف و موافق قیاس است (اروو) پوریا بان
عرض کند که پتل بمعنی پوریا گذشته و این را یعنی پوریا بنده والا -

پتن | بقول پیاروانند به تحریک نام شهری از هند که قماش خوب در آن بافند و در اصل بتای
هند است که تلفظ آن بر غیر هند و شوار است مولف عرض کند که فارسیان تاه پندی در ابتای
نازی بدل کرده مفرس کرده اند (باقرکاشی ۵) نگه رپامی لغز و در تماشای سراپایش پوقاشی
همچنین هرگز نیاید از پتن بیرون پوقاشی مباد که پتن بتا، پندی و پندی مطلق آبادی را گویند

و در ہند نام اسمی شہر یا ترکیب است چنانکہ (پاک پٹن) و (چینا پٹن) شہری را مہجرتو نام
 پٹن نیست الا اینکہ در معنایات و کن نام موضعی است کہ مستقر تعلقہ اوست (اُرو) پٹن۔
 ہند کے ایک شہر کا نام ہے۔ غالباً پاک پٹن یا چینا پٹن ہو گا۔ جہاں تماش کا کام ہوتا ہے۔ مذکر۔
 (الف) پٹنگ صاحبان برہان و ناصر و انند و جامع نسبت (ب) گویند کہ بکر اول بروز
 (ب) پٹنگ رنگ و ریچہ و منفذی را گویند کہ در خانہ ہا بیعتہ روشنائی گزارند۔ صاحب
 سوتد این را بہ کان عربی قائم کردہ گوید کہ اصح بہ کان فارسی است مولف عرض کند کہ معاصر
 سوتیان مجم گویند کہ اصل این تنگ بود بہ کان فارسی کہ در ریچہ تنگی را می گفتند کہ در حصہ بالائی
 دیوار برای روشنی دہوا قائم می کردند و زیادت موحدہ بتنگ ہم می گفتند و پس ازان بہ تبدیل
 موحدہ بابای فارسی چون اسب و اسب پٹنگ می گویند و بکان عربی اصلاً نیامدہ۔ مامی گوئیم کہ
 اگر سند استعمال بکان عربی بدست آید تو ہم گفت کہ (الف) تبدل (ب) باشد چنانکہ کند و کند (اُرو)
 روشندان۔ مذکر۔ ویکو با جنگ۔

پٹنہ بقول انند و ناصر یفتح بامی پارسی و سکون تہامی منقوطہ و فتح نون و سکون ہا نام شہریت
 بہند و ولایت بہار برکتار رودی عظیم و اطرافش کشادہ سی ہزار باب خانہ عالی و وطبقہ وسطیہ
 مرغوب دران ساختہ شدہ و چون عظیم الشان پسر بہادر شاہ بن عالمگیر آن شہر را آباد نمودہ عظیم
 موسوم و مشہور است مردمش ہندوی و عیسوی و حاکمش انگلیس است مولف عرض کند کہ
 متصل کلکتہ واقع است و عظیم آباد پٹنہ بتامی ہندی نام دارد (اُرو) عظیم آباد پٹنہ۔ مذکر۔

پٹنی بقول برہان و جہانگیری و ناصر و جامع افتتاح اول و ثانی بروزن کفنی طبعی باشد از چوب کہ

<p>بدان غلبه میفشانند (اشیرالدین اوبانی) بر سر از گوید که مخفف پاتنی است مولف عرض بس که زرتانه کشد ز گس تر چو پتی بر دوسر ش چون کند که با همدرا نجا صراحت کرده ایم که این اصل است دوسر نیز انست چو صاحب رشیدی گوید که همان آن مزید علیه این زیادت الف (آر و و) پاتنی که بجایش گذشت - خان آرزو در سراج دیکه پاتنی -</p>	<p>بدان غلبه میفشانند (اشیرالدین اوبانی) بر سر از گوید که مخفف پاتنی است مولف عرض بس که زرتانه کشد ز گس تر چو پتی بر دوسر ش چون کند که با همدرا نجا صراحت کرده ایم که این اصل است دوسر نیز انست چو صاحب رشیدی گوید که همان آن مزید علیه این زیادت الف (آر و و) پاتنی که بجایش گذشت - خان آرزو در سراج دیکه پاتنی -</p>
---	---

پتو بقول برهان بفتح اول و ضم ثانی (۱) نوعی از پشمینه یافته باشد و بفتح اول و ثانی (۲)
 موضعی را گویند از کوه و غیر آن که پیوسته آفتاب در آن بتابد و مقابل آنرا نسرخوانند (۳)
 مخفف پرتو هم (فرالادی) من بر یکی زنده از پتو چو شب و روز بودی بموی و بر دیکه صاحب
 جهانگیری در رشیدی بر معنی اول قانع - صاحب ناصری بذکر هر سه معنی گوید که بیای تازی نیز درست
 است و صاحب جامع بر معنی اول و دوم قانع - خان آرزو بذکر معنی اول گوید که پت بمعنی پشم و
 بن مو است و پشمینه که از و بافتند پتو نام دارد - مولف عرض کند که بمعنی اول مرکب است از
 پت و و او نسبت چنانکه هندی و هندی و بمعنی سوم مخفف پرتو بحد و او بمعنی دوم مخفف پرتو است
 که جایی که آفتاب مدام تابد آنرا پرتو گفتند مخفی میباد که بتوجه موحده بمعنی دوم گذشت و آن را
 متبدل این دانیم همچون استپ و استب (آر و و) (۱) ایک پشمینه کا نام فارسی دین پتو ہے -
 مذکر (۲) وہ مقام چہاں رات نہو ہمیشہ آفتاب دکھائی دے - مذکر (۳) دیکه پرتو -

<p>پتوار بقول برهان و سروری و جهانگیری و یک چوب دیگر ریالای آن دو چوب بر عرض بنظر ناصری و جامع در رشیدی پرواز و چوب بلند یا کبوتران و دیگر جانوران پرند از شکاری و که هر دو را باندک فاصله از هم در بر زمین فرو برد غیر شکاری بران نشینند و آنرا بصری بقوه خوانند</p>	<p>پتوار بقول برهان و سروری و جهانگیری و یک چوب دیگر ریالای آن دو چوب بر عرض بنظر ناصری و جامع در رشیدی پرواز و چوب بلند یا کبوتران و دیگر جانوران پرند از شکاری و که هر دو را باندک فاصله از هم در بر زمین فرو برد غیر شکاری بران نشینند و آنرا بصری بقوه خوانند</p>
--	--

<p>(میر خردی سے) دریغ و درو کہ بختم نشد و لیل و کنون پو قفس شکستہ و روح نشسته بر پتواز پو شمس نخری سے) ملاذ سیف و قلم خسر و ستارہ چشم پو کہ ہست خلق جهان سا جناب او پتواز پو صاحب رشیدی گوید کہ بوحده ہم گذشت و بدل جہلہ عرض</p>	<p>فوقانی ہم می آید۔ خان آرزو در سراج پدواز را مبدل آید گفته مولف عرض کند کہ ما بر پتواز کہ بوحده گذشت صراحت کرده ایم کہ این مبدل آنست حیث است از محققین کہ شمس نخری را کہ بالاند کور شد و را بنجام نقل کرده اند (آروو) ویکو پتواز۔</p>
--	---

پتولہ | بقول بر بان و (چنانگیری در طحقات) و تا صری و انشد بفتح اول و لام و ثانی بو اور رسیده
یافتہ ابریشمی منقش کار ہندوستان را گویند۔ خان آرزو در سراج می فرماید کہ این در ہندی
بتامی ہندی است و چون جامہ مذکور مخصوص ہند است لفظ ہم شاید ہندی باشد می توان
کہ مشترک بود و ہر دو زبان مولف عرض کند کہ ما این اسم را در ہند شنیدیم اگر بقول خان
آرزو در ہند ہین اسم بتامی ہندی باشد فارسیان آنرا مفرس کرده اند بہ تبدیل تامی ہندی
بہ عربی۔ شک نیست این مفرس است (آروو) بٹولا۔ بقول خان آرزو ہندی۔ ایک ریشمی
کپڑے کا نام ہے جس پر نقش و نگار ہوتا ہے۔ مذکر۔

پتوہ | بقول انند و غیاث بالفتح نام نوعی از کشتی کہ از چوب سازند و فرماید کہ این لفظ ہندی
است کہ کشتی خورد مثل وونگی باشد مولف عرض کند کہ در ہندی این لفظ یافتہ نمیشود اگر
سند استعمال این در فارسی زبان بدست آید تو انیم گفت کہ اسم جامد فارسی زبان باشد و
عجم ازین ساکت و دیگر محققین ہم مجر و قول غیاث و انند اعتبار را کافی نیست (آروو) ایک نمونہ
کشتی۔ صاحب آصفی نے ڈونگی پر فرمایا ہے۔ اسم مؤنث۔ وہ چوٹی سی کشتی جو آمد و رفت کی غرض سے

<p>صاحب ناصرى است معنی دوم بر سبیل کنایه یعنی بین لغت است و دیگر اکثر معانی مجاز آن (آرود) آفت - بلا - موت -</p>	<p>(۴۴) پتیاره - بقول برهان و جهانگیری و رشیدی و جامع معنی نخلت و شرمندگی (سید ذوالفقار علی شروانی) امی خواججه که سرعت ساعی عزم تو بود</p>
<p>(۴۳) پتیاره - بقول برهان و جهانگیری و ناصری و رشیدی و وارسته و چهار و جامع معنی زشت و بیب زنا زبیا و مکروه طبع (فروسی) جهانی بران جنگ زنگار بود و پتیاره که آن اثر و با جنگ پتیاره بود (والد هر وی) جان تن جان بستانند چه با مون و چه کوه همه پتیاره عسرت عمل در دنیا پتیاره عرض کند که مجاز معنی اول است (آرود) مکروه طبع بیب</p>	<p>(۴۵) پتیاره - بقول برهان و جهانگیری و جامع معنی شدت کنون (سید ذوالفقار علی شروانی) اندر ضمیر و سختی صاحب جهانگیری نفاذ حکم را با این نوشته او عیان پتیاره از سر قد پتیاره و اندر گمان او بهان پر تیه نور یقین پتیاره عرض کند که ما این را حکم باشد (سید ذوالفقار) گردش افلاک بد معنی اسم جامد فارسی زبان و ایم که هیچ تعلق با معنی اول ندارد (آرود) کنون بقول آصفیه عیان پتیاره رشیدی نفاذ حکم را معنی مستقل پوشیده کیا هوا محقق -</p>
<p>قرار می دهد مولف عرض کند که نفاذ حکم را از</p>	<p>قرار می دهد مولف عرض کند که نفاذ حکم را از</p>

معنی این بیج تعلق نیست محققین بالا غور بر معنی شعر	بیج (آروو) کمر حیلہ فریب - مذکر - و غا - موتث -
مکر وہ اند - مجاز معنی اول است (آروو) شدت	(۷) پتیارہ - بقول برہان و جہانگیری و نامری
سنختی - موتث -	در شیدی و جامع معنی آشوب و شور و غوغا (فردوسی)
(۶) پتیارہ - بقول برہان و جہانگیری و رشیدی	(۵) برآن آیداران بصد پارہ کرو پڑ بسی شور و
و جامع معنی کمر حیلہ و فریب و و غا (فردوسی)	پر خاش و پتیارہ کرو پڑ مولف عرض کند کہ
نیایدز ما با قصا چارہ پڑ نہ سووی کند بیج پتیارہ	بد معنی اسم جامد و انیم و بیج تعلق با معنی اول ندارد
مولف عرض کند کہ مجاز معنی اول است دیگر	(آروو) شور و غوغا - مذکر -

پتیان | بقول انند جو الہ فرہنگ فرنگ با کسر (۱) بمعنی دشمن و شکل حبیب و (۳) ویو و اہرن
 و (۴) مصیبت و سختی مولف عرض کند کہ ہمہ محققین ازین ساکت و معاصرین عجم بر زبان ندارند
 اعتبار را نشانید قیاس ما این است کہ صاحب انند و فرہنگ فرنگ بہان (بتائ) را دیده باشند
 کہ وصل را می جملہ باہای ہوز و کتابت باشد چنانکہ ما بخصوصیت درینجا نقل کردہ ایم و صاحب انند
 آن ہر دو حرف را نون خیال کردہ باشد دیگر بیج (آروو) (۱) دشمن - مذکر (۲) حبیب اور ڈراونی
 شکل - موتث (۳) ویو - مذکر (۴) مصیبت اور سختی - موتث -

پتیرہ | بقول انند جو الہ فرہنگ فرنگ بفتح اول و کسر فوقانی بمعنی بالا پوش کہ از چرم و جامہ سازند
 مولف عرض کند کہ معاصرین عجم بر زبان ندارند و دیگر محققین ذکر این نکرده اند بدون سند استماع
 این را اسم جامد فارسی زبان تسلیم نہ کنیم (آروو) و یکپو بالا پوش -

پتیرہ | بقول برہان و جہانگیری و رشیدی و جامع برہان کتیرہ - ہر چیز کہ کمر وہ طبیعت باشد ز جہان

۷) بین می روم زمین پتیره سرائی پک نماز جهان نام ماند بجائی پک صاحب تا صری گوید کہ همان پتیاره کہ گذشت و لغی ازان حدت شد۔ خان آرزو در سراج این اماکہ پتیارہ گوید یعنی پتیره پتیارہ یا کہ یکی ازان حدت شد مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (آرو) ویکہ پتیارہ کے دوسرے معنی پتیل | بقول انندجوالہ فرہنگ فرنگ بفتح اول و کسر ثانی فقیلہ سپراغ باشد مولف عرض کند کہ فقیلہ اصل است و فقیل مخفف آن و این مبدلش کہ فابدل شد بہ بای فارسی همچون فقیل و فقیل و سفید و سفید (آرو) ویکہ پتیلہ۔

پتیل سوز | اصطلاح۔ بقول انندجوالہ فرہنگ موم بتی لگا کر جلا تے ہیں۔
شمعدان را گویند مولف عرض کند کہ اسم فاعل پتیلہ | بقول انندجوالہ فرہنگ بر وزن و معنی ترکیبی است و موافق قیاس (آرو) شمعدان۔ فقیلہ مولف عرض کند کہ مبدل فقیلہ باشد چنانکہ سفید سوزیہ بقول آصفیہ۔ اسم مذکر۔ بتی دان۔ وہ چیز جس میں موافق قیاس (آرو) فقیلہ۔ مذکر۔ ویکہ پتیلہ۔

بای فارسی باجیم عربی

حج | بقول برہان بفتح اول و سکون ثانی بمعنی کوہ باشد بعربی جبل خوانند۔ صاحبان جہانگیری و سروری و نامری و رشیدی گویند کہ این را پتر ہم خوانند۔ صاحب جامع صراحت مزید کند کہ پجار ہم بہ ہین می آید مولف عرض کند کہ پتر کہ می آید اسم جامع فارسی زبان است و این مبدل آن چنانکہ کترک و کجک (آرو) پھاڑ۔ مذکر۔

پجار | بقول برہان و انندجوالہ و جامع بر وزن ہزار بمعنی حج کہ کوہ باشد مولف عرض کند کہ مزید علیہ ہمان حج کہ گذشت و پتر کہ برای فارسی می آید بمعنی زمین پست و بلند گل کہتہ است

دیجائز کوہ راہم گویند و سچ کہ گذشت مبدل پڑو این معنی حقیقی کوہ است و سنی لفظی این زمین نسبت و
بلند و گل کہنہ آرنده و گنایہ از کوہ۔ اسم فاعل ترکیبی است (اُروو) و یکہوہج۔

پجاوہ | بقول انند بھوالہ فرہنگ فرنگ بالفتح و فتح و او یعنی تنور خشت پزان مولف عرض
کند اصل این پڑاوہ بزای فارسی است کہ می آید و آن اسم جامد فارسی زبان و صراحت ماخذ
بہمدرا نجا کہیم و پڑاوہ بزای عربی مبدل آن و این مبدلش چنانکہ سوز و سوج (اُروو) شولا۔
و کن بین اس بڑے چولہے کو کہتے ہیں جس کے ذریعے سے کچی اینٹوں کو جلائیں۔ صاحب اصفیہ نے پڑاوہ پر
فرمایا ہے۔ فارسی۔ اسم مذکر۔ وہ جگہ جہاں اینٹیں پکتی ہیں۔ پجاوا۔

پچش | بقول سرور می بفتح باجم تازی و فرہنگ (۱) بمعنی نرم بینی و (۲) سستی و رنج و دور
نسبت دیگر بیای تازی و سین ہلکہ ہم آمدہ مولف عرض کند کہ جس بہ موحدہ و سین ہلکہ گذشت
و صراحت ماخذ بہمدرا نجا مذکور و این مبدل آنست چنانکہ تب و تب و کستی و کشتی و انچہ صاحب
جہانگیری این راہنی مشقت آورده و اخل معنی دوم باشد (اُروو) و یکہوہج۔

پچول | بقول برہان و ناصر می و انند بھتم اول مولف عرض کند کہ پچول بہتدہ بہائیں گذشت و پچول ہم
بروزن نزول بمعنی پچول است کہ اتخوان تالنگ باشد ما صراحت ماخذ پچول کردہ ایم (اُروو) و یکہوہج کے پہلے معنی

پچو | بقول برہان بفتح اول و کسر ثانی و سکون تہائی و واو اشتغال با مرسیت کہ عرض ازان
اعتقاد ہم رسانیدن مردم باشد کسی و آنرا سالوسی و ریاضت خوانند۔ صاحب ناصر می صراحت نوشی
کند کہ عرض ازان معتقد ساختن خلق بدان شخص است مولف عرض کند کہ اسم جامد فارسی تیمم
است (اُروو) ریاء۔ بقول اصفیہ بہرہ۔ موث۔ نفاق۔ دورنگی۔ کپٹ۔

بای فارسی باجم فارسی

پچاق | بقول بهار و وارسته و انند به تشدید جم فارسی - در نصاب ترکی - کار و (فوقی یزیدی) شب فراق خروس سحر نفس نکشید و خوش آن زمان که سرش با برم از پچاق و مولف عرض کند صاحب لغات ترکی هم این را بای موحده و بکسر اول بدون تشدید آورده فارسی استعمال این کرده اند بر سبیل تفریس به تبدیل موحده به بای فارسی چنانکه اسب و اسب (ارو) چبری - مونت -

پچان | بقول انند بحواله فرہنگ فرنگ بالفتح بمعنی پچان مولف عرض کند که مختلف پچان است که می آید ولیکن با استعمال این نشنیدیم معاصرین عجم هم بزبان ندارند مشتاق سند استعمال می باشیم (ارو) و یکپو پچان -

<p>پچ بقول برهان و جهانگیری و موید و بحر هم می آید - صاحب ناصری گوید که این را (پچ) بضم پیر و بای فارسی و سکون پیر و جمعی (۱) هم گویند - بهار و وارسته و سراج بر معنی اول قانع صرف زون آهسته را گویند و (۲) که شبانان بزرگ بدین پیش خود خوانند و نوازش کنند شمس مخفی بزم شراب و پچ پچ چه آهسته در رخت خواب و (۳) در رسته انصاف مجال الحق والدین و صاحب جامع گوید که بای ابجد هم آمده مولف هرگز سخن نگویند به پچ پچ و از معدلتش گرگ عرض کند که صراحت ما خدا این پیر و معنی در موجد شبان همچو شبانان و خوانند بزبان گله را جمله کرده ایم بر (پچ پچ) حیف است از محققین که به پچ پچ و صاحب رشیدی گوید که بزای فاکا سند لها بر اورا بنجا هم نقل کرده اند و آنچه بزای</p>	<p>پچ بقول برهان و جهانگیری و موید و بحر هم می آید - صاحب ناصری گوید که این را (پچ) بضم پیر و بای فارسی و سکون پیر و جمعی (۱) هم گویند - بهار و وارسته و سراج بر معنی اول قانع صرف زون آهسته را گویند و (۲) که شبانان بزرگ بدین پیش خود خوانند و نوازش کنند شمس مخفی بزم شراب و پچ پچ چه آهسته در رخت خواب و (۳) در رسته انصاف مجال الحق والدین و صاحب جامع گوید که بای ابجد هم آمده مولف هرگز سخن نگویند به پچ پچ و از معدلتش گرگ عرض کند که صراحت ما خدا این پیر و معنی در موجد شبان همچو شبانان و خوانند بزبان گله را جمله کرده ایم بر (پچ پچ) حیف است از محققین که به پچ پچ و صاحب رشیدی گوید که بزای فاکا سند لها بر اورا بنجا هم نقل کرده اند و آنچه بزای</p>
--	--

<p>فارسی می آید مبدل این است (اُر و و) و کبرنگ نیک اول این مخفف و مزید علیہ پاکب است بخانه</p>	<p>فارسی می آید مبدل این است (اُر و و) و کبرنگ نیک اول این مخفف و مزید علیہ پاکب است بخانه</p>
<p>مخفف چکچ بقول برهان و بحر و انند بضم اول و ثانی الف و زیادت شین مجمه چنانکه اکتور و اکتور و عینی</p>	<p>مخفف چکچ بقول برهان و بحر و انند بضم اول و ثانی الف و زیادت شین مجمه چنانکه اکتور و اکتور و عینی</p>
<p>و بسکون ثانی فتح جیم فارسی سخن که در السنه و انوا و افتاد دوم حقیقت این را بر بچنگ و بچنگ بیان کرده اند</p>	<p>و بسکون ثانی فتح جیم فارسی سخن که در السنه و انوا و افتاد دوم حقیقت این را بر بچنگ و بچنگ بیان کرده اند</p>
<p>و همه کس بطریق سرگوشی و خفیه بهم گویند صاحب که در موحده به جیم عربی و فارسی گذشت و جزین نیست</p>	<p>و همه کس بطریق سرگوشی و خفیه بهم گویند صاحب که در موحده به جیم عربی و فارسی گذشت و جزین نیست</p>
<p>جامع بذیل لغت گذشته این را مراد فرس گفته مولف که این مبدل پر شک است که می آید وزای هنوز</p>	<p>جامع بذیل لغت گذشته این را مراد فرس گفته مولف که این مبدل پر شک است که می آید وزای هنوز</p>
<p>عرض کند که بای نسبت در آخرش زیاد و شده است بدل میشود و به جیم عربی و فارسی چنانکه سوز و سوز</p>	<p>عرض کند که بای نسبت در آخرش زیاد و شده است بدل میشود و به جیم عربی و فارسی چنانکه سوز و سوز</p>
<p>و فرق در معنی این ظاهراً است که این بحر و حرف زون و سدا اول تبدیلیش به جیم فارسی همین لغت یا سدا</p>	<p>و فرق در معنی این ظاهراً است که این بحر و حرف زون و سدا اول تبدیلیش به جیم فارسی همین لغت یا سدا</p>
<p>آهسته نیست بلکه سرگوشی نسبت سخن است که در انوا (اُر و و) (ا) یکپو پاکب کے دوسرے معنی (۲)</p>	<p>آهسته نیست بلکه سرگوشی نسبت سخن است که در انوا (اُر و و) (ا) یکپو پاکب کے دوسرے معنی (۲)</p>
<p>انتد (اُر و و) اس خبر کی سرگوشی بسکی انوا ہو توشو (۳) و یکپو بچنگ</p>	<p>انتد (اُر و و) اس خبر کی سرگوشی بسکی انوا ہو توشو (۳) و یکپو بچنگ</p>
<p>پچنگ بقول برهان و نامری بضم اول و ثانی چکچم بقول برهان و نامری بکسر اول بر وزن</p>	<p>پچنگ بقول برهان و نامری بضم اول و ثانی چکچم بقول برهان و نامری بکسر اول بر وزن</p>
<p>و سکون شین قرشت و کاف (۱) شکل گو سفند و بز اشکم (۱) بارگاه ایوان و صفه و (۲) خانه را</p>	<p>و سکون شین قرشت و کاف (۱) شکل گو سفند و بز اشکم (۱) بارگاه ایوان و صفه و (۲) خانه را</p>
<p>و امثال آن را گویند و شکل شتر هم گفته اند و بقول هم گفته اند که اطراف آن بجزره و شبکه باشد بر تپا</p>	<p>و امثال آن را گویند و شکل شتر هم گفته اند و بقول هم گفته اند که اطراف آن بجزره و شبکه باشد بر تپا</p>
<p>جامع سرگین گو سپند و امثال آن صاحب مویذ که فتح هم آمده و (۳) گرگ را نیز گفته اند و سدا</p>	<p>جامع سرگین گو سپند و امثال آن صاحب مویذ که فتح هم آمده و (۳) گرگ را نیز گفته اند و سدا</p>
<p>بذکر معنی بالا گوید که یعنی در قیام مذکور است و کواله شرفنا جهانگیری بر معنی اول و در هم قانع (استاور و و کی</p>	<p>بذکر معنی بالا گوید که یعنی در قیام مذکور است و کواله شرفنا جهانگیری بر معنی اول و در هم قانع (استاور و و کی</p>
<p>گوید که بالفتح و قیل بضمین و قیل بابای تازی (۲) (۳) از تو خالی نگار خانه چشم پر فرس و بیابان</p>	<p>گوید که بالفتح و قیل بضمین و قیل بابای تازی (۲) (۳) از تو خالی نگار خانه چشم پر فرس و بیابان</p>
<p>بمعنی طیب و بقول زفا نگویا فرماید که (۳) یعنی در چکچم (شمس فخری ۳) رستم عهد شیخ ابوالحسن</p>	<p>بمعنی طیب و بقول زفا نگویا فرماید که (۳) یعنی در چکچم (شمس فخری ۳) رستم عهد شیخ ابوالحسن</p>
<p>گیاه فروش است مولف بر من کند که بمعنی شاه عادل شنه شہ اعظم پانک از نوبهار و حدیث</p>	<p>گیاه فروش است مولف بر من کند که بمعنی شاه عادل شنه شہ اعظم پانک از نوبهار و حدیث</p>

بسه آفاق گشت چون بچکم پو (فردوسی ۱۷) کردند و کات را به او بدل کردند چنانکه بچکم و

هزاران بدواندرون چچ و خم پو بچکم درش سو پو پو دیگر چچ (اگر او) و بچکم بچکم -

باغ ارم پو مولف عرض کند که با حقیقت **بچچواک** | بقول برهان و ناصر می و جامع دانند

این را بر (بچکم و بچکم) نظا بر کرده ایم که در موده و رشیدی با او بر وزن افلاک (۱) ترجا را گویند

بچیم عربی و فارسی گذشت و این شامل است و آن شخصی باشد که لغت زبانی را بر زبان دیگر بیان

بر سه معانیش (اگر او) و بچیم بچکم و بچکم - کند و بقول بعضی گوید که (۲) یعنی ترجمه است

بچکل | بقول برهان و ناصر می و اند بیفتع اول ترجمان - صاحب جهانگیری بر معنی اول قانع صفا

و ثانی بر وزن کچل شخصی را گویند که پیوسته لباس سروری بزدگر معنی دوم اکتفا کرده - خان آرزو و

خود را ضایع کند و چرکن و ملوث گرداند مولف سراج بذر قول محققین گوید که می تواند که این لفظ

عرض کند که همین اصل است و اسم جاد فارسی ما خود از چچ که مخفف آن چچ باشد یعنی آهسته گفتن

زبان و آنچه بر موده اول گذشت متبدل این به دیگر و کله آک برای نسبت باشد پس معنی ترجمان

و اشاره این در اینجا کرده ایم (اگر او) و بچکل - این چنین بود که حرفی باشد که مثل سخن گفتن به دیگر

بچچو | بقول رهنما بحواله سفرنامه ناصرالدین شاه بود و آن ترجمه است و برین تقدیر بضم اولی خواهد

تا چا ر همان سرگین خشک جانوران که پهن کرده نه فتح چنانکه عامه ارباب فرهنگ با گفته اند مولف

خشک گفتند مولف عرض کند که همین معنی بچچا عرض کند که با صراحت این بر چچواک کرده ایم که بر چچواک

گذشت تصرف معاصرین هم است که در لغت اول گذشت (اگر او) و بچچواک -

تقدیر زبانی خود کرده اند که الف را از پا حذف **بچچول** | بقول اند مویذ بضم اولی و و بچچول

<p>بمعنی شتالنگ مولف عرض کند که ظاهراً مبدل ببول است که بوقده و جیم عربی گذشت چنانکه است و استپ و چوچه و چوچه حقیقت ماخذ بریکل گذشت (ارود) و یکپو بکل -</p>	<p>(ناصری بذیل بچواک) بفتح اول و ضم ثانی و سکون ثالث و ظهور با حقی آخو بچواک است که ترجمه باشد آرزو بذیل بچواک این را آورده مراد فاش گفته - مولف عرض کند که مبدل بچوه که بوقده و جیم فارسی گذشت چنانکه چوچه و چوچه - (ارود) و یکپو بچوه -</p>
--	---

<p>ببول اند بچواله فر هنگ فرنگ بفتح اول و ثانی عشق پیچه را گویند مولف عرض کند که حقیقت این را برابر سراج بیان کرده ایم و اگر سداستعمال این بدین پیش شود تو انیم عرض کرد که گفت (عشق پیچه) باشد معاصرین عجم بر زبان ندارند و همه محققین فارسی زبان ازین ساکت (ارود) و یکپو ارنج -</p>	<p>پچوه ببول اند بچواله فر هنگ فرنگ بفتح اول و ثانی عشق پیچه را گویند مولف عرض کند که حقیقت این را برابر سراج بیان کرده ایم و اگر سداستعمال این بدین پیش شود تو انیم عرض کرد که گفت (عشق پیچه) باشد معاصرین عجم بر زبان ندارند و همه محققین فارسی زبان ازین ساکت (ارود) و یکپو ارنج -</p>
---	--

<p>ببول اند بچواله فر هنگ فرنگ ازین ساکت بدون سداستعمال تسلیم کنیم معاصرین عجم مختلف پچیدن مولف عرض کند که دیگر محققین معاصر هم بر زبان ندارند (ارود) و یکپو پچیدن -</p>	<p>ببول اند بچواله فر هنگ فرنگ ازین ساکت بدون سداستعمال تسلیم کنیم معاصرین عجم مختلف پچیدن مولف عرض کند که دیگر محققین معاصر هم بر زبان ندارند (ارود) و یکپو پچیدن -</p>
---	---

بای فارسی باخاکی جمعه

<p>ببول بر بان و ناصر و سراج و جامع بفتح اول و سکون ثانی (۱) بمعنی خوش و به باشد و فرماید که تکرار آن بمعنی به و خوش خوش که آزا بعربی بنج خوانند و طوبی لک و مرج با بک - هم گویند (۲) بمعنی پهلو هم آمده چنانکه گویند چهار بنج است یعنی چهار پهلو و کبر اول (۳) کله ایست که سگ و گربه را بدان برانند و دور کنند و باین معنی بفتح اول هم درست است چه با بنج قافیہ کرده اند - صاحب جهانگیری بر معنی اول و سوم قانع (حکیم سوزنی علیه) کسی که گردون</p>	<p>ببول بر بان و ناصر و سراج و جامع بفتح اول و سکون ثانی (۱) بمعنی خوش و به باشد و فرماید که تکرار آن بمعنی به و خوش خوش که آزا بعربی بنج خوانند و طوبی لک و مرج با بک - هم گویند (۲) بمعنی پهلو هم آمده چنانکه گویند چهار بنج است یعنی چهار پهلو و کبر اول (۳) کله ایست که سگ و گربه را بدان برانند و دور کنند و باین معنی بفتح اول هم درست است چه با بنج قافیہ کرده اند - صاحب جهانگیری بر معنی اول و سوم قانع (حکیم سوزنی علیه) کسی که گردون</p>
---	---

شیران شرزہ بز شکند ہا بگر بے توبہ بی حرستی نگو پدینچ پڑ صاحب سروری بڈگرمی اول وسوم (درجائی) و بجای دیگر گوید کہ بکسر با (۳) آبی بود غلیظ کہ بر مژہ خشک کرد (استاد عمارہ ۵) ہموارہ پر از بیخ است آن چشم فشاگن پڑگوئی کہ دو بوم آنجا و خانہ گرفتست پڑ و فرماید کہ بد معنی بیحال ہم می آید معنی معنی اول وسوم اسم صوت است و معنی دوم و چہارم اسم جامد فارسی زبان مخفی ہوا کہ انجمن پنج گذشت از ہمان این را مفرس کردہ اند معنی اول (اُر و و) (۱) خوش - اچھا - مذکر (۲) پہلو - مذکر (۳) دعوت - بقول آصفیہ کتے کے ہنکائے کی آواز - دکن میں بلی کے ہنکائے کی آواز چہت ہے (۴) وہ غلیظ پانی جو آنکھوں کے آشوب کے زمانے میں آنکھ میں جم جاتا ہے جس سے آنکھیں مل جاتی ہیں - مذکر - دکن میں چھٹا کہتے ہیں - مذکر -

پنج پنج | اصطلاح - بقول جہانگیری (ذیل پنج) افتد (شاعر ۵) شذرا شمار من بخندہ مگر پڑ در شیدی بمعنی خوش خوش و فرماید کہ (پہلے) نیز گویند شعر من حکم پنجو دارو پڑ (نیازی بخاری ۵) مولف معنی کند کہ (پنج پنج) ہر موحدہ بجائش در میان فرس میدانی چہ باشد پنجو پڑ دروری گذشت و این مبدل و مفرس آنست و صراحت بخلو چہ گویند از صغیر و اکیر پڑ خان آرزو در سراج ماخذش ہمدرا بجا کردہ ایم (اُر و و) دیکھو پنج پنج - گوید کہ ہمان پنجو چہ مولف معنی کند کہ حقیقت پنجو بقول برہان و جہانگیری و سروری و ناگہا خداین بر فعل چہ بیان کردہ ایم کہ ہر موحدہ گذشت و در شیدی و جامع بکسر اول و باسی فارسی و ضم خا و ویرینجا ہمین قدر کافی است کہ این آواز صوتی است و داد معروف آنست کہ شخصی انگلستان خوراکہ چون کسی ناخواستہ و بی خودی بخندہ و آید وزیر بغل و دیگری بنوعی حرکت دہد کہ اشخون بخندہ از وہان اومی بر آید فارسیان بجا از فعلی را ہم

بدین اسم مرسوم کردند کہ بالانگور شد (آرو) دیکھو پختلچہ۔

پخت بقول برہان و سروری و ناصر و موبد بقیم اول و سکون ثانی و فوقانی (۱) ماضی پختن است مولف عرض کند کہ موافق قیاس است (آرو) پکا۔ پکایا۔ ہیا کیا پختن کا ماضی مطلق۔

(۲) پخت۔ بقول برہان و سروری و ناصر لکھرا گویند مطلقا خواہ اسب پر کسی زند خواہ آدمی و حیوانات دیگر۔ صاحب بحر ہم بذیل مصدر پختن ذکر نہیں کیا کردہ مولف عرض کند کہ بدہن معنی اسم جامد فارسی زبان است (آرو) لات۔ موت۔ دیکھو پاسار کے پہلے معنی۔

(۳) پخت۔ بقول برہان و ناصر بفتح اول معنی بہن و پخت۔ مثل آنکہ چیزی در پای آدمی یا حیوان دیگر یا در زیر چیزی بہن شدہ باشد گویند پخت شدہ بہن گردیدہ مولف عرض کند کہ بدہن معنی اسم مصدر پختن است وہم ماضی مطلقش (آرو) کشادہ۔ پھیلا ہوا۔

(۴) پخت۔ بقول موبد باضم معنی مصدر آید چنانچہ گوئی پخت شروع شد مولف عرض کند کہ اسم مصدر پختن است بمعنی اولش کہ می آید (آرو) پخت و پز۔ بقول آصفیہ پختگی۔ مولف عرض کرتا ہے کہ اس سے پکوان مراد ہے اور پکوان دکن کی زبان ہے۔ مذکر۔

(الف) پختکاب (الف) بقول رشیدی (ب) است و اصل این (پختہ آوک) بود کہ کاف

(ب) پختکاو (ب) مراد (ب) معنی اوویہ کہ نسبت و ران داخل بود و قلب نمودہ پختکاو

و ر آب بچو شانند و بدن مرعین بدان شویند۔ ساختہ اند و فرماید کہ رشیدی کہ معنی ترکیبی این

خان آرزو در سراج می فرماید کہ (الف) سبیل آپ پختہ گفتہ غافل است از تحقیق مولف

(۱۰۷۷۸)

<p>عرض کند که ما حقیقت این را بر (نخت گاو) عرض پنختن بقول بحر بالقسم (۱) پنخت شدن عند</p>	<p>کرده ایم (آرو) و یکپوا سپرم آب -</p>
<p>خام بودن و (۲) پنخت ساختن و (۳) همپا کردن</p>	<p>پنختگان حقیقت اصطلاح - بقول بحر و</p>
<p>و بالفتح (۳) پنختن و فرماید که کامل التشریف</p>	<p>موتید و مانند معنی و انامیان اسرار و اصلان حق -</p>
<p>است و مضارع این نزد - صاحب موارد و بدگری</p>	<p>مولف عرض کند که مرکب اضافی است و</p>
<p>اول و دوم گوید که (۵) یعنی کردن هم چنانکه تنها پنختن</p>	<p>موافق قیاس کسانیکه از حقیقت آگاه اند و پنخت کار</p>
<p>صاحب نواد این را مراد از پنختن می فرماید</p>	<p>حقیقت ایشان را فارسیان بدین اسم موسوم</p>
<p>که پنختن لازم و متعدی هر دو است و پنختن بمعنی</p>	<p>کرده اند (آرو) و اتفاق حقیقت و اصلان حق</p>
<p>متعدی و بهم او در بهار عجم هم ذکر این کرده - خان</p>	<p>پنختگی بمعنی پنخت کاری باشد چنانکه ظهوری گوید</p>
<p>در جراح هدایت می فرماید که پنختن معروف و متعدی</p>	<p>(۵) مبرمی جو شد و اسباب سفری بند و پنختگی</p>
<p>و لازم هر دو آمده اول مشهور است (حیدر)</p>	<p>کرده اند از و خام مرا (۵) که عقل خام</p>
<p>انگه گفتی از چه یارب طبع خام مانه پنخت و بسکه از و</p>	<p>از قف و تدبیر پرچوش و صد پنختگی خدای تنامی</p>
<p>است گیتی کس درین سودا نه پنخت و مولف عرض</p>	<p>خام ماست و مولف عرض کند که این در اصل</p>
<p>کند که اسم مصدر این همان پنخت است که گذشت</p>	<p>حاصل بالمصدر پنختن است که می آید و معنی حقیقی</p>
<p>و ترکیب علامت مصدر تن و حذف یک فوقانی از و</p>	<p>این پنخت شدن غذا و بجز مقابل خامی است</p>
<p>فوقانی جمع شده مصدری وضع شد به معانی بالا</p>	<p>و تجربه کاری (آرو) پنختگی - بقول آصفیه -</p>
<p>و سالم التشریف است که غیر ماضی و مستقبل و اسم</p>	<p>موتث - تجربه کاری -</p>
<p>مفعول نیاید - صاحب بحر سندی خورد که پنخت و را</p>	

<p>مفسر مع این دانسته این را کامل التصریف بای لیاقت (اُروو) پکانے کے لائق۔</p>	<p>گفت۔ و نیز مفسر شہزیدین است کہ می آید پنختہ بقول جہانگیری ورشیدی و سراج با اول</p>
<p>و معنی پنجم بیان کرده موارو یعنی کردن من و جیروا غل مفتوح (۱) چنبہ باشد (مولوی معنوی ۱۷) بد</p>	<p>معنی سوم بیان کرده بحر است و پنختہ پنختگی ہر دو کیست بدورد کہ دل نہی ہمہ عمر پوزہی بر شیم پنختہ</p>
<p>حاصل بالمصدر این (اُروو) (۱) پکانا (۲) پکانا۔ زہی دو دست و قبا پوزہا گوید (۲) مقابل خام</p>	<p>و نیز (۳) کنا یہ از سخت و قوی و لہذا اطلاق آن</p>
<p>(۳) ہیا کرنا (۴) پہلانا (۵) کرنا۔</p>	<p>ز الف) پنختن ہووا اصادہ مصطلحی۔ الف بمعنی</p>
<p>ب) پنختن ہوس بتکامی سو داشتن و (ب) کردن شعل (ملاحظہ فرمائے) دو صد خام اگر برش</p>	<p>ہوس کردن متعلق معنی سوم و پنجم پنختن (ظہوری) جا کند پوزیک صد مہ پنختہ اش و اکند پوز مولف</p>
<p>الف) سو دای تومی پوز ظہوری پوز خامی خویش عوض کند کہ (۴) بمعنی حقیقی است یعنی برمانی مطلق</p>	<p>شرسا راست پوز (ولہ بے) یکی نہ پنخت ز چندین پنختن بای ہوز زیادہ کردہ اند کہ انادو بمعنی مفعولی کند</p>
<p>ہوس کہ می پنختم پوز درین کاش این شعلہ بای خام چنانکہ دیگر پنختہ و بمعنی اول اسم جامد فارسی زبان</p>	<p>کشید پوز مولف عوض کند کہ موافق قیاس است است و معنی سوم مجاز معنی چارم کہ از پنختن سختی</p>
<p>(اُروو) (الف) سو دایین بتلا ہونا (ب) ہوس ہم ہم رسد (اُروو) (۱) رونی۔ موش (۲) پنختہ</p>	<p>پکانا۔ بقول اصفیہ پیقاندہ خواہش کرنا خیالی پلاؤ پکانا بقول اصفیہ تجربہ کار۔ جہان دیدہ۔ خام کا مقابل</p>
<p>پنختنی بقول انند بھوالہ فرہنگ فرنگ لائق (۳) پنختہ۔ بقولہ مضبوط۔ مستحکم مستقل (۴) پکا ہوا۔</p>	<p>پنختن مولف عوض کند کہ موافق قیاس است پنختہ پیرونان خمیر مثل۔ صاحبان خزیرہ کاشا</p>

(۳۷۲)

و امثال فارسی ذکر این کرده اند و از معنی ساکت و باقی او و تیر را نیم کو فتور کیسه کنند و در و رنگ اندازند
مولف عرض کند که فارسیان این را بخت کسی و بچو شانند تا گوشت مهره شود و بعد از آن صاف
 زنند که پنجه مغز باشد گویند یا آغا این را چه میدانی کرده بنوشند (خواجہ عمید لویکی سے) متمم کہ طبع در این
 کہ پنجه پیزونان خمیر است یا یعنی بسیار تجربه کار است من قبول کند یا قدید و نب و سبکی پنجه جوین گران
 (ارو) پکا بقول اصفیه بهوشیار تجربه کار۔ **مولف** عرض کند کہ صاحب محیط ہم ذکر این کرد
 پنجه تدبیر یا بقول بکر (۱) معقولات و (۲) اسم فاعل ترکیبی است یعنی مرکبی کہ جوش پنجه دارو
 شخصی کہ پیر عقل باشد صاحب مویذ بر معنی اول فاعل (ارو) پنجه جوش ایک شراب کا نام ہے جس میں
مولف عرض کند موافق قیاس است و معنی چند و این شریک کر کے کہنشی جاتی ہے۔ شراب
 و دم اسم فاعل ترکیبی (ارو) (۱) معقولات کی ایک قسم۔ موتث۔
 بقول اصفیه عربی۔ اسم موتث۔ علوم حکمت۔ (الف) پنجه خوار اصطلاح۔ بقول بکر و
 علوم فلسفہ۔ علم منطق۔ محسوسات کا نقیض (۲) (ب) پنجه خور (۱) گدا و (۲) و اما و (۳)
 وہ شخص جو تجربه کار ہو (اسم فاعل ترکیبی) سروم آرام طلب و (۳) گرانجان۔ صاحبان سروم
پنجه جوش اصطلاح۔ بقول برهان و جہانگیری و (جہانگیری و در لطعات) و مویذ و سراج
 و رشیدی و سروری و ناصر و مویذ و بکر و سراج بکر (الف) بر معنی اول و دم قانع۔ بہار بکر
 بقیم اول و جیم بر وزن کہنہ پوش شرابی را گویند بر معنی سوم اکتفا کرده گوید کہ آنکہ بی رنج و محنت
 کہ آنرا بادوائی چند جو شانیدہ باشند و آن چنان سماش کنند و شعر سعدی را کہ صاحب سروری بر
 کہ شیرہ انگور نفیس را با گوشت برہ فریب در و یک کنند معنی اول آوردہ سند معنی سوم قرار می دہد صاحب

<p>برہان بذکر (ب) ہر دو معنی اول و دوم را نوشتہ صائب ہو۔ تجربہ کار۔</p>	<p>تبدیل آن ذکر (الف) ہم کند مولف عرض کند کہ پختہ شدن استعمال۔ صاحب آصفی ذکر</p>
<p>کسی کہ غذای پختہ یا بد و رحمت پختن غذا ندارد و این کردہ از معنی ساکت مولف عرض کند کہ</p>	<p>آرام طلب و گرانجان است و گدا و اما و ہم مجازاً (۱) مصدر مجہول پختن و (۲) تجربہ کار شدن۔</p>
<p>داخل بہین معنی سبا کہ (الف) مزید علیہ (ب) باشد (صائب ۷) صافی نہ شود و صوفی تا در پختہ جا</p>	<p>زیادت الف (سعدی ۷) اگر دست بہت بد را بسیار سفر باید تا پختہ شود خامی پ (ارو) (۱)</p>
<p>ز کار پختہ پیشہ خوانندت و پختہ خوار پ (خواجہ) (۱) پختہ ہوتا۔ پختا (۲) پختہ کار ہونا۔ تجربہ کار ہونا۔</p>	<p>کرمانی (۷) زان پختہ پیرن جوان طبع پ دورہ پختہ کاو اصطلاح۔ بقول برہان و بحر و</p>
<p>پختہ خواران پ (ارو) (الف و ب) (۱) فقیر ناصری و جہانگیری بضم اول و کات بالف کشیدہ</p>	<p>(۲) و اما و (مذکر) (۳) آرام طلب (۴) سخت جان و بواو زودہ داروی چند کہ باب جو شانند و بدن</p>
<p>بقول آصفی ہمیا زندگی بسر کرنے والا۔</p>	<p>بیمار بدان شویند و بصری نطول خوانند مولف</p>
<p>پختہ سازی اصطلاح۔ بقول بہار و اتند عرض کند کہ حقیقت این بر (بخت گاو) عرض کردہ</p>	<p>کتابیہ از عاقل و زیرک (شیخ شیرازہ) شنید این کہ در موحده گذشت (ارو) و کیہ اسپرم۔</p>
<p>سخن مروکار آزمای پ کہن سال پرورد و پختہ را پختہ کردن استعمال۔ صاحب آصفی ذکر</p>	<p>مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی است این کردہ از معنی ساکت مولف عرض کند کہ</p>
<p>و موافق قیاس (ارو) پختہ را سے کہہ سکتے ہیں معنی حکم کردن است (والہ ہروی ۷) پختہ کن پختہ</p>	<p>صائب را سے۔ فاعل۔ زیرک۔ وہ شخص جسکی را رسم خامی را پختہ کر دے</p>

کرده اند (اُر و و) الف - وسیع - کشاده (ج و و) یعنی گداز که حاصل بالمصدر است (اُر و و)	(۱) گھٹنا (۲) گونا جانا - گہرا جانا (۳) پہن ہونا - چربی یا گھی کا پگھلنا - کون میں پگھلاؤ کہتے ہیں - مذکر
پھیلنا (ب و و) ماضی مطلق (و و ز) اسم مفعول - (پگھلنا) کا حاصل بالمصدر -	
پنخس بقول برہان و سروری و ناصر و شیبہ (۳) پنخس - بقول برہان و جہانگیری و سروری	
و جامع و سراج بفتح اول و سکون ثانی و سین بی نقطہ و جامع و سراج پڑمروہ شدن چیزی را نیز گویند	
(۱) یعنی گدازش و کاهش بدن و تاختن دل از غم	مولف عرض کند کہ مجاز معنی اول است
و غصہ بخیزی - صاحب ناصر می فرماید کہ پنخسینہ	(اُر و و) پڑمروگی - بقول آصفیہ - موتث - کلاہ
ہم بہین معنی آمدہ مولف عرض کند کہ در موقدہ مر جہا یا پن - انسر و گی -	
تعریف این گذشت و اسم مصدر پنخسیدن کہ می آید (۴) پنخس - بقول برہان و جامع مزرع بی آب	
و اسم جامد فارسی زبان و جا دارد کہ این را مبتدل	حاصل آمدہ مولف عرض کند کہ مزرع پڑمروہ
بخس و انیم کہ بوقدہ مراد ان اکثر معانی این گذشت	داخل معنی سوم است - و پڑمروگی مزرع متعلق
چنانکہ تب و تب و صراحت ماخذش ہم ہمدار ہما کردہ	است از بی آبی - فارسیان مجاز مزرعی را ہم
(اُر و و) بدن کی کاهش - موتث - و بلا پن اور و	بدین اسم موسوم کروند کہ بی آب حاصل شود
کپیچ و تاب غم اور غصہ کی وجہ سے - مذکر -	(اُر و و) وہ زراعت جو بغیر آبرسانی کے
(۲) پنخس - بقول برہان و سروری و ناصر و شیبہ حاصل ہو - موتث -	
و جامع گداختن موم و پیہ و روغن از حرارت آتش (۵) پنخس - بقول برہان و سراج ہر چیز ناقص	
یا آفتاب مولف عرض کند کہ مجاز معنی اول است	مولف عرض کند کہ مجاز معنی اول باشد

(۱۷) ہر ناقص چیز۔ موتث۔
ہنتم بخش گذشت (ارو) دیکھو بخش کے

(۱۶) بخش۔ بقول برہان و جامع و سراج پوستی ساتوین معنی۔

کہ از حرارت آتش چین چین شدہ باشد مولف **پنحسان** بقول برہان و انند برون ستا

عرض کند کہ مجاز معنی اول است (ارو) بمعنی پشمرودہ شدہ و گداختہ گرویدہ و فراہم آمدہ

وہ چٹرا جو آگ کی حرارت سے سکر گیا ہو اور از غم و درد و معنی عشوہ کنان و خرامان مولف

جس میں شکن پڑ گئے ہوں۔ مذکر۔
عرض کند کہ اسم حال است از مصدر بخشیدن

(۱۵) بخش۔ بقول برہان و جامع بمعنی عشوہ کہ می آید شامل برہمہ معانیش و مبدل بنحسان

و خرام۔ خان آرزو و در سراج بذکر انہ معنی گوید کہ کہ ہو عدہ گذشت چنانکہ تب و تب (ارو)

تحقیق و ربای تازی گذشت مولف عرض دیکھو بنحسان۔ یہ اسم حال ہے مصدر بخشیدن کا

کند کہ صراحت ماخذ این بخش گذشت (ارو) اس کے تمام معنوں پر شامل۔

دیکھو بخش کے دوسرے معنی۔
پنحسانیدن بقول بحر بالفتح متعدی بخشیدن

(۱۴) بخش۔ بقول جہانگیری با اول کسور بظنی کہ می آید و کامل التصریف است و مضارع این

مولف عرض کند کہ صراحت ماخذ این بخش پنحساند مولف عرض کند کہ شامل باشد

در موعده گذشت (ارو) دیکھو بخش کے برہمہ معانی لازم بخشیدن بحیث تعدی۔

چھے معنی۔
(ارو) دیکھو بخشیدن یہ اس کا متعدی ہے

(۱۳) بخش۔ بقول جہانگیری با اول کسور سستی اور اس کے تمام معنوں پر شامل۔

مولف عرض کند کہ صراحت ماخذ بمعنی **پنحسانیدن** بقول بحر بالفتح (۱) گداختن

<p>(۲) کاستن (۳) تافتن دل از غم و غصه (۴) غیثت و انتد این را اسم جامد دانسته اند و غور گداختن موم و پیه و روغن از حرارت آفتاب و آتش (۵) پرموده شدن و (۶) عشوہ کردن و خراشیدن</p>	<p>غیثت و انتد این را اسم جامد دانسته اند و غور گداختن موم و پیه و روغن از حرارت آفتاب و آتش (۵) پرموده شدن و (۶) عشوہ کردن و خراشیدن</p>
<p>و فرماید که کامل التصریف است و مضارع این پنجسد صاحب موارو این را با (پنجسانیدن) مخلوط کرده و بذکر معانی ہم کار از احتیاط نگرفته صاحب</p>	<p>و فرماید که کامل التصریف است و مضارع این پنجسد صاحب موارو این را با (پنجسانیدن) مخلوط کرده و بذکر معانی ہم کار از احتیاط نگرفته صاحب</p>
<p>انند نقل نگار اوست مولف عرض کند که از پنخس و پنخس از قبیل مؤذنبه و پنخس (ارو) و پنخسان کے پہلے مصدریست مرکب از اسم مصدر پنخس کہ بمعانی</p>	<p>انند نقل نگار اوست مولف عرض کند که از پنخس و پنخس از قبیل مؤذنبه و پنخس (ارو) و پنخسان کے پہلے مصدریست مرکب از اسم مصدر پنخس کہ بمعانی</p>
<p>متعدد و بجایش گذشت و حقیقت ماخذش ہمدانجا بفتح اول و سکون ثانی و شین نقطہ و از معنی بخت ذکور و این شامل باشد بر ہمہ معانی مصدریش و پنخس و پنخس است و فرماید کہ بمعنی سست ہم گفته اند</p>	<p>متعدد و بجایش گذشت و حقیقت ماخذش ہمدانجا بفتح اول و سکون ثانی و شین نقطہ و از معنی بخت ذکور و این شامل باشد بر ہمہ معانی مصدریش و پنخس و پنخس است و فرماید کہ بمعنی سست ہم گفته اند</p>
<p>(ارو) (۱) گلنا (۲) گلنا (۳) پنخس کہانا (۴) کہ نقیض سخت شد و پرموده بی آب را نیز گویند پنکلنا (۵) پرموده ہونا - کلنا (۶) عشوہ و ناز کرنا - مولف عرض کند کہ مبدل پنخس است کہ ہم</p>	<p>(ارو) (۱) گلنا (۲) گلنا (۳) پنخس کہانا (۴) کہ نقیض سخت شد و پرموده بی آب را نیز گویند پنکلنا (۵) پرموده ہونا - کلنا (۶) عشوہ و ناز کرنا - مولف عرض کند کہ مبدل پنخس است کہ ہم</p>
<p>پنخسیدہ بقول ایندیحوالہ لغیثات بالفتح بمعنی عربی بدل شد بہ شین مجہد چنانکہ کاج و کاش (فردوسی) پرموده و ترنجیدہ مولف عرض کند کہ ہای پنخس (بسوی تلایہ برانگخت رخس پو بگر ز سواری بر ماضی مطلق پنخیدن زیادہ کردہ اند کہ انوار بمعنی ہمیکر و پنخس پو صاحب ناصری می فرماید کہ پنخیدن مفعولی کند و این شامل باشد بر ہمہ معانی مفعولی کہ می آید مصدر این است نامی گوئیم کہ مقصودش مصدر پنخیدن و معنی بالایکی از آنست صاحبان غیر ازین نباشد کہ این اسم مصدر آنست و حق آنست</p>	<p>پنخسیدہ بقول ایندیحوالہ لغیثات بالفتح بمعنی عربی بدل شد بہ شین مجہد چنانکہ کاج و کاش (فردوسی) پرموده و ترنجیدہ مولف عرض کند کہ ہای پنخس (بسوی تلایہ برانگخت رخس پو بگر ز سواری بر ماضی مطلق پنخیدن زیادہ کردہ اند کہ انوار بمعنی ہمیکر و پنخس پو صاحب ناصری می فرماید کہ پنخیدن مفعولی کند و این شامل باشد بر ہمہ معانی مفعولی کہ می آید مصدر این است نامی گوئیم کہ مقصودش مصدر پنخیدن و معنی بالایکی از آنست صاحبان غیر ازین نباشد کہ این اسم مصدر آنست و حق آنست</p>

<p>در سبیل بخش است همه معانی که گذشت چنانکه داشتند. صاحب سوارو (ج) را بسنی (۳) خرامان سستی و کشتی و آنچه معنی سست نوشته تسامح کرده بر راه رفتن و بر راه بودن آورده. مای گوئیم که برای مانی که در اصل این معنی سستی است (اُر و و) دیگر بخش سوم مشتاق سندی باشیم که خلاف قیاس است (الف) پخشیا بقول برهان بفتح اول و سکون و هیچ نسبت مجاز با (ب) ندارد اگر میداشت ما</p>	<p>ثانی و ثالث بالف کشیده معنی مضائقه و دریغ آنرا اسم مصدر قرار می دادیم و بقاعده فارسی البته و مضائقه نمودن و دریغ داشتند. صاحبان ناصر علی این را سندی پخشیدن می توانیم قیاس کرد (اُر و و) و مؤید بر معنی اول قانع مولف عرض کند که... (الف) (۱) گذار - مذکر - بقول آصفیه پگلا هوا - (ب) پخشان بقول انذیر کواله فریبگ ننگ گهلا هوا (۲) مضائقه - مذکر (ب) پخشانیدن کا</p>
<p>بروزن رخشان معنی نمکین و ریخته و... اسم حال - تمام معنوی پر شامل (ج) (۱) گلنا - (ج) پخشانیدن بقولش بالف معنی گذار پگلا نا - پگلا نا (۲) دریغ کرنا (۳) خرامان آمده پس (الف) جزین نباشد که اسم مصدرین خرامان چلنا - بقول آصفیه مشک مشک کر چلنا - است (۱) معنی گذار از مزید علیه بخش زیادت الف ناز و اندازت قدم رکنا -</p>	<p>در آخرش و (۲) معنی مضائقه که بالاند کورولف گوید اعتبارنا صری که محقق اهل زبانست بدین معنی هم جامد و انیم - تسامح برهان است که معنی مصدری گوید مولف عرض کند که موافق قیاس است هم نوشت (ب) اسم حال همین مصدر و (ج) مشتاق سندا استعمال می باشیم که دیگر همه محققین فارسی معنی (۱) گذار و (۲) مضائقه نمودن و دریغ زبان ازین ساکت اند (اُر و و) ما بنا - بقول آ</p>
<p>پخش کردن مصدر اصطلاحی - بقول بکر معنی غمز کردن و فرماید که این را اینندی (وبانا)</p>	<p>پخش کردن مصدر اصطلاحی - بقول بکر معنی غمز کردن و فرماید که این را اینندی (وبانا)</p>
<p>پخش کردن مصدر اصطلاحی - بقول بکر معنی غمز کردن و فرماید که این را اینندی (وبانا)</p>	<p>پخش کردن مصدر اصطلاحی - بقول بکر معنی غمز کردن و فرماید که این را اینندی (وبانا)</p>

کسی چیز کو ہاتھوں کے روز سے نیچے پھانا۔ و بانا۔ اسم جامد و انستہ اند (ب) مرکب است از بہان	
پنشن (الف) بقول برہان و سرور پنشن کہ اسم مصدرش گذشت و اوزا آمد در میان	پنشن (الف) بقول برہان و سرور پنشن کہ اسم مصدرش گذشت و اوزا آمد در میان
ورشیدی و موید بر وزن مقصور و اسم مصدر و علامت مصدر و آن رجا و ار و کہ این	ورشیدی و موید بر وزن مقصور و اسم مصدر و علامت مصدر و آن رجا و ار و کہ این
پنشن (ج) کوفتہ شد و (۲) پنشن گوید را سبیل پنشن گوئیم کہ می آید۔ تختانی بدل شد	پنشن (ج) کوفتہ شد و (۲) پنشن گوید را سبیل پنشن گوئیم کہ می آید۔ تختانی بدل شد
عبدالرراق (۱) چون غار شستی گشتیم تیر بار انش و او چنانکہ انگیل و انگول (اگر و) (الف)	عبدالرراق (۱) چون غار شستی گشتیم تیر بار انش و او چنانکہ انگیل و انگول (اگر و) (الف)
کہ موی بر تن صبرم ز زخم او پنشن و صاحب بھر (۱) کوٹا گیا (۲) پھیل گیا (ب) (۱) کوٹنا (۲)	کہ موی بر تن صبرم ز زخم او پنشن و صاحب بھر (۱) کوٹا گیا (۲) پھیل گیا (ب) (۱) کوٹنا (۲)
نسبت (ب) گوید کہ (۱) یعنی کوفتہ شدن و (۲) پھیلتا (ج) (۱) کوٹا ہوا (۲) پھیلا ہوا۔	نسبت (ب) گوید کہ (۱) یعنی کوفتہ شدن و (۲) پھیلتا (ج) (۱) کوٹا ہوا (۲) پھیلا ہوا۔
پنشن (الف) بقول برہان و رشیدی	پنشن (الف) بقول برہان و رشیدی
سالم التصریف کہ بدون ماضی و مستقبل و اسم مفعول	سالم التصریف کہ بدون ماضی و مستقبل و اسم مفعول
نیاید و (ج) بقول برہان و سروری یعنی (۱) پنشن و (ج) مراد پنشن	نیاید و (ج) بقول برہان و سروری یعنی (۱) پنشن و (ج) مراد پنشن
کوفتہ شد و (۲) پنشن گوید (شمس فخری (۱) صاحب سروری ہم ذکر (ب) و (ج) کردہ صفا	کوفتہ شد و (۲) پنشن گوید (شمس فخری (۱) صاحب سروری ہم ذکر (ب) و (ج) کردہ صفا
بروز رزم چو بر باد پای گشتہ سوار پچ پای اسپ	بروز رزم چو بر باد پای گشتہ سوار پچ پای اسپ
سرید سگال پنشن و (ج) مولا عرص کند بہر و پیش گشتہ یعنی (۱) کوفتہ شدن و (۲) پنشن	سرید سگال پنشن و (ج) مولا عرص کند بہر و پیش گشتہ یعنی (۱) کوفتہ شدن و (۲) پنشن
(ب) اصل است و (الف) ماضی مطلق آن و (ج) مراد پنشن۔ صاحب مولا و ذکر بہر و معنی بالا	(ب) اصل است و (الف) ماضی مطلق آن و (ج) مراد پنشن۔ صاحب مولا و ذکر بہر و معنی بالا
(ج) بزیاوت ہای ہوز بر ماضی مطلق اتادہ معنی فرماید کہ (۳) پنشن کردن ہم و (۲) درین وقت	(ج) بزیاوت ہای ہوز بر ماضی مطلق اتادہ معنی فرماید کہ (۳) پنشن کردن ہم و (۲) درین وقت
مفعولی کند محققین بانام و نشان (ب) راترک و مضائقہ کردن و (۵) خرامان براہ رفتن و	مفعولی کند محققین بانام و نشان (ب) راترک و مضائقہ کردن و (۵) خرامان براہ رفتن و
کرد و (الف) و (ج) راکہ مشتق (ب) باشد (۶) گداختن و (۷) گدا زیدن از غم و غصہ و	کرد و (الف) و (ج) راکہ مشتق (ب) باشد (۶) گداختن و (۷) گدا زیدن از غم و غصہ و

<p>بظہوچہ است کہ صراحتش بر بخلچہ کردہ ایم چنانکہ تپ و تپ و چرخ و چرخ (اُر و و) دیکھو بخلچہ۔ بچلکہ بقول انندجو الہ فرہنگ فرہنگ مراد بہان بخل کہ گذشت مولف عرض کند کہ صراحت ماخذ ہمدرا بجا کردہ ایم (اُر و و) دیکھو بخل۔</p>	<p>در باب نا آید و فرماید کہ در فرہنگ و نسخہ سروری از روی تصحیف بنا خواندہ اند چنانکہ در تاباید مولف عرض کند کہ در اینجا ہمین قدر کافی است کہ مبتدا فخم است چنانکہ فام و پام و مینی چاوری کہ نام چنباں بر سر و چوب بندند تا بدان از ہوا ہوا</p>
<p>بچلچہ بقول بہان و جہانگیر و سروری و سر اج و رشیدی بروزن زنگینچہ بمعنی بخلوچہ کہ گذشت مولف عرض کند کہ مبتدا بہان بخلوچہ کہ صراحت ماخذ بر بخلچہ کردہ ایم چنانکہ تپ و تپ و انگور و انگیر (اُر و و) دیکھو بخلچہ۔ بچخم بقول رشیدی بروزن و معنی فخم است کہ بچخم کے دوسرے معنی۔</p>	<p>بربانید و چاوری ہم کہ در زیر درخت میوہ بندند و درخت را بشکافند تا میوہ در آن جمع شود مولف عرض کند کہ ہمین لغت اصل است و باقی تبدیل و صراحت کامل ماخذ این بر معنی دوم بچخم گذشت (اُر و و) دیکھو بچخم کے دوسرے معنی۔</p>

بای فارسی با و ال مہملہ

پد | بقول بہان بکسر اول و سکون ثانی (۱) مخفف پدرباشد و (۲) بفتح اول و رختی را
 گویند کہ ہرگز بارند ہد و (۳) بضم اول چوب بوسیدہ کہ آتش گیرہ کنند۔ صاحب نامہ سری
 بند کر ہر سہ معنی نسبت معنی سوم گوید کہ ہمین را پد پود ہم گویند مولف عرض کند کہ معنی اول
 موافق قیاس چنانکہ (با آہار) و (با با) ہمدین کتاب گذشت و معنی دوم ہم مخفف ہد
 کہ در موحدہ بر معنی دوش گذشت بخلاف بای ہو تراخرہ و معنی سوم مبتدا بمعنی چاوری

کہ صراحت ماخذ ہمدرا نجا کردہ ایم چنانکہ تب و تب (اُر و و) (۱) ویکو پد (۲) ویکو بدہ کے دو سطر
 معنی (۳) ویکو پد کے چوتھے معنی۔

پد آسیا | اصطلاح - بقول اتندجو الہ فرہنگ بدیعنی استعمال کردہ اند مولف عرض کند کہ
 ترنگ پرہ باد آسیا را گویند مولف عرض کند کہ پد سپین معنی بر معنی سوش گذشت و پودم را در
 این معنی درین مرکب خلاف قیاس است و بدون کہ می آید فارسیان در محاورہ ہر دور اجمع کردہ
 سند استعمال این را تسلیم نہ کنیم معاصرین عجم و دیگر استعمال می کنند دیگر بیج (اُر و و) ویکو پد
 بہر محققین ازین ساکت - مخفی مباد کہ پڑہ بقول کے تیسرے معنی۔

غیاث یک سنگ آسیا را گویند (اُر و و) ہوائی پد | اصطلاح - بقول اتند و غیاث بکسر اول
 کا ایک پاٹ - مذکر۔
 وفتح دوم بر وزن پسر نہ بفتح اول چنانکہ مشہور

پد پود | اصطلاح - بقول برہان لغت اول و است ترجمہ اب باشد - صاحب موید ہم ذکر
 بای فارسی بر وزن پر و و یعنی سخت باشد کہ این کردہ مولف عرض کند کہ حیف است
 آتش گیرہ است و بحرانی حراقہ گویند - صاحب کہ دیگر ہمہ محققین زبان وان و اہل زبان ازین
 نامری بر پد گوید کہ پد پود ہمان است کہ تعریف لغت ساکت و محققین لغات ترکی تذکر این صراحت
 بر (پد) گذشت - صاحب رشیدی تذکر این کنند کہ لغت فارسی است (ظہوری ۷)
 گوید کہ بدہ بالضم رگوی سوختہ و چوب بوسیدہ بشور عشق تو نازم کہ بر خلف پسران پانہیست
 کہ بزیر سنگ چنخاں نهند و چنخاں راز نند تا آتش شکرین نیز از پد تلخ است (۵) (ولہ ۷)
 در گیر و در عراق پد و پود با ہم ترکیب کردہ طالع من پد چو پد مرا پکا از برای چو عشق

<p>دنا صری و سراج و جامع بسکون خامی نقطہ دار بروزن برجستہ بمعنی نمگین و اندوہناک (فردوسی)</p>	<p>دب (خوش کیا۔ آراستہ کیا۔ آراستگی (ج) خوش کرنا۔ آراستہ کرنا۔</p>
<p>شندیم چوستان ز ماورنزاو پویر آمد ہمہ</p>	<p>پدر اندر اصطلاح - بقول انندبجوالہ</p>
<p>کار ایران بباو پو کہ چون او جدا شد ز ماورنزاو یہاں سرسیر گشت پر قبل و قال پو زراون چو پادش</p>	<p>فرہنگ فرنگ بفتح اول و سکون نون بمعنی شوکی ماور مقابل ماور اندر خان آرزو در سراج گوید</p>
<p>پروختہ بو و پور و افش از ان دیو پدرختہ بو و پور مولف عرض کند کہ بہین لغت در موحدہ بہیا</p>	<p>کہ (پدرسی) کہ شوہر ماور باشد و تحقیق آنست کہ لفظ اندر در معنی غیر حقیقی مستعمل شود کہ از اسپ</p>
<p>عربی گذشت و صراحت ماخذش بہدراجا کردیم و این مبدل آنست چنانکہ تب و تب حیث است</p>	<p>گویند چنانکہ ماور اندر بمعنی زن پدر و پسند نسبت بمرد پس از شوہر و بیکر و نسبت بزن از زن دیگر</p>
<p>بانا م و نشان بہین سند فردوسی راورد محققین از پدر می کہ ماور اورا عقد کرد و بعد وفات ہم نقل کرده اند (آر و و) نمگین - اندوہناک -</p>	<p>محققین قیاس و حتر اندر مولف عرض کند کہ متصور محققین از پدر می کہ ماور اورا عقد کرد و بعد وفات ہم نقل کرده اند (آر و و) نمگین - اندوہناک -</p>
<p>شوہری پس فرزند شوہر اولش را شوہر ثانی ویکو بد رختہ -</p>	<p>شوہری پس فرزند شوہر اولش را شوہر ثانی ویکو بد رختہ -</p>
<p>پدر اندر است و بس و این محقق و قلب اندر پدر زن پدر) است یعنی کسی کہ در حکم پدر باشد و پدر</p>	<p>پدر زن اصطلاح - بقول انندبجوالہ پدر) است یعنی کسی کہ در حکم پدر باشد و پدر</p>
<p>ہم ذکر این کردہ مولف عرض کند کہ نکت اصافت است و موافق قواعد فرس (آر و و) سراج</p>	<p>حقیقی نیست (آر و و) علاقہ باب - مذکر - جیسی علاقہ مان -</p>
<p>یا سسر بیومی کا باب (عناوند کے لئے) خسریا</p>	<p>پدر رختہ اصطلاح - بقول برہان و جہانگیری</p>

خاوند کا باپ (بیوی کے لئے) مذکر۔

بمن رسید ز ہن نام چشم چشمہ مهر بؤ بقدر جزو نخست

پدیرزہ اصطلاح۔ بقول بہان برون

از و جزو لفظ صریح چہنن نمود کہ جزو دوم ہی

تبرزہ (۱) طعانی باشد کہ آنرا اور رومال بندند

آرند بؤ ورین دو ہفتہ بفرمان شاہ دام وزیر بؤ

و از جانی بجائی برند و آنرا کہ گویند و (۲) بہن

مولف عرض کند کہ این ترجمہ (ابوالفتح)

حقتہ و بہرہ و (۳) بقول بعض بہر چیز کہ در رومال

است و عموماً ایتقسیم ترجمہ کنیت نمیر مطبوع

و نگی بستہ شدہ باشد چہ آن رومال بستہ را مجموع

باشد۔ آنکہ انوری آورہ ما این را برای

پدیرزہ خوانند۔ صاحبان چہانگیری و ناصری و جاسق

و گیران سندند انیم معاصرین عجم با ما اتفاق

بر معنی دوم و سوم قانع۔ صاحب سروری گوید کہ

وارند و اگر با ستنا و انوری کسی ایتقسیم ترجمہ کند

بہان (پدیرزہ) کہ گذشت خان آرزو در سراج گوید

غلط نباشد (آر و و) ابوالفتح کنیت ہے۔

کہ بہان کہ بہ بای تازی گذشت و جوالہ قوسی ذکر

پدیرکش پادشاہی را نشاید ایش

سوم ہم کردہ **مولف** عرض کند کہ این مبدل

و کر شاید بجز شش مہ نیاید این

آنست چنانکہ تب و تب و صراحت ماخذ ہمدرا خاک کردہ

مشکی است کہ ذکرش صاحبان خزینہ الامثال

(آر و و) دیکھو پدیرزہ۔ بہ بای موخذہ۔

و امثال فارسی کردہ اند و از معنی و نقل استعما

پدیرفتح اصطلاح۔ بقول بہار و انند معنی

ساکت **مولف** عرض کند کہ فارسیان بحق

ابوالفتح۔ فرماید کہ این از تصرفات فارسبان

پادشاہ عالم می زند مقصود آنست کہ اگر

است (انوری ۵) ز دست آن پدیر فتح کرنی

عالمی پدیر خود را کشتہ بر تخت شاہی او نشیند

تعریف بؤ روین کنیت او شد ز ابتدا او میر بؤ

شش ماہ نگذرد کہ کشتہ شود (آر و و) و کنین

<p>فرهنگ فرنگ گوید که ترک و داح کردن است (پدر اندر) که گذشت (استا و لیبی) و از پدر مولف عرض کند که موافق قیاس است (واله چون از پدر دشمنی بیند بی پد مادر از کینه برو بر روی) چنان که بسته ریزد و اندک بگیرد مانند ما و ندر شود پ صاحب سروری فرماید که کند پدر و سر بای سراسر از ان گریبان را پ در جمیع نسخ بوزن غنصنفر آمده اما در شمس فخری (ارو) ترک کرنا - رخصت کرنا - بوزن بد اثر آورده بای اول تازی (ه)</p>	<p>فرهنگ فرنگ گوید که ترک و داح کردن است (پدر اندر) که گذشت (استا و لیبی) و از پدر مولف عرض کند که موافق قیاس است (واله چون از پدر دشمنی بیند بی پد مادر از کینه برو بر روی) چنان که بسته ریزد و اندک بگیرد مانند ما و ندر شود پ صاحب سروری فرماید که کند پدر و سر بای سراسر از ان گریبان را پ در جمیع نسخ بوزن غنصنفر آمده اما در شمس فخری (ارو) ترک کرنا - رخصت کرنا - بوزن بد اثر آورده بای اول تازی (ه)</p>
<p>پد فوز اصطلاح - بقول اتند و ناصری مراد گریبان بدست بی توپوسته تحت ملک پ چون پتفوز مولف عرض کند که مبدلش چنانکه در شمس یتیم طفلی در دست بندر پ (ناصر خسرو) و زردشت و حقیقت این همانجا مذکور (ارو) زین بندر بی را در خورد جز حذر نیست پ زیرا از بیوفانی شکرش بی حیرتست پ صاحب</p>	<p>پد فوز اصطلاح - بقول اتند و ناصری مراد گریبان بدست بی توپوسته تحت ملک پ چون پتفوز مولف عرض کند که مبدلش چنانکه در شمس یتیم طفلی در دست بندر پ (ناصر خسرو) و زردشت و حقیقت این همانجا مذکور (ارو) زین بندر بی را در خورد جز حذر نیست پ زیرا از بیوفانی شکرش بی حیرتست پ صاحب</p>
<p>پد صر اصطلاح برهان و جهانگیری و سروری و ناصری گوید مولف را با او اتفاق که این رشیدی و جامع برون صدمه یعنی حصه و زکمه مختلف همان (پدر اندر) است که بجایش گذر و بهره باشد و هر چیز را نیز گویند که در لنگی و در لنگی بخون رای هله و الف و تصرف در حرکات بسته باشد مولف عرض کند با اعتبار سوری حروف داخل محاوره باشد و پس (ارو) و جامع که محققین اهل زبانند این را اسم جامع فارسی و یکپو پدر اندر -</p>	<p>پد صر اصطلاح برهان و جهانگیری و سروری و ناصری گوید مولف را با او اتفاق که این رشیدی و جامع برون صدمه یعنی حصه و زکمه مختلف همان (پدر اندر) است که بجایش گذر و بهره باشد و هر چیز را نیز گویند که در لنگی و در لنگی بخون رای هله و الف و تصرف در حرکات بسته باشد مولف عرض کند با اعتبار سوری حروف داخل محاوره باشد و پس (ارو) و جامع که محققین اهل زبانند این را اسم جامع فارسی و یکپو پدر اندر -</p>
<p>پد و ان اصطلاح - بقول برهان برون پد و ان</p>	<p>زبان دانیم (ارو) و یکپو پدر زه -</p>
<p>پد ندر اصطلاح - بقول برهان و جهانگیری مراد و معنی اول پد و ان و (۲) بقول پد و ان</p>	<p>و سروری و ناصری و رشیدی و مویذ یعنی همان گرداگرد کلاه و در بان انسان و حیوانات و دیگر باشد</p>

از جانب بیرون و (۳) منقار مرغان - صاحب نیافتیم (آرو) و یکو بدرزہ -
 چنانگیری بر معنی اول قانع (شمس فخری ۱۷) ملاو پدہ بقول برهان و چنانگیری و سروری و رشیدی
 سیف و قلم خسرو ستارہ ہشتم پدہ کہ بہست خلق جهان و سراج و جامع بفتح اول و ثانی (۱) نام و خست
 راجناب او پدواز پدہ صاحبان ناصری و رشیدی کہ ہرگز بار و میوہ ندید و بعربی عزب خوانند و (۲)
 می فرمایند کہ بہان پتواز کہ بہ بای فارسی و فوقاً بضم اول چوب بوسیدہ باشد کہ آنرا آشکیہ و سائہ
 گذشت مولف عرض کند کہ این مبدل است و بعربی حراکہ گویند و فرماید کہ بای معنی بفتح اول ہم آمدہ
 بمعنی اولش و معنی دوم و سوم را مادر مویذنیافتیم (شاعر ۱۷) این و خ و خست کہ می نار و بار پدہ
 و این معنی فوز است - عجب است از محققین کہ پدہ و سر و سفید ار چنار پدہ (حکیم نزلدی ہستانی ۱۷)
 ہمین یک سند شمس فخری را بر بدو از ہم نقل کرده اند ہم تو اد فلکند بہ بیگان بید برگ پدہ پیکر معاند
 (آرو) (۱) و یکو بدواز کے پہلے معنی (۲) تو لرزہ چون پدہ پدہ (شمس فخری ۱۷) خسرو عظیم
 (۳) و یکو پتور - جمال دین و دنیا آنکہ بہست پدہ آتش تیغ و راجان
 پدوزہ اصطلاح - بقول مویذ بفتح تین مراد و تین اعدا پدہ پدہ صاحب ناصری بر معنی اول قان
 پدہ و پدوزہ مولف عرض کند کہ حقیقت این مولف عرض کند کہ ما بر (پدہ) کہ ہو قدہ گذشت
 بر بدرزہ در موحدہ بیان کردہ ایم اگر سداستما حقیقت ماخذ عرض کردہ ایم - حیث از محققین کہ
 این بدست آید تو ایم عرض کرد کہ مبدل بدرزہ ہمین دو شعر شاعر و نزاری را در انجا ہم نقل کردہ اند
 باشد چنانکہ کلاو کلاو - معنی مباد کہ این لغت (آرو) (۱) و یکو بدہ کے تیسرے معنی (۲) و یکو
 را در بعضی نسخہ قلمی مویذ غیر از نسخہ مطبوعہ لاکھنؤ بد کے چوتھے معنی -

پدید صاحب اتند بجوالہ فرہنگ فرنگ گوید کہ بالفتح و کسر دال ابجد و فتح حیم عربی بمعنی فلوس ماہی و سیم ماہی باشد و موحده اول ہم آمدہ مولف عرض کند کہ محققین فارسی زبان در موحده این را ترک کردہ اند و درینجا ہم غیر از اتند دیگری از محققین اہل زبان ذکر این نکرد اگر سند استعمال پیش شود تو انیم گفت کہ اسم جامع فارسی قدیم است معاصرین عجم ہم بزربان ندانند (آر و) نلس بقول آصفیہ مذکور۔ مچہلی کا کہہرا۔ مچہلی کے اوپر کا چہلکا۔

پدید بقول بہار بالفتح ظاہر و آشکار و فرماید کہ بعضی از اہل تحقیق گفتہ اند کہ بہ بای تازی است و گوید کہ محب از صاحبان فرہنگ کہ این لغت را قلم انداز کردہ اند بہر تقدیر بالفظ آمدن و آوردن و کردن مستعمل مولف عرض کند کہ اصل این بید با موحده است بمعنی در مشاہدہ و کنایہ از ظاہر و آشکارا و حق آنست کہ این محقق (بیدار) است کہ اسم مفعول ترکیبی است یعنی بمشاہدہ آمدہ شدہ و کنایہ از ظاہر و مجازاً مجر و بید ہم بد معنی مستعمل شد کہ در موحده گذشتہ و این مبتدل آن چنانکہ تب و تب و سند استعمال و ملحقات می آید (آر و) و یکو بید۔

<p>پدید آمدن استعمال۔ صاحب آصفی</p>	<p>پدید آوردن استعمال۔ صاحب</p>
<p>ذکر این کردہ از معنی ساکت مولف عرض آصفی ذکر این کردہ از معنی ساکت مولف</p>	<p>کند کہ بمعنی ظاہر شدن است (حافظہ) عرض کند کہ متعدی مصدر گذشتہ بمعنی ظاہر کردن</p>
<p>پدید آمد رسوم سیوفائی و نماند از کس نشان (ابوشکورہ) بہان میوہ تلخ آرد پدید و از چرب و تہ</p>	<p>آشنائی و (آر و) ظاہر ہونا۔ آشکارا ہونا۔ می نخواہد بید و (آر و) ظاہر کرنا۔</p>

<p>بیدار آورده اصطلاح - بقول سفرنگ تعذیری توان گفت که مرکب است از پدید بشرح نسبت و سومی فقره (نامه شت سیاستان بمعنی ظاهر و آرا که بمعنی آورنده است چه باهیات نخست) بمعنی (۱) مصنوع و مخلوق مولف اشیا را دو وجودی باشد یکی در زمین و عقل و دوم عرض کند که (۲) بمعنی حقیقی - اسم مفعول مصدر در خارج پس باهیتی از باهیات چون در خارج (پدید آوردن) و بمعنی اول مجاز معنی دوم (آوردن) ظهوری کند گویا خود را بر عرصه ظهوری آورد (۱) مصنوع - بنایا هوا - مخلوق پیدا کیا هوا - خوشیستن را ظاهری سازد پس حاصل معنی پدید (۲) ظاهری کیا هوا - نیز همان ظاهر شوند و بود و خود اومی گوید که متواتر</p>	<p>پدیدار بقول برهان بر وزن خریدار فتح مرکب باشد از بید و آرا که کلید نسبت است اول بمعنی (۱) ظهور باشد که از ظاهر شدن و چنانچه در خریدار و پرستار و اگر گوئیم که مزید طبع نمایان گردیدن است و (۲) بمعنی موجود چنانچه پدید است برقیاس زنگ و زنگار و کرد و کردار گویند پدید آمد معنی موجود شد - صاحب سر و عا و گفت و گفتار و چیست مولف عرض کند که گوید که (۳) بمعنی باقی و (۴) مقاومت کنند و بیچاره بهار و استاوش خیر المذتقین هر دو درین لغت بسیار و (۵) بمعنی تند و تیز و جلد و (۶) روزیستم از راه جگر کاوی کرده اند و اصل همین قدر کافی است که ملکی - صاحب نامری نسبت معنی اول گوید که این اسم مفعول ترکیبی و مرکب از موحده که افاده معنی در پارسی بیدار است که ظاهر شدن و بیدار گند و بیدار معنی مشاهده و آرا مرعاض از آوردن معنی لغت آمدن است - بهار گوید که جناب خیر المذتقین به مشاهده آورده شده و کنایه از ظاهر و پدید که گذشت می فرمایند که مشهور بیای فارسی است و بدین موحده اول بدل بیای فارسی چنانکه اسب و اسب</p>
---	--